

308687

వ త్రి ది న ము వ్ర క టిం వ (బ డు ను

VOL. 2. } చెన్న పట్టణము 1916 నం: మార్చి నెల 18 వ తేది శనివారము } NO 297
 సంపుటము. 2 } రాక్ష స నా మ సంపత్తు ర ఛా ల్ప ణ మా స శు ద్ధ చ తు ర్థ శి గర. } సంచిక 22

గాంధర్వ ప్లాటు హార్మోనియలు
 హిందూస్థానీ కళ్యాణక కీర్తన తగినట్లుగా ప్రత్యేకము కయ్యలు జేయబడినవి.
 1 నెం. ప్లాటు రూ. 20-0-0
 2 నెం. గారంటీ 2 నెం. ప్లాటు రూ. 20-0-0 2 నెం. గారంటీ ప్లాటు హార్మోనియలు తృప్తికరములు కానియెడల 10 రోజులలోపుగా రిటర్న్ చేయవచ్చును. మావద్ద 17-ల మొదలు అనేకయితర హార్మోనియలుగలవు. ఉపాధ్యాయులు తక్కిన స్వయముగా హార్మోనియంవాయించ నేర్చుకొనుటకు తగిన గ్రంథమునందిచ్చును క్రిమాక్ బల్లారి కృష్ణమాచార్యుల కారి నాటకపాటలు సహగలవు. విశేషముగా ఖగ్గుగురుస్వరగాన ఆలస్యముచేసి మోసపోతును. వెల 2 రూపాయల మాత్రమే. రోజు, సింగరు, రాశి, సన్, మాంబరు, బ్రయింపు నైట్లు కావలసినవారు మాకు వ్రాయును. చుర్రాను ప్రోఫెస్సర్ సప్రయింగ్ ఏజెన్సీ, 15 బ్రాడ్వే, న్యూఢాను.

కొత్త మోటారు బండ్లు
 కే.ఎ. ఇ.డి. క. ర. కే. కాకినాడను, కోటికల్లికిని, మోటారు బండ్లు వదుపు చున్నాము. మోటారు లోపుగా, మేము సీతాబతి మోటారు సర్వీసు వాల్తో, ఏకవరచకాని అపలాపురం చుట్టుకేరం, గన్నవరం, బోటసమలర్ గయరా గ్రామములకు దైర్యగా టికెట్లు ఇచ్చెదము. రేపు దాటి చాట్టి మావ కలెక్టుటకు ఏర్పాటు జేయుచుము.
 మోటారు 10-వ తేది లోపుగా మరీ రెండు కొత్త బండ్లు రానె యున్నవి. 5 గురు మొదలు 20 వందల యెక్సరకమువారి కొత్త బండ్లు, రాచచంద్రపురం, బ్రాక్షరాను, పితాపురం ప్రయాణములకు, వర్తకులకు, స్టేషన్లకు, కొత్త కక్షి ద్వారా అవకాశమైన కాలములకు బండ్లు వదుపుచుము. ఇతర సమాచారములు నోటీసులవల్ల తెలియ గలవు.
 రంగూను పేరుకలప మావద్ద చతుకగా దొరకును.
 కాబట్టి చదువకులందరు మమ్మ ప్రోత్సాహపరచుచు రని నమ్ముచున్నాము.
 ఇంగ్లీషు మోటారు ట్రాన్స్మిట్ట, కంపెనీ ప్రొత్తుటరు.
 ఆచంట సుబ్బారాయుడు, కాకినాడ.

సుపీరియర్ లీవర్ జ్యూయల్స్ వాచ్.
 గొంతుతో సహా ధర రూ. 3-0-0 పోస్టింగ్ 0-4-0
 డిలివరీ సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.
 ఈగడి మారము దయముచూచి మా కంపెనీ పేరు ఎస్టాబ్లిషిమెంట్ ముద్రింపబడి యుండును. ఇది చూడట కందమై తలచుచును, దక్షా గ్రూప్ అను గ్రాను డో. హనుగలిగి మొట్టుపరులకు దగి యుండును. పెరి పైమూత లోభాగమున గ్యారంటీదీటి ఆరికించియుండును. సీయినుండి వాచ్ తయారు చేయబడింది. కావ నెనరి యొద్దను జిక్కిదు. ఒకరొక్కరును తీయూచరను తలంపుతో తబ్బర తలనుంచితిమి. చాలకాలము జనితేయునట్టి, స్వల్ప ధరగల గడియార మిది యొకటియే యని యనుభవంబున చెబి యును. ఇదివల కనేక గడియారములు ఖగ్గుయి యొగ్గనా పరిశీలన నందియున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడును. మా పట్టణమున ననేకులు కొని వంతసిందిరిన, కేరమాటలెండుతో సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, హైద్రాబాద్ నెం. 167, న. బా. డి.

శ్రీకృష్ణ కర్ణామృత శ్లోకములు సంపూర్ణముగా గలిగిన

5 ఉభయపక్షముల పాటలుగల 10 అం॥ గీతఫలకములు

డి. శ్రీనివాసాచార్య వారివలన పాడబడినవి

ఒక్కొక్కటి రూ. 3

{ 12-12401 తృప్తతోయే	రాగమాలిక	{ 12-12406 నయామి-నారయణ	రాగమాలిక
{ 12-12402 హే లోకా శృణు	"	{ 12-12407 క్షీరసాగర-తరమ్	"
{ 12-12398 యువ్య-తే-యస్య-నగర	"	{ 12-12404 ఆత్మా-యాభ్యాసన	"
{ 12-12399 నాస్థా ధర్మేణ	"	{ 12-12405 మదన-పరిహర స్థితిమ్	"
{ 12-12400 శరచరణ	కాంభోజ		
{ 12-12403 హే-గోపాలక-హే-కృపా	రాగమాలిక		

మాయొక్క ధరలపట్టిక కొటకు వ్రాయుడు

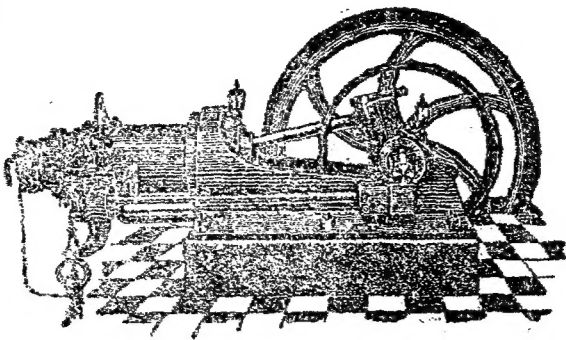
స్పెన్సరు అందు కంపెనీ లిమిటెడ్, మదరాసు

ole Distributors for Southern India & Hyderabad

S p e n c e r & Co. Ltd., Madras.

రాబుసన్ నెమిడిసెల్ కూడాలులు (కిరసనాయిలు) యింజనులు.

3 మొదలు 60 గుట్టములవరకు వలకు స్పేరు హామానులు సహా స్టాకులో ఉంచబడును. గుంటూరు, రాజమండ్రి, పితాపురము, తణుకు, విశాఖపట్టణము, పాలకొల్లు, భీమవరం, కుంభకోణం, తంజావూరు, బళ్లారి, రామన్నాడు, కారికాళు, నాగపట్టణము, కోయంబత్తూరు, చెంగల్పట్టు, వగైరా పట్టణములలో, మాయింజనులు తృప్తికరముగను అతి సులభముగను పనిచేయుచున్నవి.

దేవీపాక్స్ ను స్త్రీము యింజనులు, గ్యాసు యింజనులు, బోయిలర్లు సెంట్రీఫ్యూగలు (నల్లనల్ల నీళ్ల పంపులు, డాంకి పంపులు, చేతితో మంచుగడ్డ చేయు యంత్రములు, యేలాటి కర్రనైనను గ్యాసు యింజను వగైరాల కువయోగించు బొగ్గుగామాద్యు, టీటర్లును, బియ్యముచేయు హార్లుల పేల్లర్లు బెల్లింగులు, సాప్టింగులు, ఫ్యాక్టరీలకు కావలసిన అనేక విధములైన సామానులుమావద్ద విడివిగాను, సరసమైన వెలలకును దొరకును. తప్పిలు తెలిసికొనువారు దయచేసి మాకు వ్రాయుడు.

ఇండియన్ కామర్స్ అండ్ ఇండస్ట్రీస్ కంపెనీ,

ప్రాంతాలకు:—తణుకు, కంభాళు. ఇంజనీయర్లు మెషనరీ వర్తకులు, మద్రాసు

సిమల్ (REGD)

హేర్ ఆయిల్

సింలా హేర్ ఆయిల్ పెంటుకులను వృద్ధి చేయును. పెరిసిన పెంటుకులను, ఎట్టిని పెంటుకులను నలుపుచేయును. రాలు పెంటుకులను ఆపును. మేదస్సును చల్లగానుంచును. ఇది బహురహస్యమయిన సువాసనలతో కూడియున్నది. దీనిని ఉపయోగించువారలకు పూచిన పుష్పములతోటయం దున్నట్లుండును.

౧౯౧౩ సం॥ మైసూరునందుంచబడిన ఎగ్జిబిషన్ నందు దాని పరిమళమునకు ఒక సువర్ణ పతకము నిచ్చిరి. మరియు భారతవాడయించుచుబడిన ప్రదర్శనమునందు పొంబాయి గవర్నరు సాహెబు హిజ్ ఎక్సలెన్సీ లార్డు వెల్లింగ్టన్. జి. సి. బి.ఇ. గారు ఒక యోగ్యతాపత్రక నిచ్చిరి. ధరలు. బుడ్డి గిక్ రూ॥ ౧౦-౦, ౩కి ౨౦-౦. తపాలాకర్షణ ప్రత్యేకము. పోస్ట్ ఏజెంట్లు:—కాకు అండు కో, సి. సి. టాంకు చంద్రబాగు, పి. బి. నెం. 4, బొంబాయి.

నల సంవత్సరాది సంచిక

ఆంధ్రోద్యమచరిత్రము!

అనంతరయుద్ధచరిత్రము!

పంచాంగము

ఆంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన యమూల్యవ్యాసములు

అనేక పటములు చిత్రపటములచే విరాజిల్లుచుండును

ముచ్చటగా ముద్రింపబడుచున్నది

సరిగా సంవత్సరాదిసాడు వెలువడగలదు

యుద్ధమువలన కాగితముల కల వేర్పడినను, విశేషము సొమ్ము వ్యయముచేసి సంవత్సరాది సంచిక పూర్వమువలెనే మంచికాగితములపై ముద్రించుచున్నాము. కాగితముల లుబ్బిందివలన నలసంవత్సరాదిసంచికయొక్క ప్రతులు చందాదారులకై మితముగ ముద్రితము లగుచున్నవి. సంవత్సరాదిసంచికను బడయగోరువారు వెంటనే చందాదారులుగఁ జేరుట యుచితము.

అలస్యము=ఆశాభంగము

ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు

రెల గ. 0 8 0

అర్ధసంవత్సర

0 12 0

ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు

1 0 0

ఇతరులకు

2 0 0

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు

పాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక్ సహితమైన డా॥ డి. బి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

ఆచరింపుర రక్తమువలన జరించుబాధ్యములకు కీటిమతుంటి చుండు. దుశపులను, మచ్చలను, గండములను, పుండ్లను, చాతనోష్ణలను అన్ని విధములకును గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

వనోపధిసార్యరీతిగా గుణ మిచ్చుట నిక్కరీతియము, సహజమైనను మధ్యవర్తియైన అస్తినిధియైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పొడిదినదోషములను, మలబద్ధకమును, కార్యదంబులను నొప్పిలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రముచేయును. శరీరాశోగ్యమును గలుగ జేయును. 20 గోలములకు కుంభములకు 4 టోన్లకు చుట్టలతో అమ్మబడును.

ప్రొఫెసరు:— డి. డి. సావంత్, ౧౪౪, వననవాడి నం ౨ బొంబాయి, Proprietor P. N. SAVANT, Fanaswadi No. 144, No. 2. BOMBAY.

కాటోల్ పాడరు

నల్లులు, చీమలు, ఈగలు, చిన్నబులు మాన్పు గుఱిముల గుట్టించు పురుగులను నశింపజేయును. టిక్ 1-3 అ. 0-5.0

కాటోలు వత్తులు

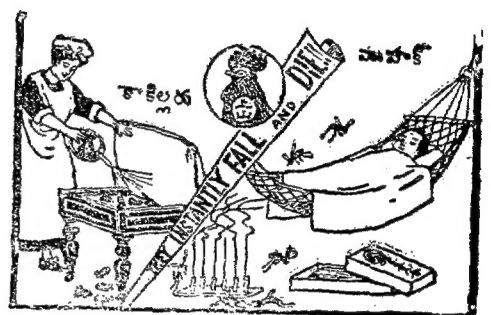
దోమలను, ఈగలను నశింపజేయును, పారదోలును.

240 కట్టలుగల పెట్టె 1-5 అ 12

మీరకరకర్మాదులకు చీమలును నడకటిందేయందు నల్లులను పోషణను, పుష్కరేటికలను చివటలనుండి కాపాడును.

సోలుపంజెట్టు:—టి. హర అండుకో, 1-11, స్ప్రింగరుస్ట్రీటు, జార్జి టౌన్, మద్రాస్.

నల్లులు, దోమలు సంహరి!!

‘పుంజు’ మార్కు - ‘ముహక్’ ‘కాక్సిల్లరు

‘ముహక్’ పాడరు చల్లవలన నల్లులు, కుప్పపురుగులు, చీమలు, చెదలు, కీట మొదలగునవి నశిస్తావును.

పెట్టె డబ్బి, అ. 0-5-0. చిన్న డబ్బి, అ. 0-2-6.

‘కాక్సిల్లరు’ వత్తులను కాల్చియుంచుటకలన, దోమలు, ఈగలు, బరికెపురుగులు మొదలగునవి నశించును. తలుపు తెరిచియుంచితే పారిపోవును.

పెట్టెపెట్టె 200 వత్తులు గలది. అ. 0-10-0.

చిన్న పెట్టె 12 చక్రములు గలది. అ. 0-5-0.

అన్ని బొజ్జలయందు దొరకును.

రంజిట్ అండు కో, (బి) డిపార్టుమెంటు,

15/288. ఎస్.ప్లనేడు, మద్రాసు, పోస్ట్ ఏజెంట్లు

క్రొత్తి జిల్లాయందును ఏజెంట్లు కావలయును.

మంచి ధాతువుపై మందులతోటకు ఇంక చీకటితో వెతకుచున్నారా?

మదనమంజరిమాత్రము. 40మాత్రముగల డబ్బి క్రయము రు 1.5

సువర్ణసిద్ధుగా నుండునపుడు ఇంతకేరమును ఏల

అనుభవించుచున్నారా? ఈమాత్రము బాల్యమందు చెడున

నడికచేర తెప్పించుకొన్న యెట్టి అసాధ్యమైన ఇండ్రి

సారము, నపుంసకర్మము, బలహీనము, రక్తకోషము

అల్పము, మలబంధము మొదలగు అనేకవ్యాధులను వి

చ్చక్రితలే నిమిషములో పోగొట్టును. రాజకైద్య వా

గ్నియణిత కేకరలే, 20, చీనాబజార్, మద్రాసు.

మదన కామేశ్వర లేహ్యం

ఇది మేనాము, నిక్కాక, కుక్కనవ్వులు, అలిమ

హరించి మిక్కిలిబలమును ధాతువుపైని, రక్తకృద్ధిని,

శుభమును, సంతానప్రాప్తిని, నరములకులత్వమును

తర్రుసాదము. 2 డబ్బిలు చాలును. 20 కులి డబ్బి ర

అముర్యేద సమాజ్, పొంబాయి, గుంటూ

నూతన రోమసంహరి బేగంసాహి

దేహమంద! మన నుండు కాని ఈ నూత

సోపు ఒకకూ చినయెడల ౪ ధమ్మగ పోగొ

యొక్క గును కాంతి రోమముల

ఇది ఒకటి. రెల రిద్దీలు పెట్టె 1-0-0. 2-0-0. 3-0-0. 4-0-0. 5-0-0. 6-0-0. 7-0-0. 8-0-0. 9-0-0. 10-0-0.

పోలీసు ఉద్యోగములకు ఒకమానములు:— గౌరవనీయులగు పి. ఎల్.మారుగారు ఈక్రింది పోలీసు ఉద్యోగములకు స్వేచ్ఛ పుస్తకములను మంజూరిచేయుచు వ్రాసిన పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు కె. రంగాచారిగారు ఇన్స్పెక్టరు ఎఫ్. పి. సూరిగారు డివిజన్స్పెక్టరు ఆర్. రామిరెడ్డిగారు.

చిత్తూరు మండల సభ.

చిత్తూరు లో నేడు సమావేశమగుట

[మాన్య కీర్తి విలేజ్ డివిజన్ డివిజన్]

నేటి (18-2-1916) దినమున చిత్తూరున జరిగిన మండల సభకు అనియతముగా రద్దయ్యుండగ నుండిరి. సభాభ్యుత్తర నోట్ల తమిళుల గౌరవించినందుల కీ మే ప్రభుత్వమున తమ కృతజ్ఞతను సభవారి కెరింగించెను. ఏమిట నాయన ఇటుల మహర్షినించెను.

మండల సంఘములను సంఘవార్షికసభలను అధిక మగుచుంటు రాజకీయ జీవనాభివృద్ధికి నూతనమై కడునాదరణీయముగా యున్నది. ఇట్టి సభలను సంఘములను లేక ఏదేమియును రాజకీయభివృద్ధినికందజేరదు. అన్ని జిల్లాలలోను జిల్లాసంఘములు ఏర్పడి యా సంఘములు తమ జిల్లాలలో తాలూకాసంఘముల నేర్పరచినచో విద్యాభివృద్ధియు, దొరత పనులను, యీయజేయబడిన ప్రజాభివృద్ధియును సమగ్రమగును.

మన రాష్ట్రీయవిధాననిరూపణమును గూర్చి ప్రభుత్వమున నూచించి విద్యాభివృద్ధికిలకు పంచాయతీల విషయమున జిల్లాసంఘము లొప్పించి కార్యములు మున్నగువాటిని తదంతరమున చర్చింతును.

రాష్ట్రీయ విధాన నిరూపణము.

యావచ్చాగత దేశీయమహాసభ, దేశీయమహాసభ సభాస్థాయి సంఘము, రాష్ట్రీయసభలు రాష్ట్రీయస్థాయి సంఘములు, జిల్లాసంఘములు, తాలూకాసంఘములు మున్నగు రాజకీయసంఘములు కలవు. వీటికి గ్రామసంఘములగుండె ఆచారాలనునవి చేర్చబడు. గాక అవి సాంకేతిక ఇన్ని సభలన్నను వీటికార్యక్రమము నిర్ధారణగ లేదు. గాన కార్యనిర్వహణభారమును సభలకు పంచివెట్టుట యత్యవశ్యకము. ఈ విషయమున అందరము నేకాభిప్రాయమునై యుంటున్నది విధానమును నిర్ధారణ మొనర్చుటయు కడు శ్రేయము.

ప్రస్తుతమున గ్రామములు తమతాభివృద్ధినిని తమ ఫిర్యాదులను సాధారణముగా చూచు. ఈసభలను తమ ఫిర్యాదులను గ్రామముల సభివృద్ధికికడ జూడవలయును. జ్ఞాన వంతులగు గ్రామస్థులను తమలో చేర్చుకొని వారితో కలసిమెలసి పని చేయుచుండవలెను. ఇందువలన గ్రామస్థులు స్వవిశ్వాసమునను, సంఘీకృతకార్యచరణమునను తలచి కాలగడ.

స్వచ్ఛందమున నిర్మింపబడు ముఖ్యస్థానికసభలను పాలనమునకు ప్రభుత్వ సోపానముగ నుండుటయే గాక స్వతంత్ర పాలనాస్వాతంత్ర్యమున బడయుటకు అత్యధికమగు ఆచూక్యమున కలిగియుండును. ప్రతిజిల్లాయందును ప్రతితాలూకాయందును రాజకార్యనిర్వహణ కుతూహలమున సమగ్రమున ప్రజలు పెక్కుమందిరి ఇందువలన స్పష్టము కాగలదు. ఏదలసందేయే జిల్లాపాలకులను పురపాలక సంఘములకు సంఘసభ్యులను అధికార అధ్యక్షులను నియమించుట వారి రామరామ పరిపాలనసంఘములో నన్ని స్థానములను వీరి యాకర్షించుటకు జరగగలదు. మండలపరిపాలక సంఘములనుండి క్రమముగ అధికారాలను బడులు అసభి కారులు నెల కొల్పబడుటను కాననరాజ్యపరిపాలనాకార్యనిర్వహణాధికారులను పూర్తిగా అసభి కారులను బడయుటకును బాధని మోచక సాధనమును, రాజకీయస్వాతంత్ర్య ప్రదాయకమును సమస్తాభివృద్ధికికర్తవ్య పరిశ్రమమును అను రేఖకై ముఖ్య సాధనముగా వినియోగించ బడవలయును. నూచించబడినవిధానముదేశాంతికి భంగముకలిగించినది కాదుగాని, అధికభాగ్యులతోటాడిన ముప్పు మాత్రమగుట నిశ్చయము. విదేశీయుల చేతులయందండి స్థానికపరిపాలనమును స్వచ్ఛందవాదీయ పాలన చేతులలోనికి గొనివచ్చుట. తీరములు బుచ్చుకొన యందెన కలక్ష్యగులే ఈ స్వతంత్రపాలనమున నూడ కనిజేయు యందును. కాని వెనకటికల మీద ప్రజల యజమానులుగాక త్రిభాసనకలై వారిచే నియోజించ బడిన వారై యుండును. కార్యనిర్వహణపరిపాలనాధ్యక్షులు ముఖ్యమై యుండ వలయును. తమ కాలము సంతయు పరీక్షాద్యక్షులకు వినియోగించవలయును. గాబట్టి తీరములు పుచ్చుకొనినప్పుడే నెవ్వరు పీఠములకు దొరకానాలగు. ప్రస్తుతపు దేశీయముల తాముచూచుచు ప్రజలకు భాగ్యముగాక పోవుటయే వారివిషయమై ఉన్న గొప్పయూ

టంకము. ప్రభుత్వోద్యోగులను దొరతనమునండి వేరుపరచుటయే పాలకులకు దొరతనమువాదు భాగ్యులై యుండుట యే లేకపోయినచో దేశస్వాతంత్ర్యము భద్రముకానేరదు. ప్రభుత్వమువారు రాజ్యాంగ (పార్లమెంటు) సభకుభాగ్యులై యున్నారు. ఆ రాజ్యాంగ (పార్లమెంటు) సభా సభ్యులు వర్జిలచే నెన్నుకొనబడిరి. కాబట్టి అన్ని పరిపాలకసంఘములందును. దేశీయ, రాష్ట్రీయమండలరాజ్యాంగ కార్యనిర్వహణ పురపాలకసంఘములందును జిల్లాతాలూకా పోర్టులందును ఫిర్యాదుల గామముల సభలందును పరిపాలకులు పరిపాలితులకు భాగ్యులై యుండుటయే, పాలకులు పాలితులచే నెన్నుకొనబడుటయే అనుసరింపబడవలెను.

గ్రామసంఘములుగాక తక్కిన సంఘములన్నియు వ్యాప్తమై యున్నవి. కాని వీటిని మహామయోగించి దొరతనమువారి సంఘములతోపాటు మన రాజకీయసంఘములనుగూడ నేర్పరచవలెను. దొరతనమువారి సంఘములలో మన సంఘములలోని వారిచే సభ్యులనుగా నేర్పరచుటకు యత్నించి క్రమక్రమముగ దొరతనమువారి సంఘముల నన్నిటిని మనసంఘముల వలె మొనరించుకొనవలయును.

జమీందార్లగుండె దేశీయ రాష్ట్రీయ మండల తాలూకాస్థాయి సంఘములతో సభ్యులుగ నుంటు యు, పురపాలక సంఘములతో భారతీయ వర్తకులను గూడ సభ్యులను గనియోజించుటయు ముఖ్యమై యున్నది. అంగభాషయందు వీరలకు పరిచయ ముండకపోయినను అట్టి అవసరము మొక అటుంక మొనర్చునూడదు. తాలూకా ఫిరకా మున్నగు సంఘముల కార్యక్రమము దేశభాషలోను, అంగభాషయందును గూడవలెవలయును. కెనడా, దక్షిణాఫ్రికా దేశములలోని రాజ్యాంగసభలలో కార్యము లిట్లే అంగకరానుభాషలలో నడుచుచున్నవి. అంగభాష నువయోగించుటయే దొకలాభము కలదు. సానభూతిగల యట్టి అంగములు కొందరుసంఘములలో జేసినచున్నకలిగియుండుటయే, అనంతరమునవలస సంఘలభాగానై యుండుటయు సంభవించవచ్చును. ఇందులకు ఎరడేవార్డుకు దబ్బాస్య. ఏ. చేంబర్స్, ప్రెస్టెక్లవ్ డే బాడు ఏడేము మున్నగు అంగమునానీయులు దేశీయమహాసభకు ప్రతినిధులుగ బంపబడుటయే తార్కాణము.

జిల్లాసంఘములు.

జిల్లాసంఘములు రాష్ట్రీయసంఘముల కన్ని విధముల నవకారులై యుండవలయును. ఆయాజిల్లాలయొక్క ఆకర్షకతలు, ఆస్తిమన్నగు వివరములను జిల్లాసంఘములు పోగుచేసి యుంచినచో రాష్ట్రీయకానసభాకార్యములు మునుకబడును. కానసభా సమావేశమునకు పూర్వమున నియోజితసభ్యులు తమ తమ ప్రత్యేకములకు సంబంధించిన వివరములతో సమావేశమై సభలో తాము జరపవోవు-కార్యక్రమమును నిష్కర్షించుకొనవలయును. ముఖ్యమంత్రిచట్టములను తీర్మానములను ఈపాదించుట చర్చించుట మున్నగునవి జరగునపుడు వాటివివరములను రాష్ట్రీయసంఘమువారు జిల్లా, తాలూకా సంఘములవారి వ్యాపార గామియలకు తెలియజేయవలయును. జిల్లాను ఏగురీటిని తాలూకాను ఫిరకాను మున్నగు విన్నవిన్న భాగములుగ విభజించుటయే జిల్లాసంఘములయొక్క ప్రధానవిధి. ఫిరకాను నియోజన విధానమున కార్యములని దొరతనము వారిచే పరిగణించబడుచున్నది. ఫిరకా మును, నియోజన భాగమును ఒకప్పుడు సరిగ నుండవచ్చును. కొన్ని యెడల ఒక నియోజన భాగమున 2, 3 ఫిరకా లుండవచ్చును. మన రాజధానియందు 3 టికి తక్కువగు నున్నట్టియు 13 కంటె సభికులగు నున్నట్టియు ఫిరకాలుగల తాలూకాలులేవు. తాలూకా పోర్టులకు ఫిరకాలలో చాలభాగ మొకసభ్యునిమాత్రమే పంపుచున్నది. 2, 3 గుర సభ్యులను పంపుచున్న ఫిరకాలుగూడ గలవు. ఫిరకాలో గ్రామము లధికముగ నుండును గావున తాలూకాను విభజించుటకు ఫిరకా సంఘముల నేర్పరచుటయేవలనవలెను. అనంతపురము జిల్లాలో 4 తాలూకాలున్నవి. ఈతాలూకాలలో 6-7-8-9 ఫిరకాలు మొత్తము 30 ఫిరకా లును తాలూకా పోర్టుకు 31 మంది సభ్యులను నియోజించుచున్నది 1914-15 సం॥ దొరతనమువారు ప్రకటించినక్రమముననుసరముచున్నది. ఫిరకా-తాలూకా సంఘములవలన సంపాదించబడినవిషయములను ప్రత్యేకకర్త కలగింద వివరింప భద్రమగు

టయను ఈ పశ్చాతముల నిష్పించుటకు ఏర్పాటులను చేయుటయేను వ్యవసారపర్యాయమున తాలూకా స్థాయిసంఘములకు అందజేయుటయేను ప్రత్యేకముగ నేయేవిషయములను గురించి రిపోర్టులు వ్యాపకములనై నిర్ధారణ చేయుటయేను సభ్యునియోజన కార్యనిర్వహణమును కానన సభాసభ్యులకర్తవ్యమగు వారిని నియోజించుటయేను ప్రస్తుతము కాననసభకు నియోజితులైన సభ్యులతో నుత్తరప్రభుత్వత్తరములను జరపుటయేను నేల్లా స్థాయిసంఘములు చేయవలసిన ముఖ్యకార్యములు. ప్రత్యేకమున ముఖ్యముగ చర్చించబడు రాజకీయ విషయములను మండల సంఘములవారు చర్చించి తమ యభిప్రాయములను గ్రంథస్థ మొనరించవలెను. నెలకొనసారికి తక్కువగాకుండ మండల సంఘము సమావేశము కావలెను. అనంతపురముజిల్లా యావచ్చాగత దేశీయ స్థాయిసంఘము వారి కంకబడుటకు తమ యభిప్రాయములను రాష్ట్రీయ సంఘమువారికి నుండలసంఘములవారు పంపవలెను. అనంతపురముగ వారు చర్చించవలసిన కార్యమును వారికి తెలుపవలెను.

స్వతంత్రపాలనమును గూర్చి ఏర్పరచబడిన విధానము చెన్న రాష్ట్రీయ సంఘమువారు మండలసంఘములకు నియమపదీయమున్నాయగాన వానిలో అంగీకృతములైనంగీకృతములు న్నగు నిబంధనలను గూర్చి ఈరాజధానిలోని అన్ని మండల సంఘములవారు ఈమార్చి నెలొఖత తోపుత తమయభిప్రాయములను రాష్ట్రీయసంఘమువారి కందచేయును యావచ్చాగత మహాసభాసంఘమున సభ్యులుగ నున్న రాష్ట్రీయ ప్రతినిధులకు వాని నందచేసి ఏ (వెలు నెల లో అచూబాడులో జరగవచ్చు సభలో విషయ నిర్ధారణచేయున వనరమున మండలసభల యభిప్రాయముల కాసభ్యులు ప్రాముఖ్యత నిచ్చునట్లు వారిని కోరవలెనని మండలసభలవారు రాష్ట్రీయ సంఘమువారిని కోరవలెను.

చెన్నపురిలో రాష్ట్రీయ సభవారు రాజకీయములను గూర్చియు జాతీయనిధి పరిక్రమిక సంఘమువారు పరిక్రమికములను గూర్చియు నుత్తరప్రభుత్వము నిష్పించుచున్నార అట్టి యుత్తరప్రభుత్వము జిల్లాలలో ముఖ్యస్థలములందును గూర్చియును చదువుటకు ఈపశ్చాతములనిచ్చుటకును మండలసంఘములవారు కోరవలెను. వారిని ముద్రికముల నొసర్చి వివిధ పరిశీలనలకుగాని ముద్రికములకు వ్యాసములు, మొదట ప్రజలు శ్రద్ధగా చదువు. ఈపశ్చాతములను విని పిచ్చుట వారికి శ్రద్ధగలగును.

బొంబాయి రాజధానిలో కొంతభాగమునందలి మండల సభలన్నియును కలసి కార్యనిర్వహణము నేర్పరచిరి. స్వతంత్ర పాలన విధానమునుగూర్చి సభ్యులుగ వనిసారిండుట వీరియొద్దేకము. మా నెలవ్యాసగూరి యధ్యక్షకర్తగింద జరిగిన యొక సభలో షెర్లసను కళాకాలలో నుత్తరప్రభుత్వములకు కేలవండ కుతువనననననన. "అంగదేశమునండి హిందు దేశమునకు-దిగు మతియగుచున్న నూజుబట్టలమీద దిగుమతిపన్నులను విధించుటకు గూర్చి అంగదేశ ప్రభుత్వమువారికి హిందూదేశపు దొరతనమువారికిని తెలుపుమేర్పడినది. దీనిపట్టి హిందూదేశమున కార్థికస్వతంత్రపాలన మనసరమని" కేలవండకునుజీత "కాననరాజ్యసంఘమునకుకార్యనిర్వహణసంఘమువారు రవాదులగు వరకును హిందూదేశపు వ్యాపార యభివృద్ధి కొ. నేరడ" మా నెలవ్యాసగూరు నుడివి. విస్తీర్ణము చెన్న రాష్ట్రమున ఏదో యొక దేశభాష నే వారు మండల సంఘములన్నియునిట్లు కలసి దేశభాషలో కార్యనిర్వహణమునకుగడగ వలెను. అట్లు జరిగినగాని రాజకీయ విషయములు పరిపరములగుట కనవలెను బహు జవాబుదము లభింప నేరదు.

చెన్నపురి రాజధానిలో 26 జిల్లాలున్నవి ఇవి 34 తాలూకాలక్రింద విభజించబడినవి. వరలనది అనేక ఫిరకాలక్రింద విభజించబడినవి.

తాలూకా ఫిరకాసంఘములు. ఒకకాననసభ్యుడు భూమిశ్రుతు మొచ్చుచేయుటను గూర్చి కాననసభలో ప్రవరింపగోరును. అందులకు కారణమిన యంతములను తెలుపుడని యాతడు మండలసంఘముల వారికి వ్రాయును. ప్రతితాలూకాలోని ఫిరకాలకును చేరన గామములలోని రైతుల ఆదాయవ్యయములను గూర్చి తాలూకా సంఘముల వారందరకు సంఘమునకు పంపిన రిపోర్టుల కట్టులను మండల సంఘమువారు వెనక ప్రతితాలూకానుండి యొక యంతమునుచేర్చి కానన సభ్యులకు పంపెదరు. సంయుక్తరాష్ట్రీయములలోను మరీ కొన్ని స్థలములలో ప్రభుత్వోద్యోగులు గామములలో నమకూర్చి తాలూకా క చేరినకు పంపిన సమబాయిషీలలోని యంతముల నన్నిటిని రాజ్య సంఘములవారు తమతమ ఫిరకాలలోని గామలోనుండి సమకూర్చవలెను. (రైతుల ఆదాయవ్యయముల

(10 వ పేజి చూడండి)

విషయానుక్రమిక.

ఒంగోలు కరువుల పరిష్కారము	3
కత్తావ మండల సభ	4-5
ప్రధానవ్యాసము	
పదియవ గోదావరి మండలసభ	6
తెనాలి శాసనసభ	7
విరోధ మహాసంగ్రామము	
విశేషతరల వార్తలు	8
కృత్తికలు	9
ఇంగ్లీషు శాసనసభ	10-11-12
తెనాలి శాసనసభ	18
కృత్తికలు	14
10-వ గోదావరి మండల సభ	ఆశుల భము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1916 వ సం॥ మార్చి నెల 18 వ తేది శనివారము.

పదియవ గోదావరి మండలసభ

నేటిదినము పదియవ గోదావరి మండల సభ రామచంద్రాపురమున ప్రారంభ మయినది. గౌ. శ్రీరాజా కొచ్చెర్ల కోట వె కటకృష్ణారావు బహదూరు గారగ్రాననాధిపత్యము వహించిరి. శ్రీ రాజా కాకర్లపూడి రామచంద్రారావు బహదూరు గారు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష పద్యాసము నెసర్చిరి. మండలసభ విషయమునెన్నియును లక్ష్యపూర్వము ఆచారశ్రద్ధాగల ప్రాతిపదికలు శుభసూచకము. ఇది గోదావరిజిల్లాకు విలక్షణమని ఆమండలము వారు చెప్పవచ్చును. అది నిజమేయగును. ఆ జిల్లా లోని మండలసభకే కృష్ణారావుగారు పంచప్రాణములలో ముఖ్య ప్రాణమై ప్రవర్తించువారని యాంధ్రదేశ మెరుగిపోలేదు. వీరి నేటిదినపు టుపన్యాసముగూడ కడదీర్చు మనటకు సాదేహము లేకున్నను బహు సరళమగు భాషయందు మహావిప్రులముగా వ్రాయబడి వీరికి మండల సమస్యలయొక గల గొప్పయభిమానమును వెల్లడిపరచుచున్నది. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుల యుపన్యాసము లధ్యక్షుల యుపన్యాసమువలె సంతోషముగా లేకున్నను విషయ వివరణమున మిక్కిలి ప్రశంసనీయ పద్ధతుల నవలంబించి యున్నది. కృష్ణారావు గారి యుపన్యాసమునను రామచంద్రారావు గారి యుపన్యాసమునను రెంటును నొక్క యుత్తమగుణము ప్రత్యేకముగా బేర్కొనదగినది కలదు. వారిరువురును ప్రజలలోని లోపములను గప్పిపుచ్చక బాహుళ్యముగా ప్రకటించుచు ప్రభుత్వము వారి సహాయముకొరకు వేచియుండుట తప్పనియు స్వయంసహాయము అభివృద్ధికి నుత్తమ మార్గమనియు ఒక్కపర్యాయము గాక పెక్కుపర్యాయములు నొక్కిచెప్పినారు. రామచంద్రారావు గారు ఇటీవల రైతులు తమ యజ్ఞానముచే పశువులను బోగొట్టుకొనిన సందర్భమును కంటికి సీరు వచ్చు మాలలలోవర్ణించి ఈక్రింది వాక్యములను ఒక్కొక్క యప్పుడు ఏత్రోతకు మనస్సు సీరుకాక యుండగలదు. ఏత్రోతకు రైతులుపడు దురవస్థ ఆర్థము కాక యుండును.

“చేసిన తప్పులను గప్పి పుచ్చుటకు కార్యద్యముల ప్రవృత్తికడకు నిర్దోషులను బాధించుటకు ఆనాటికప్పుడు

లగు అంశము లిచ్చుటకు ఇతరదుర్వినియోగములను అవలంబించుటలకు రూపాయలకు పోగుచేయుట కలవాటు కడన గ్రామములు తమ స్వోపయోగములను విషయములందు నిర్లక్ష్యభావమున కనుబరచుట సంతాపకరము.”

జిల్లాబోర్డులోని క్రైతినులు రైతులపై మోపవలసిన రెండవాల సెన్సు అన్వయ మని చూపు పట్టనను రామచంద్రారావుగారు నైతిక ధైర్యమును చక్కగా ప్రదర్శించినారు. రైతు ప్రాధిభింపబడు భూమిపై మహాభారమని ఈక్రింది మాటలలో వర్ణించినారు.

“రాజధానియందలి భూస్వాములలో 100 కి 80 నుండి సం 1 కి రు 80 ల వరకు ఆదాయముగ భూస్వాములయ్యున్నారు. వీరికిరెచ్చు సగటు ఆదాయము రు 2½ లో సగము గవర్నమెంటుపన్నుగా విచ్చుచున్నది. ఇట్టిరీతిని కృపించు మనం దేశవారసమువారును చెలగుము పుచ్చుకొనువామిలేరు. * * * ఇకకొమ్మలూర్ మాటికి రు 21 ల మాత్రమే ఆదాయమున్నది. * * * అట్టి దరిద్రులకులన కనులగుచ్చు లోకలో నెప్పుడో స్థాపించబడిన సాతకాలముల వైద్యకాలలయో కలుబడిన రసాలము లాభము అవధిమున వన్నుల సీమని కట్టినానులలోదరి మాబోటివారు గుర్రెంగిము మరల రయి కులమిదనే యాభావముచేయ నిర్వయించుట విచారకరముగా నున్నది”

ఈమాటలతో రామచంద్రారావు గారు తమ జిల్లాబోర్డువారిచర్యను ఖండించువారై నారు. మాకుంజాడ నిందులో సత్యమెంతయో కలదనియంగీకరింపకతప్పదు. నిజముగా జిల్లాబోర్డుల అధికారిని బాగుపరచుటకు వేరుమార్గము లభింపవలయును గాని రైతుపై హెచ్చు సెన్సువేయ దలపెట్టరాదు. అందులోను రామచంద్రారావుగారు చూపు రీతిని భూమిపై సెట్టెంబుతో నీ సెన్సు సెట్టెంబు కూడ జరుగుచున్నది. అంతేకాక గ్రామసంస్థల కెక్కువ స్వాతంత్ర్యము వచ్చినట్లై ఉమ్మడివ్యయమునకు గ్రామస్థులే జవాబుదారి కావలసినవత్తురు. భూమిసెన్సు పెంచునధికారము జిల్లా బోర్డులకిచ్చినప్పుడు ప్రభుత్వమువారు ఈసంగతులనెల్ల నాగోచితురుగాక యని కోరుచున్నాము. రామచంద్రారావుగారు జిల్లాదర్బారులనుగురించి వచించిన మాటలను ప్రభుత్వమువారు రాలోచించి తగిన ఏర్పాటులు చేతురుగాక యని నమ్మలేకయున్నది. కృష్ణారావుగారి యుపన్యాసమున జానపదవాసులకు, ముఖ్యముగా డెల్టారైతులకు, గమనింపదగిన విషయము ఆరోగ్యాభివృద్ధివిషయమై యున్నది

“లేమిచేతకడ ఆరోగ్యమునకుసంప్రాప్తమగుసామ్యమును గృహింపలేక పోవుటచేత గ్రామస్థులు గ్రామకలతప్రళయంతయు దరఖాస్తుచేసి పుచ్చుకొని కల్లపు పాకుబడిచేసి తామును తమకువలయు స్వేచ్ఛ గాదిగుటకుకాకుదా కడలుటవలెన చాలిసంత గ్రామకలతకే గ్రామారోగ్యస్థితిని బాగుచేసి తమయారోగ్యస్థితిని తమకువలయు యారోగ్యస్థితిని బాగుచేసిగొని ఆరోగ్యభాగములకు జిక్కి నానాకష్టముల పాలగుట తటస్థమిది. ఇట్టిరీతిచేసిన కొంచెముతెలివెచ్చుకొని గ్రామస్థులు తమతమగ్రామారోగ్యాభివృద్ధినిచేయుట తమ కీశేయస్మరణ.... గ్రామమునుట్లున్నపుడేతమను గ్రామకలతప్రళయమునుదరఖాస్తుచేయునప్పుడు కల్లపు పాకుబడిచేసి గ్రామమునకు చాలిసంత ప్రళయ లేకుండచేసి గ్రామారోగ్యమున బాగుచేసి యప్పుడు గ్రామాభివృద్ధిప్రదేశము కావలసియున్నప్పుడు విశేషమై తమసామ్య యధిపతిగాని అట్టిప్రళయ అభింపక యుండచేసి అంతసామ్యములకు దొరతనము వాడు కిద్దడకుండుటచే తమగ్రామారోగ్యాభివృద్ధి పాపించుట కేధములయిన మార్గముల కన్నదనియక అంతకు గ్రామస్థుల లేధములను సహాయముచేయుటకీ నిర్ధారణకరముగా గ్రామాభివృద్ధికి తమకేహత్యము సామర్థ్యములను ట్లూరకుండు.... కంటెయూ ధ క్షయ ము తియొకటిలేదుకదా! గ్రామములలో మిక్కిలి ఆనారోగ్యకరములగు భాగములు

పంచములుండు మాలపల్లెలు. ఈపల్లెలలోనికి గ్రామస్థుల రైత్యులును కల్ల ముదాకపోవుటచేతను అందు నివసించు పంచములు అంటరాని వారును పీనకర్ణమువారు నగుటచేతను వారు గావురమున్న యనారోగ్యస్థానములయొక్క పాలనకయి గ్రామస్థులించుకయిక తలపెట్టవచ్చును. పంచములు పాతేల్ల గానుండి కర్ణసాయమునకు ప్రధానమున పనివాండుగ నున్నారు. వారి యారోగ్యస్థితి చక్కగా నుండుట కర్ణసాయాభివృద్ధికి ముఖ్యమైన కారణము. గ్రామములలో నేయంటువ్యాధి బయటచేసిన ముందు అందులకుఁబిచ్చి కృతకృతగా గ్రామములకు నల్లుకొని పాడుచేయును. కనుక అట్టి హింసాపాపముండు ప్రదేశములు ముంపిష్టిని నుండుంట్లు మీరు యేర్పాటులు చేసికొన్నంగని గ్రామారోగ్యస్థితి బాగుపడదు”

ఈమాటలను గ్రామస్థులు దిన దినమును తమ ఎదుట ప్రేరూపగల్గుకొని మననముచేయుచు తమ యారోగ్యాభివృద్ధికి తామే ప్రయత్నింతురు గాక యని కోరుచున్నాము. స్వాతంత్ర్య సంపాదనము నులభసాధ్యముకాదని కృష్ణారావు గారు స్పష్టముగా తెలియపరచినారు. దొరతనము వారైత సదుద్దేశము కలవారయినచు ప్రభుత్వ మొతధర్మమైన దైనను వారు మన కట్టి స్వాతంత్ర్యమును ఉచితముగ భారపోయుచు రని నమ్మరాదట. మనకు గానలసిన కనులన్నయు దొరతనము వారే చేయవలయుననియు వారిదే భారమనియు నూరకుండుట శ్రేయోనాయకమును పురోభివృద్ధికారణమును గాదని నమ్మవలెనట! స్వలాభముకొరకు శ్రేయోభివృద్ధికొరకు స్వాతంత్ర్యలాభప్రాప్తి కొరకు అధికారము సంపాదించుకొను కొరకు పాలకొనము రాయి మోసినట్లు కొంతభారమును వహించి ప్రజ కష్టపడకతప్పవట. ఈ యుద్భోధన ఆంధ్రదేశమున కర్థమగునని మనవియుక్తిమాగము. ఆంధ్ర మైనదనియే నమ్మవచ్చును. గౌ. కృష్ణారావుగారు ఆదర్శములను గురించియు, స్థానిక ప్రభుత్వమును గురించియు, గ్రామపంచాయతీలను గురించియు, పరపతిసంఘములను గురించియు, వ్యవసాయమును గురించియు, స్వదేశీని గురించియు, ఆరోగ్యాభివృద్ధిని గురించియు, రాజకీయ జ్ఞానమును గురించియు, పుస్తక భాండాగారములను గురించియు నెన్నియో విషయముల వివరించి యున్నారు. అన్నియు విమర్శించ బోదుమేని వారు వాసిన యంత్ర గ్రంథము వ్రాయవలసి వచ్చును. కావున విరమించు చున్నారము. ఆంధ్రసమస్య, ఆంధ్రరాష్ట్రముల విషయముమాత్రము వీరైత్యు కొనకుండుట ముందు ఆంధ్రమహాసభ కలదు కదా యకారణముచేతనే యని నమ్ముచున్నాము. రామచంద్రారావుగారి విషయమున దృఢాభిప్రాయ మిచ్చియుండుట సంశోషకరము.

తెనాలి శాసనసభ

నేటిదినము మనగవర్నరు పెట్టుండు ప్రభువు గారు గుంటూరుజిల్లాలో గుంటూరు శాసనసభ శాఖను ఉపక్రమించువారైరి. ఇయ్యది గుంటూరు జిల్లాబోర్డువారి యాజమాన్యమున వేయబడినది. గవర్నరుగారు తమ యుపక్రమోపన్యాసమున జెప్పినరీతిని జిల్లాబోర్డువారు మిక్కిలి యోర్పుతో వనిచేసినా రనుటకు సందియములేదు. ఈ రైల్వే యుపక్రమము 1899 లో ప్రారంభ మయ్యెను. నాటినుండి నేటిదనుక 17 సంవత్సరముల కాలము 21 మైళ్లు రైల్వేకొరకు పట్టియుండుట చిత్రముగా దోచకపోదు. అందులోను ప్రభుత్వము వారు కంపెనీలద్వారా వేయుచు రైలు సంవత్సరము సంవత్సరమును పందలకొలిపి మైళ్లు సాగి

పోవుచుండగా జిల్లాబోర్డు రైల్వే కిగతి పట్టుట ఎక్కువ యాలోచనకు నడ మీయక మానదు. ఇంతకాలము పట్టిన నేటికైనను జిల్లాబోర్డుకు గుంటూరు జిల్లాలోని శాఖరైల్వేలన్నిటి యాజమాన్యమును నిలుచుపెట్టి రైల్వేదా యనిన నదియును కానరాదు. ముద్రాను దక్షిణమహారాష్ట్రకంపెనీవారు గుంటూరు తెనాలిశాఖను సంపాదించినారు. వీరికి శాఖను సంపాదించవలెనను నాశ వీ రేర్పడిన 1907 వ సంవత్సరమున జనన మందెను. అంతకుముందు గుంటూరుజిల్లాలో రైలు కంపెనీ లుండినవి. మదరాసు రైల్వే కంపెనీ యొకటి దక్షిణ మహారాష్ట్ర ఇనుకదారి కంపెనీ రెండవది. ఇవి రెండును జిల్లాబోర్డుతో సంబంధ ప్రతిపక్షములు పెట్టుకొని గుంటూరు రేపల్లి రైలు నిర్మించుటకును దాని కార్య భారమును నిర్వహించుటకును జిల్లా బోర్డు వారి యనుమతి సంపాదించుకొనుటకు పరస్పరము పోటీ కడు చుండినవి. కాని రెండు కంపెనీలు పోయి యొక కంపెనీ ఏర్పడవచ్చుటకి పోటీ తప్పిపోయెను. తమ ఇచ్చకువచ్చిన నియమములు పెట్టుటకు నడుకాలములు కలిగెను. అందులోను 1907 లో ప్రారంభమయిన బెజవాడ - బందరు రైల్వే యొక్క నయాదాయము నిచ్చుటకు ప్రారంభించుట జూడగా తమ స్వత్వమునంతయు నుపయోగించి లాభము చేసికొనవలెనని కంపెనీకి దోచుట యసహజము కాదు. అందుచేత జిల్లాబోర్డువారి యసహాయతను నాధారముచేసికొని కంపెనీ వారు 1911 లో తమకు గుంటూరు తెనాలి శాఖను వదలి వేయవలసిన దని కోరిరి. మన గవర్నరు గారు నేటిదినము ప్రసంగించుటలో జిల్లాబోర్డు వారు అప్పులుచేయక పని తీర్చుకొనుట ఆలస్యమును నందున సంభవించిన దనియు వారికి వచ్చు లాభములో ద్రవ్యము ప్రత్యేకించి పెట్టునననరము లేదనియు జిల్లాబోర్డు వారి కార్యక్రమమును స్థాపించిరి. ఇదేరీతిని మేము స్థాపించలేనంతలకు చింతిలు చున్నారము. బహుకాలముగా వేనియండుటచే రైల్వేనెప్పు 10 లక్షలు జనుయయి యుండినది. గుంటూరు రేపల్లిరైల్వే నిర్మాణపు వ్యయమున కంతయు 22½ లక్షలు నుదింపు వేయబడి యుండినది. 3½ లక్ష ఏలూగో రైలుకు కావలసిన భూమిని సంపాదించుటకు ప్రభుత్వము వారిచ్చి యుండును. ఇట్టిహాస్తిత్వలతో జిల్లాబోర్డువారు తొమ్మిదిలక్షలు మాత్రము అప్పు తీసికొనవలసి యుండును. ఆమాత్ర మహాకోపని చేసి యుండిన యెవల జిల్లాలోని శాఖరైల్వేలు అన్నియు తమ యాజమాన్యములో నుండుట మాత్రమేగాక గుంటూరు జిల్లాలో కొంచె మించు మించు బంగరుబోలు భూమివ్యాపార మంతయును తమ చేతులమీదనే జరిపించుకొని అందులోని లాభమును మండలోపయోగమునకు వినియోగించు భాగ్యమును కనియుండగలరు. పెట్టుట ప్రభుత్వమువారు గుంటూరుజిల్లా బోర్డునకు తెనాలి-రేపల్లిరైల్వేను నిజముచేసి యిచ్చినందునకువంద నియతేయగుదురు. అందువలన జిల్లాబోర్డు రైల్వే నిర్మాణమునకు తోడయినారనియు చెప్పవచ్చును. కాని అసోషియేట్స్ సంపూర్ణత్వము లేనందులకును వారంగీకరించు మూలసూత్రములు బోర్డు రైల్వేల విజృంభణమునకు విచ్చేడకము లగుటకును జిల్లాబోర్డుల మేలును గోరునారు విచారించక తప్పదు. నేటిదినము పెద్ద రైల్వే శాఖలే ప్రభుత్వమువారి యాజమాన్యమునకు దీసికొనవలసిన దనియు వారి నిర్వహణమును గూడ ప్రభుత్వము వారే చేయింప తలపెట్టవలసినదనియు కంపెనీల

ప్రభుత్వము తగ్గించి రైల్వే పరిపాలన హైదరాబాద్ జాతీయముల మొనర్చవలసినదనియుకోరుచుండగా కొంతవర కొకవైపున దీనికి నియ్యకొనుచు ప్రభుత్వమువారు మరియొక వైపున జిల్లాబోర్డువారు వేసికొనెద మనుచున్నను శాఖరైల్వేలను గూడ కంపెనీలసామగ్రి చేయుటకు సహాయ మగుచుండుట మాత్రము క్రమభంగముగా క్రమ యాలోచింపవలసి వచ్చుచున్నది. గుంటూరుజిల్లాబోర్డు వారు నియమముల చర్చలో పడిన మహాపాట్లు గవర్నరుగారే తమయుపన్యాసమున రెండు మాటలతో నూచించువారైరి. ఇట్టికిని ఇకను నియమములు పూర్తికావేదని వినుచున్నాము. 1907 నుండి 1911 వరకు నుదింపులు వేయట లోను తమకు కార్యనిర్వహణమునకు నియ్యదగిన భాగమును గురించి వివాదములుటలోను కాలహరణ మొనర్చి నాలుగేండ్ల పీడప గుంటూరు - తెనాలి శాఖను కోడిన కంపెనీవారు క్రమక్రమముగా నొక్కొక లాభమునే బోర్డువారినుండి లాగుకొనిన వారు ఇంకను కొన్ని విషయములు తీర్మానము కానివి యుండునెడల నేడు పెట్టుట ప్రభుత్వ వారు జిల్లాబోర్డును ఆశీర్వాదించిన వరకైనను లాభము నందజేత్తురా యను భయము మాత్రము ఉండక పోదు. కాని ఆశీర్వాదించినవారు తాము గావున నా ఆశీర్వాదబలమును నిలుపుటకైనను గవర్నరు గారు జిల్లాబోర్డునకు సాయమగుదురు గాక యి నమ్మచున్నారము.

కీర్తి శేషులైన దివాన్ బహదూర్ ముట్నూరు ఆదినారాయణయ్యగారు

నిన్నటిదినము దివాను బహదూరు ముట్నూరు ఆదినారాయణయ్యగారు తండ్రియూరేటలో తమ స్వగృహమున పరలోకగతులై రని తెలియజేయుటకు మిక్కిలి చింతిలుచున్నారము. వీ రాంధ్రులలోని ప్రముఖులలో ముందుగా నెన్నదగినవారై యుండిరనుటకు సందియములేదు. ఆ ప్రాముఖ్యము వీరికి గల యత్నాహుగణముచే జనించినది యని చెప్పరాదు. ఆంగ్లభాషయు దనమాన వాక్యాట వముగలవారైనను అందువలన వీరికి పేరు కలిగిన దనియు ననరాదు. ఆదర్శపరులని వీరికి ప్రజాను రంజనము కలుగలేదు. కోట్లా గడించినవారని కీర్తికాంతవీరిని వరించలేదు. అధికారమును వహించినవారని వీరికి ప్రసిద్ధి దొరకలేదు. పాండిత్య మహిమచే వీరికి యశము నిండలేదు. కాని వీరి నిగర్వపరత్వము, శాంత ప్రవర్తనము, ధర్మనిర్వహణ దీక్ష, అన్నిటికంటె మిన్నగా విరంతరపరిశ్రమ, ఈ యెల్ల గుణంబులకు మూలధార మగుచుండిన కోమలహృదయము వీరికి నొక్కరితిగా ననమాన మగు యశస్సును తేలిగిసవి. వీరు ప్రభుత్వము వారి రివిన్యూశాఖలో గుమాస్తాగా జీవితమును ప్రారంభించిరి. ఆ స్థానమునందుండి పనిచేయుటలో నింకసామర్థ్యమును జూపి అధికారులమెప్పు వడసి క్రమక్రమముగా మున్నది సంవత్సరముల విరంతర పాశ్రమచే సెలవులు దీర్చి కమిషనరు పనికి నొక్క గలిగిరి. సెలవులు శాఖయే జనరంజక మగు శాఖ కాదు. అందులో తాను ధర్మముని సేవకపదవి లో నమ్మిన దానిని నిర్వహించుటలో ఆదినారాయణయ్యగారు అందరి యామోదము నందలేక పోయినవన నొక పెద్ద వింతకాదు. అయిన వారి పరిశ్రమ వారికార్యదీక్షలు వారు ప్రభుత్వపు నని నుండి విరతిపందినదిక పదేసేవకు మిక్కిలి చక్కగాపనికి నచ్చినవనుటకు సందియములేదు. వీరి ప్రజా హితజీవనము వీరు విరతి నారంభించిన 1902-వ సంవత్సరము నుండియే ప్రారంభమయ్యెనని చెప్ప

వచ్చును. ఈ పనునాలుగేండ్లలో వారు తమకాలమును దేశీయ మహాసభా కార్యములకును, పచ్చయప్ప ధర్మముల నిర్వహణమునకును, ఆర్థికసమస్యలకును, పరపత్వద్యమమునకును వంచించుచుిరి. శాసన నిర్మాణసభలో ప్రభుత్వము వారిచే నియమితులై పని చేసిరి. ఈనగరపాలక సంఘమునను సభ్యులుగానుండిరి. వీరిన్నిటికి తమక క్రిని వినియోగించుచున్నను పరపత్వద్యమము వీరికి పుట్టిన బిడ్డ బోలెనుండినది. ఈనగరములోని సెంట్రలు అర్బను బ్యాంకును ఈరాజధాని పక్షమున జరుగు పరపతి సమావేశములును ఆదినారాయణయ్యగారి తేనిని బహుకాలమువరకును మరువజాల వనుట నిక్కవము. ఈనగరములోని ప్రముఖులలో సంగతిసందర్భములను నిమేష నిమేషమును విద్యార్థిదశ యందు వలె నెరింగికొని తొణకక అధికారివర్గము నెదురుటకు మార్గములను నూచించు స్వల్పసంఖ్యాకులలో ఆదినారాయణయ్యగారు రొక్కరుగా నుండి నందున ఇచ్చటి రాజకీయసంస్థలును వారి నొక కాలము స్ఫురించుకొనుచుండ గలవనుటకు సందేహము లేదు. వారు ఈనగరపు ప్రముఖులలో నెమ్మది స్వభావులకు నిదర్శనప్రాయముగా నున్నందుల కీ నగరంబును వీ రాజధానియు నాతనిని మరువ జాలవు. గుణబాహుళ్యము కలిగి ప్రాత కాలమునుండి గౌరవమును బెంచుచు నెదిగినచ్చిన నుపుత్రులలో గణనీయుండగుటచే నాంధ్రావనియు నీతనికై దురపిల్లు ననుటకు సందియము లేదు. భగవానుడు వీరి యాత్మకు శాంతి నిచ్చుచు గాక యని ప్రార్థించుచున్నారము.

చిత్తూరు మండల సభ.

నేటి చిత్తూరు మండలసభ క్రాసనాధిపత్యము వహించిన ఆసిబీ సెంటు గారి యుపన్యాసము వారిదయచే మా కందినది. స్థలసంకోచముచే నేడే విమర్శించుటకు వీలు లేక పోయినది. ముందు విమర్శింప గలము.

దేశీయ మహాసభ సంయుక్తరాష్ట్ర సంఘము. — బంధక వాగ్ధేయముగూర్చి ఇండియాదొరకనమువారి ద్వారా ఇండియాచింత్రీగా కొక విజ్ఞాపనమును తమ సంఘాధ్యక్షుని ద్వారా ఈసంఘము వారంపుకొనిరి. బంధక వాగ్ధేయమునకు సంఘము వారెంతయు ఆసంతృప్తినిబెందియుండి దానిని వెంటనే ఎత్తి వేయ గోరిరి.

సంయుక్తరాష్ట్రములరైల్వే సెంటుగవర్నరుగారు: — నేటిదినమున వీరు క్యాన్సురుకు విచ్చేయుదురు. అటవీ మహాబెత్త యూరోపియను వైద్యకాలకు శంఖుస్థాపన మొనరించి, వైద్యధ్యక్షునిని నిర్వహించుచుండుటకు తెరతురు. తదనంతరమున సంయుక్త రాష్ట్రముధాధిపతి మహాదేవున కధ్యక్షతనిహింతురు. సరే అతె స్థానండు రాబట్టుకారితో విం వారిగింబిలొత్తు మరలుతురు.

క్రైస్తవ మతబోధకుల సభ: — క్రైస్తవ మతబోధకుల వార్షికసభ నిలగిరమండలమున మేసెలలో సమావేశమగును సభకు నుత్తర్యులకు బోధకులు దక్షిణహిందూస్తానముననుండి విచ్చేయుదురు. ఈక్రిందిరీతి కార్యక్రమ మేర్పాటుచేయబడినది: — ఉదయమండలమున మేసెల 8వ తేది మొదలు 12 వరకు మామూలుసంధ్య 15 లగాయతు 19 వరకును, కోటగిరి యందు 23 లగాయతు మే 28 వ తేదివరకును సభలుజరుగును.

ప్రయాణము: — ప్రేసీప్రభువు గారు, హౌసు ప్రేసీ ప్రభువుగారు బొంబాయినుండి ఈసెల 19 వ, తేది ఆదివారమునాడు బయలుదేరి ఇంగ్లాండునకు బోవుచున్నారు. సమలీను నాకాదానము: — ఆనుకల్లి నొకగా వాడుక చేయుటకుగాను ప్రేసీప్రభువు గారు తమ “సమలీను” నాకను నాకాదాధిపతి కిచ్చుటకు సుదర్శించుటకు గవర్నరు గారును, రిలీంగ్ డెను ప్రభువుగారును, ఇంక ననేకోన్నితో ద్యోగులును సమద్రోతరమునకు బోయిరి. ఆనాకయందు తాము గడపించినములను నిలచుకొని ప్రబోధయోగమునకై దానిని సంతోషముగా విచ్చుచున్నప్పటికిని దానిని విడలి పెట్టుట మిక్కిలి విచారకరముగా నున్నదని ప్రేసీ గారు చెప్పిరి. కత్తెల అమ్మడనుగాన నాకాదాసమును స్వీకారము చేసిరి.

చరిత్రా మహా సంగ్రహము

వైద్యము యుద్ధము—తుదియవవ ప్రారంభము

జర్మనుల వ్యాపారము నున్నానించుట—ఆస్ట్రేలియా ప్రధానమంత్రిగారి ప్రసంగము

శత్రునిర్మిత వస్తుచయము—సిడెనహాము ప్రభు వక్కాణింపు

హోహానాల్ల రను ప్రదేశము యుద్ధము—ఆంగ్లవైద్యమును తీవ్రముగ ముట్టడించుట.

ఇంగ్లండు

మంత్రిగారి యాలోచనము.

లండను మార్చి 17:—మంత్రిగారి రాత్రి సుఖ నిద్ర తొందరి.

హైదరాబాద్ నియోజకము.

లండను మార్చి 16:—నియోజకమున డబ్బు చేసిన గారు తేజమునకుగానికి ప్రతికూలముగ నిలతును.

మేజరు సెక్రీలరు.

లండను మార్చి 16:—లాడియానా సిక్స్ కంట్రీలను నకు చెందినవికి బెంబారెగ విడిచివేసి ఉద్యోగ మొనగ బడెనని గతెటులో ప్రచురించబడినది.

జనరలు లాంగు గారు.

లండను మార్చి 16:—జనరలు లాంగుగారు ఆఫ్రికా యుద్ధమున కున్నారని మేము జనరలు లాంగుగారు రాజీనామా చేసినది.

విమానాదళ సంఘము.

లండను మార్చి 17:—అంతర్జాతీయ విమానాదళ సంఘమునకు సభ్యత్వమును మాంపేటప్రభు వంగీకరించెను.

నాకాదళమువారు కట్టించుచున్న

నూతన విమానము.

లండను మార్చి 16:—నూతన విమాన నిర్మాణము ను గినినదని ప్రజల నభిప్రాయ మెక్కువగా మెల్లడించిరి.

మెల్బోర్న్ ప్రభువు.

లండను మార్చి 16:—మెల్బోర్న్ ప్రభువునకు నేటి దినమున చక్రవర్తిగారు దర్శనమొసంగిరి. అధికార ప్రత్యేకమునకు సమయమున శ్రీరాజు చక్రవర్తిగారు మెల్బోర్న్ ప్రభువుగారిని సత్కరించుట ప్రధానముగ గౌరవించిరి. నూతనరాజప్రతినిధికి విరుదధివాదులు లాగునగుట.

కర్జను ప్రభువు.

లండను మార్చి 16:—నీటి కాలోగ్రహము గలుగుచున్నది.

సర్ ఆలి ఇమాముగారు.

లండను మార్చి 16:—నీరు కేటడియమున బొంబాయికి జరుగుచున్నది.

వెండిధర

లండను- మార్చి 16:—వెండిధర నిలుకడగన్నది. ఆంగ్లజేతకు సాలబాచువిస్తారముగకొనిరి. యూరోప్రియంధము తోనివాడుగా కొనుచున్నార. ఇండియావాడు కొద్దిగా కొనిరి. కొన్ని పరిస్థితులనుబట్టి ధర మంద్రులెక్కువదని మాంపేట గారు తెలిపిరి.

శత్రువుల సరకులు.

లండను మార్చి 16:—శత్రువులసరకు లింకను విస్తారముగా బొందాడేమునకు పంపబడుచున్నది. పార్లమెంటు ప్రభువులసభలో సిద్ధమైన ప్రభువుగారు నడిపిరి. అనుమానముగల సరకులను దొరతనమువారు జతపరచుకొనుట కధికారము కలిగియుండుటకు హిందూ జేతమున సామ్రాజ్య శాసన సభలో నొక తీర్మానము పాపాదించ బడును. తటస్థ జేతముల రానువారులమీద ముఖ్యముగ బాధ్యత యున్నది. లేవు సంకడులను వసూలుచేయు సభి కాముల చాల తెలివితేటలుగా నురుగులను పరిక్షించు చున్నార. కొన్ని వర్తక సంఘములతో

వ్యాపారము చేయగూడదని యొక కట్టిక నిటీరల ప్రకటించిరి ఇది మంచి యాధారమును. సిద్ధమైన ప్రభువుగారు తమకు తెలియకమును కేసులను గూర్చి తెలిపినవో వానిని గూర్చి త్వరలో తిరిగిగా వాలో చింపబడును. హిందూజేతమునకు గన్ను కుప్పిడేకపు సమతుల్య తదిభిచేయు విధానమున నీలై సంకడిక్షతో ననుజు జరపుటకు దొరతనము వారు కోరుచున్నారు. అని ఇన్ఫిల్ట్రే ప్రభువుగారు నడిపిరి.

జర్మనీలో ఆనిర్బంధ వ్యాపారము.

లండను మార్చి 16:—మాంచెట్లకు వాణిజ్య సంఘమునకు ప్రాత్రగానేర్పడిన పరిపాలక సభ్యులు 22 రోజులు 18 గురు యుద్ధానంతరమున జర్మనీలో ఆనిర్బంధవ్యాపారము చేయగూడదని ప్రమాణములను చేసిరి.

ప్రాఫెసరు మెక్లొనలుగారు

లండను మార్చి 16:—రాయలు ఏషియాటిక్ సంగ్రహముయొక్క బొంబాయి శాఖవారికత్తమున ప్రాఫెసరుగారికి కేంబ్రిడ్జ్ విశ్వవిద్యాలయమున నొకను వనపరమున కాండర్బున్ ప్రభువు బొంబాయి ప్రేమవాది ప్రజ్వరిల్లినపుడు కేంబ్రిడ్జ్ గారి నర్సిన కృత్యము క్షమించిరి. లెస్స, కొన్నియ చెనాలలో నుండునట్టి పాఠశాలలకుటి జరిగింకపాఠశాల నొకదాని యూరోపియనుల సమైక్యమునకు విద్యాప్రధానాధికారము (కాళికాగరమునటిది) నేర్పరుపవలసినదని ప్రాఫెసరు గారు ప్రత్యుత్తరమున కోరిరి.

మరణములు

లండను మార్చి 16:—లాడ్ల కర్నీ, సర్ ఛార్లెసు మూడు బాటునుగారు మరణించిరి.

ఆస్ట్రేలియా ప్రధానమంత్రి

వర్తకసంఘములవారి విందు.

లండను మార్చి 16:—సామ్రాజ్యవర్తకసంఘముల వారు జేసిన విందునకు హాజరుగా రావోనింపబడిరి.

ఆంగ్లవర్తకము జాతీయ జీవనమునుండి జర్మనీయుల ప్రతిభ నున్నానినకు మనము కాయకత్తుల పాటుపడినగాని జయముచేయగలము. ఆంగ్లేయులవర్తకము, భావరాజ్యాంగ విధాన ప్రశ్నములో అధినిజేతములకు చాలముఖ్యము. కాలవిలంబములేకయే ఆవిధానమునించుక నూచించుట ఆకర్షణ. యుద్ధానంతరమునకు ఈ ప్రశ్నమును విచారించక యుండుటకు వీలులేదు. వర్తకము, పరిశ్రమ, అర్థికవ్యాయము, జాతీయ సంరక్షణములనుపాటుల కాపాడుట, మున్నగు జాటికి సంబంధించిన ఏర్పాటులు ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమున చేయదగును. ఇట్టి ఏర్పాటులే జర్మనీయుల బలమునకు కారణమని హామ్య నుగారు తమ ప్రసంగమున నడిపిరి.

సామ్రాజ్యైక్యత్య సమస్యను పరిష్కరింప నమయము నచ్చింది. యుద్ధానంతరమున మనము మన ప్రస్తుత శత్రువులతో సమానుగుట్టియు, మైత్రియుకనుగుట్టియు, వర్తకసంబంధముల బొందవలయును లింపు జాతీయులలో ప్రసరి యున్నది.

సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమున పరిపాలనా విధానములయందు అధినిజేతములకు భాగమును మాతృజేతము సిద్ధముగ నున్నదని తమ నమృతమున హెచ్చుత్త సామ్రాజ్యముగారు నడిపిరి.

ఫ్రాన్సు

వైద్యుల సంగ్రామవివరము

పేరు మార్చి 15:—తెలివోర్టు క్యూమియర్లులకు నడుచునుండు సన్నని మూడు మైళ్ల ప్రదేశమువైపున నిన్నటి దినమున శత్రువులు తమ యానప్పైని వినియోగించిరి. ఈ ప్రదేశము మార్కోను గుట్టచే పరిక్షితమగుటచే జర్మనీయుల కాళబుట్టిరి. కంధకములలో రెండువోట్ల యుద్ధము జరుగు

చున్నది. వీటిలో జర్మనీయులు కాలు బెట్టిరి. రెండు స్థలములకును అర్ధమైలు దూరమైనది. బహుశకములతోను నూసేసలు జర్మనీయుల దరిమిలేనీ ఆస్థానము లాక్రమించుకొని యుండవచ్చునని అధికారిక ప్రకటనము వెలువడినది.

పరాసువారి ప్రకటనము

పేరు మార్చి 16:—మ్యూనునదికి పశ్చిమమున చెలి నోర్త్ రంగమున ఫిరంగుల తీవ్రతగ్గినది. పదాతిదళముద్దము లెచ్చటను జరుగలేదు. మ్యూనునది తూర్పుగట్టున వామ్మడ న్నూపు ప్రదేశములలో యుద్ధకార్యక్రమ పోచినది. వామ్మడ దర్జునునకు తూర్పునకును మ్యూనోగార్మ్యములయందు మాము దుభాగపు నైపుణులు చేతిబొంబులతో శత్రువుల దలపడిరి. వోవరులో మ్యూను కట్టల దిగువభాగముననుండు గ్రామము లవై ఫిరంగులు కాల్చబడినవి. రంగమునందంతటను మాఫిరంగి దళము చాల మురుబడననున గమపరచెను. బోయిఆర్వీల్వే నుతూర్పునకు ఫెన్సి నునకు త్రవ్వమును నివియొక్క కార్యము నందు ముఖ్యముగ జరింపదగి యున్నది. బెల్జియములో హెట్టా ను, లాంజ్ మీర్గులనద్దయును శత్రుగ్రంధకములవై పెల్లులు చేయుచున్నది. శత్రువులకు నష్టములుకలిగినవి. నిల్లి. బో. బోయి నిచేరుమార్గములవై మేము ఫిరంగుల గాల్చి మెంపెరులో నెంటు నూట్టెనునకు దక్షిణమునందును జర్మనీవారి కందకము నొక దానిబట్టుకొంటిమి. వెక్సాడ్లో జర్మనీయుల కైదుకొన్నది మని ప్రచురించబడినది.

జనరలు గేలినిగారు.

పేరు మార్చి 16:—జనరలు గేలిని గారివిధులనుకాతాల్ తికముగ ఆడ్డియులు లకాజెగారు నిర్వర్తించుచుండి రని అధికారులు ప్రచురించిరి.

పరాసు నొక జలాంతర్గామిచే నెరుంపబడుట.

మ్యూను మార్చి 16:—పిటియ అను పరాసు నొక 900 మంది ప్రయాణికులతో ఇట చేరినది. వీటిలో 20 మంది ఆమెరికాదేశీయులు హెచ్చుకలకయే టూర్నిననునకు కొంత దూరమున ఈ నొక జలాంతర్గామిచే నెరుంప బడినదనియు, టూర్నితో గురి తప్పినదనియు కెప్టాన్ తెలియజేసెను.

పరాసుశత్రువులదళము తీవ్రత.

పేరు మార్చి 16:—మ్యూనోర్టు యుద్ధమునకు శత్రువుల రాకపోకల కందకముల మాఫిరంగులు ధ్వంసమొనరించి వెక్సాడ్లో శత్రునినెరుట జంపెను. వైద్యులకు తీవ్రమున ఫిరంగి దళముద్దము జరుగలేదు. మ్యూనునదికి పశ్చిమమున శత్రుఫిరంగుల తీవ్రతగ్గినదనియుగలెను. గాని మాండ్రియంటు దాపులయొద్ద అధికముగనుండెను. దోవామాంటునకు పశ్చిమమున శత్రువుల మట్టిగడలు మున్నగు వానిగట్టుచుండ పరాసువారు వారియు తీవ్రముగ ఫిరంగులకాల్చిరి. ఏప్రి మాంటునకు తూర్పున మామ విజయము చేయగలదనియుజర్మనీ యులకు విశేషవ్యయముకలిగించి వెక్సాడ్ సయినకుల ఖయి దీల చేసితిమి. వానితెనులలో బెన్జుహోపునద్ద జర్మనీయులు మమ్ములుట్టించి యోడించబడిన ప్రచురించ బడినది.

అంతిము

రుష్యా

రుష్యునుసేరలు ముందువకు పోవుట.

లండను మార్చి 14:—తురుష్కులకును వారసీకులకును మందడినన్న భారికియను రిష్యువారు వచ్చే వారమున చేరుగలరు. ఆర్మను గవ్యములను, జనరలు టవునుమెండుగా రుని బాగాడుకండి చనుమూరమున నుండురు. రష్యువారు ఆంగ్లేయులతో కలసికొనుటకుగాక బాగాడును వెనుక భాగమునందీ ముట్టడింప జూచుచుండినది వెల్లొగారు విలేఖ నుడు మార్చి 15 నామ్యునాత్రక తెలియజేసెను.

అంతిము

పోర్చుగలు

మూన్యులు రాజగారి ప్రార్థన

లండను మార్చి 16:—పోర్చుగలునందు ఎట్టికొరతనము ఏర్పాటుచేయబడినది మన: పూర్వకముగ సహాయమొనరింప వలసినదని మూన్యులు రాజుగారు రాజసాక్షికులను గోరిరి.

అంతిము

కెనడా

కెనడాదేశము-పై నికులజేస్తుట.

బట్టాన మార్చి 16:—స్వల్పకాలియము నిర్బంధ పై వికసేను రిక్రూటింగు సంఘములన్నియు ఆహ్వానించినవని నెనేలు మండియన నువ్వనీయమయ హెఫ్ నెస్సెప్రభు వసేను.

పదియవ గోదావరి మండల సభ రామచంద్రపురమున నేడు సమావేశమగుట

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడును, మండల సభాధ్యక్షుడును నొసంగిన యుపన్యాసములు

[మా ప్రత్యేక విలేఖకుని యొద్దనుండి.]

రామచంద్రపురము మార్చి 18:- పదియవ గోదావరి మండల సభ నేటిదివసన రామచంద్రపురమున గూడింది. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు స్వాగతోపన్యాసమును, మండల సభాధ్యక్షుడు యుపన్యాసములను విన్నవించుట నీ క్రింద పొందుపరచితిమి.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుని స్వాగతోపన్యాసము

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు రాజా కాకర్ల మూడి రామచంద్రరాజు బహద్రుగారు సభకువచ్చేసిన మహానీయులకు హృదయపూర్వకమైన స్వాగతము నర్పించుచు, రామచంద్రపురమునకు మూడుమైళ్లదూరముననున్న బ్రాహ్మరామపుణ్యక్షేత్రమును గురించియు, కొటిల్లి పుణ్యక్షేత్రమును గురించియు క్రింది అంశవివరణలన్నియు గాఢపరిచియు నగు విప్లవకర్మమూర్తి గారికిని, మట్లాపూర్వకముగాను, శ్రీరామపురి నిధియునగు నిందికంటి విశ్వేశ్వరరాజుగారికిని రామచంద్రపురమే నివాసము నుపయోగించి, తొలితరగేరిన మత్తెత్రిక జమీందారీ సంస్థానములకు రామచంద్రపురము రాజధాని, గోదావరి డెల్టా తాలూకాలలో రామచంద్రపురము తాలూకా ప్రధానమైనది. తరువాత యుపన్యాసములు కూడ మామూల కద్దరినకు రైతులపొందుచున్న కష్టములను వివరించి నీటి పంపకము విషయముపై సెల్లెనమును వివరించి, ఉద్యోగులకు కూడ ఇచ్చుట, నీటి పంపకపు అధికారమును కాపాడుట నుబ ఓకర్లగులనుండి తప్పించి ఎక్కువతీరముగల యుద్యోగులకుప్పించుట, మున్నగువిషయములలో ప్రజల మొరలు చాలవరకు అధికారుల యాలోచనలోనికి వచ్చి సమస్యలు ముగ్గులు తేర్చుటగా నున్నవని వక్కాదిచిరి. నీటిపారుదల సందర్భములలో రైతులు చెల్లించవలసిన ముత్యపున్నము, లంచములను గురించి రామచంద్రరాజుగారు వివరించి వివిధవిధములను పొందుటగాని పట్టి తగిన సహాయము చేయుటకు ఇంజనీయర్లు, కలెక్టర్లు మొదల క్రింద వహించిన గాని రయితుల కష్టములను నివారణకావలసి తెలియజేసిరి. తమ ఇష్టమునకప్పుడు కావలసినతెరచి మూసి మామూలు తలపులను ఎత్తి నిలిపి, నీరొసగుటకు తీరపెట్టు ఇంజనీరు డిపార్టుమెంటువారికి కంటి, ఎండునో, నర్కూరగిల్లు వచ్చునో రానో, అలాంటివివాదాధిక లేకు. తూర్పు మధ్య డెల్టాలో కల్లపునగపామునను నీటిపట్టయినివయమై నీటి పల బాకీకాబడిన యుత్తరపున గురించియు వానివలన సంభవించు ఇబ్బందులను గురించి ప్రజలకు పంపు కొను మహావర్ణన గురించి చెప్పి ఆ నిబంధనల సక్రమముగా నాధారముగ చేసికొని శిక్షార్థపు నీటితీరములకు కాలవలలో నీరెక్కువకు నున్నప్పుడు దానిని మురుగుకావల తోగిని, సమద్రములోనికి వదలక పొములలోనికి రానిచ్చిన కత్తెమున రయితుల కంటే చాలావని వారు నడిచిరి.

గోదావరి డెల్టాలోని తూర్పు డెల్టాలో గతసంవత్సరమున కుపన్యాసం లంకురించి వ్యవసాయపనులను విస్తారము నకుంచుటయు, కలరావ్యాధిచే ప్రజలకు నష్టము బొందుటయు మూడుమండలములకు గ్రామమున 10 రూపములు విలువగల మందులను దగ్గరనుంచుకొని వ్యాధికన్నదినతోడనే డికిర్న చేసికొనుటలన చాలాప్రయోజనకరముగ నుండునని నెలవిచ్చి చేసిన తత్వమును గప్పిపుచ్చుటకును కార్మికులను తీర్చుకొనుటకును క్రిందపల బాధించుటకును ఆహార్యకములను లంచము లిచ్చుటకును ఇతర దుర్మయోగములకు ఆసక్తిగ నుండలతోంది రూపాయలను పోగొనచేయుట కలవాలుకడెడ గానియును తమ సోపయోగములగు విషయములందు నిర్లక్ష్యభావమున కనుపరచుట సంకాపకరమని నడిచిరి.

జిల్లాలలోని యధికారులకును, ప్రజలకు సంబంధమున కృద్ధి చేయ విషయములు చూపుటించుచు రామచంద్రరాజుగారు జిల్లాఅధికారులకు ప్రజలతో సంబంధించి పరిపాలించవలసిన యెడల జిల్లా దర్బారులే ప్రత్యేకయోగ

కరమార్గములని చెప్పిరి. వీరిని కలెక్టరులు, ఇంజనీర్లు, పోలీసు నూపరించుకొంటు అవలంబించి వ్యవహరించిలేని వ్యవహారము లందలి నిజము తెలియబడే గాక, ప్రభుత్వమువై ప్రజలకు భక్తి విశ్వాసములు వృద్ధియగుట నిశ్చయము.

లోకలు బోర్డులు.

లోకలు బోర్డుల యాదాయమును కృద్ధి చేయు సాధ్యతను తో రూపాయకు 2 అణాలవరకు లోకలు సెన్సును వసూలు చేయుటకు బోర్డుల కధికారముండగలుగు 1884 సం॥ 1 లో కల్ బోర్డుల ఆర్డుకు సవరింపుచున్న దానికి ప్రజాంగీకారము గనుగొని తెలియజేయుదయము 1918 సం॥ 2 వసూల దొరతనము వారు జిల్లాబోర్డుల కడిగియుండిరి. గోదావరి జిల్లా ప్రజలను తాలూకా బోర్డులను నేకగ్రీరముగా దానిని కూడవని నిరాకరించిరి. వారి అభిప్రాయములకు విరుద్ధముగా జిల్లాబోర్డువారిలో జట్టి అధికారము తమ కుండవలయునని యెక్కువ సంఖ్యగల మొంట్లమూత్రము అప్పుడు కోరిరి. దొరతనమువారు సంకల్పించిన పద్ధతి రాజధానియందు దన్ను జిల్లాలకును సమ్యక్తము కాక పోవుటవలనను కాననసభలో మన ప్రతిఘటన దాని యాది త్యమునుగురించి వేరుగా చర్చించుటవలనను దొరతనమువారు ప్రయత్నము సంకల్పితో మూసివేసిరి. లోకలు బోర్డు ఆర్డుకు సవరించుటకు సంకల్పించి యాదందర్శమున సంకల్పమునను నూచింతురనియు బోర్డుల యాదాయాభివృద్ధిగుంటించి నూతనమార్గము లేనితెలుగురనియు దొరతనమువారు కడచివడి నెంబరునెలలో నొకయు క్షుతవును అన్ని జిల్లాలకును బంపి యున్నారు. మనజిల్లాబోర్డువారు 7 గురు సభ్యులు గల ఒక నలుకమిటి దీర్చివయమై యేర్పడి చారి నీవిషయమును కోధించుచు కోరిరి. ఆసభకమిటివారి రిపోర్టు ననుసరించి క్రింద జిల్లాల 26 తేదీని జరిగిన డిస్ట్రిక్టుబోర్డు మీటింగులో లోకల్ సెన్సుకురూపాయకు 2 అణాలవరకున కృద్ధి చేయవలయుననియు యాత్రికులయొద్ద మాడుకయును చొప్పున కలవన్న విధించి తీసికొనుచున్న అటుకారీయదాయములలో రూపాయకు 1 అణాచొప్పున గగిహించవలయుననియు తీర్మానించిరి. వెనుకటి వల నీవారి ప్రతిభాప్రాయములను కరుగొని తెలియ జేయుదని దొరతనము వారు బోర్డులకు కోరనందున జిల్లాప్రజల అభిప్రాయము నెలిన వారయ్యును మన డిస్ట్రిక్టు బోర్డువారు తాము స్వతంత్రించి రయితులవై ఈ భారమును వైచి తమ యాదాయమును నొక్క యెన్నుతో రెట్టింపు గా వింపవలసిరి. ఆ సభకు చావరయిన 15 గురు సభ్యులలోను 9 గురు జిల్లాసంఘసభ్యు లుండిరి. వారు కాకినాడ సెద్దాపురం రాజమండ్రి తాలూకాబోర్డులలో మొట్టమొదట నున్నవారే. వారును వీరును కలసి యేకగ్రీరముగా లోకలు సెన్సుకు రూపాయకు కంగీకరించెదలు కన్నించుచున్నది. డిసెంబరు 12 తేదీ కమిషన్ వారు రూపాయకు 1 అణాను మించి లోకల్ సెన్సు కట్టుటకు బోర్డుల కధికారమిచ్చుట తగదనియు దాని వలన ప్రజలకు నష్టమౌత వగుననియు ప్రానియున్నారు. హిందూజాతమున నెటిలోమెంటు జరిగివచ్చు డెల్టా భూమిపన్ను కృద్ధి తో లోకల్ సెన్సు పెరుగుచునే యుండును. కాన లోకలు బోర్డులవారికి తమ యాదాయమును కృద్ధి చేసికో దలచిరి లేని రైతులతోటికిపోక వారిరమార్గముల వాలొలింపవలసిన జేయని మెగావల్ ప్రభువు చెప్పియున్నారు. సంపాదక కష్టమెలుగక యితరులుజమచేసి యిచ్చిన ద్రవ్యమును ఖర్చుపెట్టుట మాత్రమే నేర్పినబోర్డులవారు అట్టి యాదాయములతోను దొరతనమువారివచ్చు విరాళములతో సంకల్పముగాక యితర వ్యాపారములు చేయువారివలన కొత్తవస్తువులను చేసి భవనము సంపాదించవలయుననియు లోకల్ బోర్డుల ఆదాయాభివృద్ధికి నోలెదని రయితులతోటికి బోవుట ధక్కుగాదనియు ఆగ్రా యోధ్యా వరగా రెట్టిసెంటు గవర్నరుగారును నర్ జేమ్సు మిస్టర్ గారు రాష్ట్రీయ కానసిస్ట్రాసభలో క్రితేషులయిన గోడ్డేగారివాడమునకు ప్రత్యుత్తరముగా సందర్భావసారముగా జెప్పిరి. ఈరీతి నే యితరులకు తమ యభిప్రాయములను ఘంటాభముగా జెల్పియున్నారు. జమాబంది

రిపోర్టులనుబట్టిచూడగా రాజధానియందలి భూస్వాములలో 100 కి 80 నుండి నుం 15 ను. 80 రూపాయలు లోపు ఆదాయముగల భూస్వాములై యున్నారు. వీరికినమ్మనగలు ఆదాయము రు 25 లో సగము గవర్న మెంటుపన్నుగా విచ్చుచున్నారు. ఇట్టిరీతిని ప్రపంచమునం దేవొరతనమువారును చెరివగము పుచ్చుకొనువారు లేరు. ఈరాజధానిలో దొరతనమువారికి వచ్చు ఆదాయమున 100 కి రు 42 రూపాయలు లాభించు రివిన్యూలన వచ్చుచున్నది. భూమిపన్ను నూటికి రు 50 చొప్పున మొత్తము వికత్తుకేవలంద వసూలు చేయుటను చూడగా రు 1000 మైగని వసూలు చేయుటని ఇన్ కంట్రాక్టు రు 100 కి రు 21 మాత్రమే అయియున్నది. దీనివలన భూస్వాము లనేవల కష్టకాలము తమదని చెప్పకొన గలిగినది లేక గర్భవారిద్రవ్యము నుభవించు చున్నారు. అట్టి దరి ప్రజలవలన వసూలుఅగుచున్న లోకల్ సెన్సుతో స్థాపించబడిన పాతకాలలయు వైద్యకాలలయు చేయబడిన చక్కనిస్త్రాల యు లాభము అనుభవమును వన్నులీయని కట్టణవానుల దని మాబోటివారు గుర్రెట్టింగియు మరల రయితులమీదనే యీ భారమునుచేయ నిశ్చయించుట విచారకరముగా నున్నది. మా బోర్డువారికృత్యము ప్రజాంగీకారముగాదని మనముచు తీర్మానించి దొరతనమువారికి మరల విన్నవించవలసి కచ్చిచందలకు వగచుచున్నామని ఉపన్యాసములు నడిచిరి.

మద్యపాన నిషేధము

మనజిల్లాలోని కల్లు, సారాయి, లెక్కించుకొనకాణముల సంఖ్య తగ్గుచున్నను ఆదాయముమాత్రము దివదినకరగ్రహమునకుచునే యున్నది. కడచిన పట్టెడ్లలో మనరాజధానిలోని 11524 రూపాయలసంఖ్య 8976 వరకు తగ్గెను. ప్రజలలో త్రాగుకుతగ్గించుటకు దొరతనమువారు వాసులఖ్యను నూటికి 85 పొత్తి తీసికొనిచిరి కాని 1908 సం॥ క నచటిప్రజలు 1221819 గాలనుల సారాయమును 1914 సంవత్సరమున 1782082 గాలనులకు త్రాగిరి. రూపాయలసంఖ్య తగ్గించిన కత్తెమున త్రాగుకు తగ్గునటు బుచ్చియును దీనివలన పుచ్చును. 1906 సం॥ రమున కల్లునుకాణములవలన వచ్చిన యాదాయము రు 92 లక్షలు. 1914 సంవత్సరమున రు 152 లక్షలు. చెంబునకు చిల్లి ఎకరవిన్న దైనను నీరంతయు దానినుండి కారిపోక మానడ, రూపాయలసంఖ్య తగ్గించుతూత్రాగ త్రాగుబోతుతనము తగ్గుననిచెప్పెడి సిద్ధాంతమును మనము విశ్వసించుకాలము పోయినది. ఈ యపచిత్రి వ్యాపారములన వచ్చుకట్టి యాదాయమును పోనాడుటకు మన దొరతనమువారు రంగీకరించనంతవరకు క్షణ వారము లీస్థితియందే యుండును. దొరతనమువారి పరివారముంతయు నొకవంక లాగుచుండగా మధుపానమేధువాదులు రెండవ వంకకు లాగుకొని విధిలనునొరగు లగుచున్నారు.

ఆయుధకాననము.

తరువాత రాజుగారు ఆయుధకానన నిర్బంధము గురించి నడుపుచు ప్రస్తుతయద్దము ఇండియనును స్వతేజసంస్థానాధిపులను నిష్కళంక హృదయముతో మాసిన రాజభక్తిని గగిహించియెను ఈకానన కళంకమును దొరతనమువారు బాపుచురు గాక యని కోరిరి.

నైసికోద్యోగములు.

భారతీయులకు నైసికోద్యోగములలో మెడికల్ డిపార్టుమెంటు ఉద్యోగములకుకప్ప కమ్మివను ఉద్యోగములు మన వారికి వచ్చుట లేదు. నైస్యముల లోనిండి యను ఆఫీసు రుల ని పిలువబడు వారు వదలి యుండును జీవితము నందును, రెండవ రీతిని రెట్టిసెంటుకు తక్కువవారై యున్నారు. కొందరు స్వతేజ సంస్థానాధిపులకు ఇతరులకును కొన్ని ఉన్నత గౌరవ పదవులను పటాలములలో ఇచ్చియున్నను విద్యాధికులకును ఉత్తమకష్టముల వారికిని నైసికోద్యోగములు విరాకరింప జేయుచున్నది. యద్ధానంతరమైన ఈ అడ్డము దొరతనమువారు తొలగింతురని రాజుగారు కోరిరి. హైందవ వాయుకులు పటాలములలో లేకుండ హిందూదేశ నైస్యముల సంఖ్యకు కృద్ధి చేసియెడల దానివలన నిష్కారణ క్షయహేతువును అలంకృతీకారణమును అగును. ఉత్తమవాకులవారికి పటాలపు కొలువునం దవకాళములే సంకలము హిందూదేశ నైస్యమునందు వీరవ్యభావము చిరకాలము నిలువనేరదు. హిందూవులే పటాలములలో కర్నల్, మేజర్, కెప్టెన్, రెజెంటులు, వదవులలో నున్నయెడల పటాలములకు నీహయ్యాలకు ఎక్కువలో విశ్వకీర్తనలుండనేరవు. గనుదేశీయులకు ఇతర డిపార్టుమెంటులలో ఉన్నతోద్యోగములకు భారాళముగ విచ్చుచుండుట చేతనే గదా మన వారు వానిని బడయుటకు తమకే క్షణపు విషయగింది సమర్థులగు

చున్నాడు. మనదేశ విద్యార్థులకు పాఠశాల విద్యను మాత్రమే నడపడలెను. భాగస్వామ్యమును గల కలకాశము నిచ్చి రాష్ట్ర గౌరవ ప్రతిష్ఠలను నిలుపుట మనముచేడ సాధన భూతులగుటకు కొంతసేవ వాతపాయముల కావలయును గాక యని నుడిచి.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

ఇస్కాండ్రుల దరి దృష్టికి కట్టుచు, వారి నుత్సాహ పూరితుల గావించుచు, ఆంధ్రదేశమున కభ్యున్నతి నుపేక్షించి జేయుచున్న ఆంధ్రోద్యమము మనకంటెను సమృద్ధిగలదున్న దని రాజాగారు ముగించుచున్నాడు. ప్రతిభావంశరాష్ట్ర మేర్పడినక్షతమున మనము సర్వవిధముల విభిన్నతలెది హిందూ మత రాష్ట్రమున మన మగ్నిగణ్యుల మగుట నిజము.

మండల సభాభ్యుత్థాని యువనాథసము.

గోదావరి జిల్లా రామచంద్ర ప్రభువంశుల సేవ సమాజము: పదియవ గోదావరిమండల సభాభ్యుత్థాని ఆరంభము రాజా కొచ్చెర్లకోట రామచంద్ర జేంట్ల కృష్ణారావు వంతులు బహద్రులు గారు తమయు అగ్రాసభాధిపతిగ నేర్పరచినారు. కృష్ణజాతము తెలియజేసి జిల్లాసభల యుద్దేశములు, వానిప్రయోజనములను గురించి ముచ్చటించుచు సంవత్సర మంతయు నెడతెడక సభలను లేవరించి, రాజకీయ కార్యకర్తలను జనులకు దుది తెలిపించి, వారి సాహాయ్యము (ప్రోద్దాటు) లను విశేషముగ సమకూర్చి ప్రజలలో సుస్థిభావమును నెలకొల్పినవారి సంవత్సరమున కొకసారి మహాసభగావించి రాజకీయ కార్యకర్తలను జూపించుటలకు లాభములేదని నెలవిచ్చి. దేశక్షేమకరములను కెడకెడ వివరములను గురించి యు జిల్లాలో సంబంధించిన కార్యకర్తలను జూపించుచు ప్రజలకు అభిరుచిని కలిగించి, ప్రజాక్షేమకరములను కార్యములందు చేయఁగల కర్తవ్యమును నిశ్చయించుటయే జిల్లాసభల ముఖ్యోద్దేశములు, విద్యుత్ కలులు, కాటను మొదలగు మరలను వలన మనదేశమునకు సుప్రసాదమైన కష్టమును పోషించినవార రాజకీయ కార్యకర్తలను గురించి, దొరతనమువారికి, అధికారులకు, ప్రజలకు ప్రాముఖ్యము, గమ్యములును వెలియవరమును జిల్లాసభల సాధనములగుటయే గాక, రాజ్యాంగ పద్ధతులను, దొరతనమువారి యుద్దేశములను, ప్రజలస్వాతంత్ర్యములను జనసామాన్యములకు బోధించుటగూడ ముఖ్యము గు ధ్యమముగలవిచ్చిరి. దొరతనమువారు పూర్వములేకగాక జిల్లాసభల (ప్రజాభిప్రాయము) ప్రకటించుచున్న కార్యములను సాధనములని యంగీకరించి అందుచున్నించు విషయములను యోచించుట కలన, కర్తవ్యప్రయోజనములు ముఖ్యమై దొరతనమువారు ప్రజాభిప్రాయముల నెరుగుటకు సాధనములకు పరిణమించిరి. దొరతనమువారి కుష్టికారభావమువారి జిల్లాసభలను గౌరవముతో యాచుటలను వారిప్రయోజన మిప్పటికి ఫలించుట కారంభమైనది. ముఖ్యములగుట, దేశాభివృద్ధిని గురించి, మన కంత క్రొత్త యు జోక్యమును కలదో దొరతనమువారికి అంతే క్రొత్త యు జోక్యమును కలదు. ఉధయల యుద్దేశ మొక్కటేకావలెను. విను దొరతనమువారి పాలనాధ్యక్షులు మిక్కిలి కార్యములైన దైనను కార్యవిధానమునందు దొరతనమువారి యాశయమునకును, ప్రజాభిప్రాయమునకును భేద ముండకమానదని నుడిచి ఉపన్యాసములు ప్రజలయొక్కయు దొరతనమువారి యొక్కయు ధర్మములను వివరించి, అంగీకరింపుకొనుటకు కలిగిన ప్రజాభిప్రాయమును గురించి తెలియ జెప్పిరి. ప్రజలయందొక యుత్సాహ క్రిత యుదయమై పులులు చున్నది. ఆ క్రితక ఆటకము కలగ జేయుట కెంతో కష్టముగాదు. కాని ప్రజలయందొందరించిన యుత్సాహ క్రితకర్మ ముగలదుచు, అపచితములను త్రోవలచు పుచ్చేమకుండ స్వామయగ్ధులందు వినియోగించుచు దేశక్షేమము కొరకు చేరువలసిన పులులను నిర్ణయించి, వారికి జ్ఞానాభివృద్ధిని కలగ జేయు భారమును ప్రజాభిప్రాయమును దొరతనమునకు నివేదించు భారమును జిల్లా సభలపై నున్నది. సంఘ క్రితలని ప్రయోజనములను, సుస్థిభావములని లాభములను ప్రజలకు గ్రహించి వారి కక్రిత సామర్థ్యములను సంపూర్ణముగ వినియోగించి పుచ్చేమ నుమును.

మనదేశ కార్యకర్తలకు మనము దిద్దుకొను సందర్భమున అంగీకరింపదలెను, రిద్దేశముగలదు నున్న కేసదా, అట్టిలియము నున్న దేశముల వలెను భారతీయులు తమ దేశమును పాలించు కొనగలరు స్వాతంత్ర్యమును, అధికారమును, పుస్తకము కాకపోయి కలదికాలములో నైనను

పొంద కలగలరు అవకాశము ఉన్నది ఉపన్యాసములు నెలవిచ్చిరి. దొరతనము వారి కంత సదుద్దేశము కలవాడైనను, క్రతుత్వమునకర్హమైనదైనను మన కట్టి స్వాతంత్ర్యమును ఉచితముగ భారపాలనను సమృద్ధిగాదు. స్వతంత్రముగా వివరములను మనకు యోగ్యతలదని దొరతనమువారికి దృఢముగ తోచినవారి మనము తొలగించుకొనిన మన పాదములను వారు విశ్వసించును. మన దేశమును మనమే పాలించుకొనగలరు యోగ్యతను, ప్రయోజకత్వమును, క్రితని సంపాదించుటకు తగిన మార్గములను, అవకాశములను దొరతనమువారు కలిగించుట ధర్మము. అట్టి మార్గములను, అవకాశములను మనము సంపూర్ణముగ సాధకము చేయుటకు క్రితంచనలేకుండ యెడతెడక మన మందరము కలిసి ప్రయత్నము చేయవలయునని కృష్ణారావుగారు కోరిరి.

విద్యుట యువనాథసముల మనయందలి లోపాలాపములను గురించి చెప్పచు దేశాభివృద్ధి కర్తవ్యమందలి ప్రజలయభివృద్ధి బట్టియు వారికల స్వకార్యవిర్వాహక క్రిత బట్టియు గణించవలయునని, దొరతనమువారు ఉచితముగ నిచ్చినలాభములట్టి గణించవలసి నుడిచి, మనవారికి విద్యుత్తులు గాని క్రితలోపముగా; పుయోజకత్వాభావముగాని లేదని నెలవిచ్చిరి. సుయోగ, కార్యములైన యవకాశమును పుచ్చుకొని అభివృద్ధి పొందగలరు.

ఇక్కడ యువనాథసములు ఉత్తమ పాఠశాలములను పేర్కొని, మనల నెడకొను కష్టములను గురించియు, దొరతనమువారిలన పొందవలసిన లాభములను గురించియు చెప్పి అంగీకరింపుకొను వారి యుద్దేశములో లోప మొకదాని లేదని నుడిచిరి.

లిటరుటను హిందూదేశమునకుగల కాశ్యపసంబంధము గురించి మనకు కష్టము చెప్పుటకే గర్హయగలదని సర్ధావన ముక్త మహాశయుని యుచారవాక్యములను కృష్ణారావుగారు దహించి కార్యకర్తలకు తెలియించి వలయునని మన కెంతయుభిలాషయున్నను కార్యకర్తల క్రితము లేకపోయిన యెడల ప్రజాభ్యుత్థానమును మోయుటకు పనికిరాదు వాట్లెచ్చిరి.

1892 సంవత్సరమునందు కాననసభల సందర్భము: దొరతనమువారి దిద్దు యధికారములను గురించియు, రిద్దలముగ జిల్లాలోద్దలందును, మునిసిపలు సంఘములందును జనుల కంతకు మనుషుడిన నిర్లక్ష్యభావము తొలగిపోయి వారు నిద్రాశస్థులండి మేల్కొని, తమను సంపాదించుకొనిన రాజ్యాంగతంత్ర భావమును కార్యకర్తలకు సంతృప్తిగా వినియోగపరచుట కార్యకర్తలకాశము చాల నూరి వాతకాశములను అధికారములను కొలుకును గురించియు మార్చి-మి లో పుస్తకముచేసిన సంస్కరణములవలన వనక నూతనముగ విశేషాధికారములను, ఎక్కువ యవకాశములను కలగుటను గురించియు ముచ్చటించి, సంగ్రహమునకరము రాజ్యాంగ పద్ధతులందు కర్తవ్య కొన్ని మార్పులు కలగునని నొక్కిచెప్పిరి. దొరతనమువారు మనకీయవలసిన స్వాతంత్ర్యములను మనకీయ కర్తవ్యము. దేశమునకు భాగ్యములను ప్రజల కద్దువదినములను సచితకాలములోనే రానెయ్యుచు.

స్థానిక ప్రభుత్వము.

తదనంతరము ఉపన్యాసములు స్థానిక ప్రభుత్వ చారిత్రమును గురించి చెప్పి మనకర్తవ్యములను మనము చక్కగ నెరవేర్చుకొనగలరు క్రిత సామర్థ్యములను అధికారమును మనకు కలగ జేయుటయే స్థానిక ప్రభుత్వమును స్థాపించిన ముఖ్యోద్దేశము నుడిచి కర్తవ్యములను ప్రజలకెందిన యభివృద్ధి అంత విశేషము కాకపోయినను మనకలగల్గియునకాశములో చాలయభివృద్ధి చెందుట ప్రతిష్ఠాకరముగలవిచ్చి, స్థానిక ప్రభుత్వవిషయమై మనకున్న ప్రతిబంధకములను పేర్కొనిరి. అవియమై మన విభిన్నతలెదిలేనన్నచో కర్తవ్యమనినాడు. మనలోపమొకదా నులేదు. ఆ విషయమున మార్చి ప్రభుత్వ, సర్ కెససామయ్యగారు పాపర్చు రిటి, సర్ బాను జుక్కున్సు, సర్ జేక్సు మెన్డెన్ గారు ఉచారభావముతో తెలిపిన యభిప్రాయముల నుడవారింది రిపుక పుస్తక ఉద్దేశించిన యుద్దేశమునకు భిన్నముగ స్థానిక ప్రభుత్వము మనకు నిష్ఫలవాదముగ గనపడుచున్నదని నెలవిచ్చిరి. జిల్లా లాల్లాకాబోధమును, మునిసిపలు సంఘములను, దొరతనమువారి యధికారమునకు కాళుగ పరిణమించినది గాని కార్యములైన స్థానిక ప్రభుత్వ సాధనముగ నుండలేదు.

“స్థానిక ప్రభుత్వమునకు సాధన ప్రాయములైన మునిసిపలు సంఘము మున్నగువి అధికార పాదంబరమును, అధికార నిర్వక్తలను కలగ జేయుటకు కాదు. ప్రజలకు తమ

వ్యాపారములను తమ జక్కపరమకొనగలరు క్రిత సామర్థ్యములను కలగ జేయుటయే వీరి ప్రధానకార్యము. వానియధికార విషయములను గురించి అంతగ పాటింప నవసరములేదు. అధికార క్రితలోపమున్న నుతన్నలేదు. అని బానుప్రొద్దుమల్లు నెలవిచ్చి నట్లుకర్తవ్యపరదత్తతానై ప్రభుత్వమును కర్తవ్యము భావమును ప్రజలకు కలగ జేయుటయే స్థానిక ప్రభుత్వ ప్రయోజనముగాని జేదు కాదు. ప్రజలకు తెలియవలసినది లీయక వారియభివృద్ధి కాటంకములగు నున్న వానిని తొలగింపక అభివృద్ధి పొందలేదని నెరము మోపుట కార్యము కాదు.

లోకము బోధు ఆప్తును, మునిసిపలు ఆప్తును సవరించు సందర్భమున స్వతంత్రముగా కర్తవ్యము చేయటకు రాజకీయోద్దేశములకు పుస్తకమును అవసరమును అధికారములను మార్గదర్శకమును మార్గము పూర్తిగాక పోయిన కొంతవరకైనను నడలించుట సంభావ్యమనియు నుపన్యాసములను కల్పించిరి. జిల్లాలోద్దల యొక్కయు మున్సిపలు సంఘములయొక్కయు స్థితిగతులను అధికారస్వాతంత్ర్యమును గురించి స్థానిక ప్రభుత్వమును సార్థకముగ చేయుటకు కలిగి యేర్పాటులను జేయుటయు స్థానిక ప్రభుత్వమును బద్ధులను మున్సిపలు సంఘములను ఉచితరీతిని నెరవేర్చుకొన గలగు నట్లు దొరతనమువారి యధికారములను లోబడి వనిచేయు నవసరము లేకుండునట్లుచేసి పుస్తకములకు వ్యతిరేకమును సబోధమున ట్లవి సాధనములగుటకు తెలియేర్పాటులను జేయటము బోధులను మున్సిపలు సంఘములను చక్కగ నిరాటంకముగ ప్రజాభిప్రాయముగ చేయగలగుటకు చాలి సంతోషపర్చుకొని సాధనములగుటకే ముఖ్యముగా జరగవలసిన మార్పులు: మూడవవిషయములో తగిన యేర్పాటులు చేయటకు. చెప్పి పుస్తక దొరతనమువారికి నూడ కర్తవ్యుత్తిగలది విలుగాని లేదు. రాష్ట్రీయ పుస్తకముల కింకా విషయమై ఇండియా పుస్తకమువారు సంపూర్ణాధికార మిచ్చిన గాని ఈవని నెరవేరలేదు. తమతమ రాష్ట్రములలో కలూలయిన దివ్యమును వారు ఇష్టమునదిద్దు పక్షము భిన్ను కెట్లు అధికారము రాష్ట్రీయ పుస్తకములకున్న గాని లోకము బోధులు మున్సిపలు పాటిటీలు చేయుటలని పక్షముల చాలింత సామ్యము లభించుదు. ఇండియా పుస్తకము వారిమచ్చ గానియు మొత్తము దేశకాలపాతముల బట్టియు వారి దిద్దుర మిగిలిన సామ్యము బట్టియు నుండును. దొరతనమువారు మున్సిపలు పాటిటీలకు; లోకము బోధులకును, చాలింత ద్రవ్యోప పత్తి సాధనములు కలగ జేయు యేర్పాటు సంపూర్ణముగ చేయుంకవరకు గాని సంఘములకు తమతమ గ్రామములలో జరుగవలసిన విద్యావిషయక అవకాశములను మున్నగుటలెచ్చి వృద్ధి సాధనమైన కార్యములను గమనింపకుండుటలన తమకు ముఖ్యముగదని అభ్యుత్థాని ప్రజలను హెచ్చరించిరి.

గ్రామపంచాయతీలు.

పుస్తక సార్వభౌమిక రాజకార్యసాధన మొంత కట్టు దిట్టముగా జేయబడినను మండల రాజ్యము లెంత తుల్యములుగా నొరపుచున్నను వాని యధికారము లెంత బలవత్తరములుగా నున్నను పుజలక్షేపలాభములకు గావలసిన కార్యములను జక్కగా నిర్వర్తించుటకు గాని ప్రజలకు కర్తవ్యపరదత్తతానై ప్రభుత్వ మలవరించుటకు గాని స్థానిక ప్రభుత్వము సార్థక మగుట పుస్తకము. అందు గ్రామపంచాయతీలు ముఖ్యమైనవి. ఇప్పుడు మనదేశములో గ్రామములు రిద్దమార్గకర్తవ్యము నకు ముఖ్యము లయ్యివి. అందులను స్థానిక ప్రభుత్వము అచ్చటినుండి బయలుదేరలేదు. పుస్తకము మన గ్రామములలో నున్న పుజల పన్నులు చెల్లించుకొనుట కప్పు రాజకీయ కర్తవ్యపరములలో నిండుకయిన జోక్యముగాని అధికారము గాని కలిగియుండుట తలసింపజున్నది. గ్రామపంచాయతీలు విషయమున ఇప్పుడు దొరతనమువారు బోధించిన యుత్తమపు కలన మన కొకవిధముగా నికత్తానాయును అనుకున్నది కలగుటకు కారణమైనది. మనము తొలగించియుగా గ్రామ కర్తవ్యపరము లున్నట్లైన పంచాయతీల కధికారమియక దొరతనమువారు ఒకవిధముగా అసంపూర్ణములగు అధికారములతో గ్రామపంచాయతీలు స్థాపించుకొనవలసినదని యుత్తమపు బోధించినారు. లోకలోబోధు అప్తులబట్టి యూనియన్ పంచాయతీలు ఇదివరకు కొన్ని యేర్పడి అసంపూర్ణ పని చేయుచున్న సంగతి మిఠిలిగియే యున్నాడు. అందుకు కారణములు లేకపోలేదు. ఆ కారణములలో మొదటిది సామ్య లేకపోవుటే. ఇప్పుడు స్థాపించబడి పనిచేయుచున్న యూనియన్ పంచాయతీల స్థితియు (అవి జక్కగా పనిచేయక యుండుటయు) అట్లు పుచ్చేయక పోవుటకు కారణములను దొరతనమువారి తెలియు దిగి అట్టి పంచాయతీలనే 800)

పరవతి సంఘములు తక్కువ వడ్డీకి నులభముగా కొద్ది
మొత్తములు బహుళ ప్రయ్యక్తి నుటకు మాత్రమే ఉపకరించును
తలవలయును. దృక్పథములు సామ్య దాయకములకును, వ్యవ
సాయదారులు మంచి విత్తనములను సమకూర్చుకొని తాము
వండించిన ధాన్యములు విలకజేసి ధర వచ్చినప్పుడు మంచి
ధరలకు విక్రయించుటకును, గాని మధ్యలకు గావలసిన వస్తు
సామగ్రిని లాభకరముగా పొందించుటకు, నేతగాంధ్య
మొదలగు కృత్యులచారు కావలసిన నూలు మొదలగు సరకు
లను వ్యాపారమున ధరలకు సంపాదించుకొని తాము నేసిన
బట్టలు వగయిరావస్తువులను మంచిలాభమునకు తమ్మి లాభము
పొందుటకును, దగిన మంచిసాధనములు గల్గించుచు, చుట్టివల
వ్యవసాయ దారిలను తమకు గావలసిన వీరుతోడ యుండుములు

మొదలగు కృషి సాధనములు ప్రత్యేకముగా నొక్కొక్కరు
గమకూర్చుకొనట దృక్పథసాధ్యము గల సాధ్యము నైనను
గ్రామములలో నున్న వారికందరకును ముఖముగా దొరకుట
వి సాధనము లగును. ఈ విధముగా నీ సంఘములవలన ననేక
వ్యాపారము లభివృద్ధి చెందుటకు సదుపాయము కలుగును. దొర
తమువారు మనదేశములో వీ సంఘములను విస్తారముగా
స్థాపించగలందులకు దగినప్రయత్నములను జేయుచునే
యున్నాడు. కాని మన జిల్లామండలములో మిది విధిగా స్థా
పించబడలేదు. ఇందుకు కారణము ఇందలిలాభములను గ్రహించి
ప్రజలు తాముచేసి వీరి సంస్థాపనకొరకు ప్రయత్నింప
వలెను. ఈ సంఘములవలన లాభమును గుఱించి నేను
చెప్పినదంతయు మీరు గమనించి అందలి ప్రయోజనములను
చాచివలన గలగబోవు లాభములను చక్కగా తెలిసికొని వీరి
సభివృద్ధిముందుకు ప్రయత్నింపవలయునని కోరుచున్నాను.

వ్యవసాయము.

వ్యవసాయము మనదేశమునకు ప్రధానమయిన వృత్తి
కాబట్టి వ్యవసాయ మభివృద్ధిచెందిన గాని మనదేశ మభివృద్ధి
నొందదు. యూహించవలసి యున్నది. వ్యవసాయాభివృద్ధిని
గుఱించియు దాని సభివృద్ధిముందుకు జేయదగిన సాధనముల
గుఱించియు ననేకవిధముల బోధింపబడుచున్నది గాని ఇందు
విషయమై జరిగిన క్రియమాలి మంతగా కానిపించదు. వ్యవ
సాయ పద్ధతుల ప్రకారము నూతన సాధనములతో వ్యవసాయ
ము సభివృద్ధి చెందుట కనేకవిధములయిన కష్టములున్నవి. వ్యవ
సాయ వృత్తిలో సంబంధించిన అనేకవిషయములను జక్క
జూచిన గాని దీనిని తెలుసుకుట వీలు కనుపించదు. దొరతనము
వారు కొన్ని స్థలములయందు నవీనకాస్త్ర పద్ధతుల ననుసరించి
కృషి వృద్ధి చేయుటకు చేయదగిన పనులనుచేసి ప్రత్యక్షముగా
రయ్యలకు కనపడదినా రాపద్ధతుల ననుసరించి కృషి పద్ధతు
లను అభివృద్ధి చెందవలె నుద్దేశముతో కొన్ని ఏర్పాటులుచేసి
యున్నాడు. కాని ఆపద్ధతులను రయ్యలకు ఆచరించుటయు
గ్రహించుటయు కనుపించదు. ఆపద్ధతులు దృక్పథ సాధ్యము
లగుటచేతను రయ్యలకు తమ ప్రస్తుత స్థితితో ఆ పద్ధతులను
గ్రహించుటకు తగిన స్థితియందు లేకపోవుటచేతను ఆ పద్ధతుల
వలన గలగబ లాభమును అందుకు కావలసిన ధన వ్యయమునకు
క్రియకు దగినఫలము కానిపించకపోవుటచేతను అది అంత ఆదర
ణీయముగా గమనించుటలేదు. నూతన కాస్త్రపద్ధతుల
ప్రకారము నూతన సాధనములతో వ్యవసాయాభివృద్ధి చేయక
పోవుటకు మూడు కారణములు కనిపించుచున్నవి.

- 1. రయ్యలయొక్క విద్యలేమి, అజ్ఞానము, మూఢత్వము
- 2. రయ్యలయొక్క భీతకనము, ప్రాప్త్యము
- 3. పం దింపబడు పద్ధతులలో ప్రధానములను, వెల గలవియు, భోజ్యములను ధాన్యములు చదురతియుట కుపయోగించు గింజలును ప్రత్తి, వార మొదలగు పదార్థములను భీత రయ్య లులవలన నేద్యము చేయవలెను. ఈ మూడు కారణము లిటుండగా నిప్పుకు మనదేశమునందు రయ్యలచేయు వ్యవ సాయ పద్ధతులు అంతగా సభివృద్ధి చెందవలసిన యవసరములు కూడ లేనట్లును ఇదివరకే మన దేశమునందలి కృషి పద్ధతులు మంచి దేశముదే ఉన్నట్లును కొందరి అభిప్రాయము. మన దేశమునందలి కృషి పద్ధతులు సభివృద్ధి చెందలేకనే ఆ వృత్తి లో సంబంధించిన రయ్యల స్థితిగతులు సభివృద్ధి చెందుటకు తగిన సాధనములను చేయుట అవసరము.

రయ్యల విద్యలేమి, జ్ఞానశూన్యతయు, విద్యా వ్యాప్తి వలనగాని పోదు. విద్యావ్యాప్తి విద్య యుచితముగా బలవంత ముగా నేర్చుటకు తగిన యేర్పాటులు కలిగినగాని కలగదు. విద్యవలన ప్రయోజనములను లాభములను వీరికి తెలియక పోవుటవలన “నుచితముగా విద్య నేర్చునను చతుశ్శాసన వలసిన” దని బలవంతపెట్టినగాని వీరు చతుశ్శాసన. మన దేశమునందలి రయ్యల దాదృశ్యము జగదీశుడై యున్నది. అట్టి స్థితిలో వారు సామ్య భిక్షువెట్టి విద్య సభివృద్ధి చెందు సంభవింపదు.

లాభమేయో ప్రభువు. వ్యవసాయకామ సాపించు సమయమున మనదేశమునందలి వ్యవసాయ స్థితిగూర్చి ఈ క్రిందివిధముగా వ్రాసెను. “ప్రస్తుతము ఈ దేశమునందు రయ్య లుచేయు కృషి పద్ధతులను మనము చక్కగా గ్రహించక మీరు తరలరంబులనుండి చేయుచున్న పద్ధతుల ననుసరింపక కొత్త పద్ధతుల ననుసరించి వ్యవసాయము చేయుదని బోధిం చుట మొదటిపాఠము. వారు చేయుటకు వీలులేనట్టియు సుసర్వతలేనట్టియు పద్ధతులనుచేయునని వారికి బోధించుట రెండవ పాఠము” మఱియు కొలది దిశముల క్రిందకు బొం బాయి గర్రులగు లాభు వెల్లించుక ప్రభువు తన యనుభవ

ములన “హిందూదేశమునందలి వ్యవసాయస్థితి చక్కని నుంచి పద్ధతులమీదనే నడుచుచున్నందువలన దానికి విశేష మగు సభివృద్ధికి అవసరములేదు” అని నెలవిచ్చెను. ఈమాట లను జట్టి యోచించగా మనదేశమునందలి కృషిస్థితి ఇప్పటికే నుంచిస్థితియందున్నదనియు దీనికి విశేషములయిన అభివృద్ధి సాధనములుచేయుట అవసరములేదనియు స్పష్టమైనది. అయి నను ఇంకను కృషిస్థితి పెంచుటకు మార్గములు మార్చియు లేకపోలేదు. ఈయభివృద్ధిని నవీనకాస్త్ర పద్ధతుల ననుస రించి నూతన సాధనసంపత్తిచే గలగవలసినదిగాని మఱియుక విధముగా జేయవలసినవికావు. ఈసాధనములు రైతులస్థితి అభివృద్ధిచేసి వారు జ్ఞానవంతులు దృక్పథవంతులు అయిన గాని సమకాలపు రైతుల స్థితిగతులు చక్కబడవలె నన్నచో వారికి ప్రస్తుతమున్న ఋణబాధలు తొలగింపవలెను. ఇంతే కాక చిన్న చిన్న పాలములలో నూత్న పద్ధతి ననుసరించి వ్యవ సాయాభివృద్ధి చేయుటకు వీలు కలగదు. మరియు ప్రస్తుతము అమలమిన్న రివిన్యూవలనూ పద్ధతులను రివిన్యూ పద్ధ తులను ఇట్టి అభివృద్ధికి అటంకములయి నన్యవసించున్నది. కనుక ఈ మార్గముల నన్నింటిని జక్కజూచి అన్ని విధముల చేత పయవచేసిన విధముగా చేయదగిన కార్యములను జేసిన గాని వ్యవసాయ మభివృద్ధియగుట కష్టసాధ్యము. ఇందుకు దొరతనమువారి సహాయమును వారి విధరణబుద్ధియు నత్యవ శ్యకములు. ప్రస్తుతస్థితిలో దొరతనమువారు వికలాంతః కరణము కలిగి ఇప్పటి పద్ధతులకు మార్పు చేసినట్లుట వీలు లేదు. అయినను దొరతనమువారి సాయ మక్కరలేకయే కొన్ని విషయములలోనైన రయ్యలకు తమకుటతాకు కొన్ని పద్ధతుల ననుసరించి గ్రహించి వ్యవసాయము చాలభాగ మభివృద్ధిపరచుకొని నుంచి స్థితిలోనికి చెచ్చుటకు వీలున్నది. వరసతి యను కీర్తికల్పించ విప్రులచేత చేయబడియెనుగా! మనదేశమున పండితసమైక్యము విశేష మొత్తములే లేవు లిచ్చి మూడేములవారు కొని వానివలన మనకు కావలసిన పదార్థములను తమకుచేసి ఆ పద్ధతులను మరల పెద్దపెద్ద మొత్తముల కలభిక్షులతో మనదేశ మున రాకపోకలయిన కేవులు వయిరాభివృద్ధి జేసి తమలాభమును తమకుమొద లగు నన్నియు నాకరువులధరలలో కలిపి విశేషములైన ధర లకు మన కిచ్చుచుండుటయు మన మట్టిధరలకు వానిని కొన వలసిన యవసరము కలుగుటకంటె మనదేశమునందు పండిత సమైక్యము వివిధములయిన భిక్షులగాని తేలిందే మనదేశము నందే వినియోగించి వానివలన మనకు కావలసిన పద్ధతులను జేసికొని వానిని మనమే నులభిక్షియములకు పొందుటకును దేశము సభివృద్ధిచేయుటకును చేయవలసిన ప్రయత్నము లు. మనకు ముఖ్యమైనది నేను జేరచెప్ప వలసరము లేదు. అన్ని మనకు గావలసిన పద్ధతుల నన్నింటిని మనదేశమునందు మనమే చేయగలగుటకు ఇక్కడ పంపించబడు ప్రత్తి, వార, నూనెగింజలు, నీలి మొదలగు వారిరకము నుంచిగాచేయుట అత్యవశ్యకము. అట్లుచేయుటకు వ్యవసాయపద్ధతులను మార్చి అభివృద్ధిచేయక తప్పదు. కాబట్టి ఈవిధముగా కూడ వ్యవ సాయాభివృద్ధి ముఖ్యమని మీరు గ్రహించవలెను.

ఆరోగ్యాభివృద్ధి

మృతినీడ సంఘము లేర్పడుకొనుచున్న పెద్దపట్టణములలోజన్మ మనదేశములో కల్గినదే జేయవలసిన యేర్పాటు లేమియు జేయవలెను. గ్రామములలో ముఖ్యముగా జెల్లప్రదేశములలో ఆరోగ్యస్థితి మిక్కిలి పోషకముగా నున్నది. గ్రామములలో గ్రామములు నివసించుటకును పశువులను గట్టివేయుటకును యెరువు మొదలగునవి నిల్వజేసికొనుటకు తగినంత ప్రదేశము లేకపోవుటచేతను గ్రామకంఠములు చాలకపోవుటచేతను గ్రామారోగ్యస్థితి మెదిలక చెడుటకుకూడ కారణమైనది. జనాభివృద్ధి క్రొందించినవనియుటకు తగిన వికలములయిన ప్రదేశములగు గ్రామములలో ప్రదేశములు గల గ్రామములలో గ్రామకల్యాణమును పెంచి గ్రామముల నివాసమునై నూతనప్రదేశము లిచ్చి గ్రామములను వెల్లడి చేసి గ్రామారోగ్యపద్ధతిని వృద్ధిచేయు మనదేశములో దొరతన మువారీదమ ప్రత్యేక మొక యారోగ్యగర్భుని యేర్పరచిగ్రామములను పెంపుచేయ వలెనట్టిసంగతి తమరందను యెరిగియే యున్నాడు. ఇంతియకాక గ్రామముల తమలోతామచందముల జేసికొని దృక్పథపాపమునగాని ప్రదేశములముగాగాని గ్రామారోగ్యస్థితి సభివృద్ధిచేయకపోవటకు నేర్పడుకొన్నయెడల దొరతనమువారు విశేషసహాయ మొసంగి గ్రామారోగ్యస్థితి అభివృద్ధిచేయుట చేయవలసిన పనులకు దోడ్పడవని ఇంతకు నుం దొకసారి యాత్రవలెను బాధిచేయున్నాడు. కాని ఈ వృత్తవు ననుసరించి గ్రామము లెక్కత తమగ్రామారోగ్యస్థితి

అభివృద్ధిపరచునప్పుడు “శ్రీధర్మశాస్త్రము” యా యవకముల విని యొగజముకొన్నట్లు కనిపింపదు. అజ్ఞానముచేతను మూర్ఖత్వ వేమిచేతను తన ఆరోగ్యమువలన సంప్రాప్తమగు సౌఖ్యమును గ్రహించలేక పోవుటచేతను గ్రామములు గ్రామకంఠప్రదేశ మంతయు దరభానులచేసి తుచ్చుకొని పల్లవు సాగుబడిచేసి తామును తమకుమృత్యును స్వేచ్ఛగొనికొనుటకు కాదుకదా కదలుటకునైన చాలినంత గ్రామకంఠములేక గ్రామారోగ్యస్థితిని బాదుచేసి తమయారోగ్యస్థితిని తమకుమృత్యు యారోగ్యస్థితిని బాదుచేసికొని అనేకవిధ రోగములకు జక్కి నానాకష్టముల పాలగుట కలసిపొందినది. ఇప్పటికినైన కొంచెము తెలివితెచ్చు కొని గ్రామముల తమతమ గ్రామారోగ్యాభివృద్ధిని చేయుట తమకే ప్రయత్నము.

గ్రామములయొక్క ప్రదేశము గ్రామకంఠప్రదేశ ములను దరభానులచేయునప్పుడు పల్లవుసాగుబడిచేసి గ్రామ మునకు చాలినంత ప్రదేశము లేకుండచేసి గ్రామారోగ్యమును బాదుచేసి యిప్పుడు గ్రామాభివృద్ధికి ప్రదేశము కావలసియున్నప్పుడు విశేష మొత్తముసామ్య యిచ్చినగాని అట్టిప్రదేశ ము లభింపక యుండుచేసి అంతసామ్యములకు దొరతనము వారు సిద్ధపడవలెను. తమగ్రామారోగ్యాభివృద్ధి పొందించుట కేవిధములయిన మార్గములు కనపడినంత అందుకు గ్రామము లేదయిన సహాయమును చేయుటకు సిద్ధపడక తమ గ్రామాభివృద్ధికి తమకేమాత్రము నాకుటలేనట్లురకుండుట కంటె మూఢత్వము మఱియుకది లేదుకదా!

జల్లెలములయొక్కయు పల్లెలయొక్కయు ఆరోగ్యస్థితి గుండు వృద్ధిచేసి వానివైకార్యమును పెంపుచేసి వాని స్థితిగ తులన వృద్ధి చేయవలయునను కలంపుతో దొరతనమువారివేడు మన ననేకవిధములగు నుంచెయిర్పాటులు చేసి యున్నాడు. గ్రామములలో మిక్కిలి ఆరోగ్యకరములగు భాగములు వంచములందు మాపల్లెలు. ఈపల్లెలలోనికి గ్రామము లెక్కయిన వెల్లి చూడకపోవుటచేతను అందు నివసించు వంచములు అంటరాని వాచును హీనవర్ణమువారు నగుటచేతను వారు గావు రమున్న యారోగ్యస్థానములయొక్క పాలనకలు గ్రామము లించుకండు కల వెట్టవచ్చును. పంచములు పాలేర్ల గానుండి వ్యవసాయమునకు ప్రధానమయిన పనివానిగా నున్నాడు. వారి యారోగ్యస్థితి చక్కగా నుండుట వ్యవసాయాభివృద్ధికి ముఖ్యమైన కారణము. గ్రామములలో నేయంటువ్యాధి జయ జేరలేనను ముందు అందుఅంతరించి గ్రామకృయగా గ్రామ మంతయు పల్లకొని పోతుచేయును. కనుక అట్టి హీనజాతి వారుండు ప్రదేశములు మంజిస్థితియందుండుట్లు మీరు యేర్పాటులు చేసికొన్నంగాని గ్రామారోగ్యస్థితి బాగుపడదు. పశువులు వ్యవసాయమునకు ముఖ్యాధారములు. వ్యవసాయ వాచనకు తాను నేర్వకునేయు భూమికంటె విలువగల యాత్రి పశువులే కాబట్టి యీ పశువులు ఆరోగ్యవశ్యయందుండి చక్కగా నేర్వకు చేయగలగుటయందుకు వ్యవసాయదారులకు ముఖ్యము. ఏయంటువ్యాధియో దోష్యులకుటమోరగితి యొక్కపశువు పట్టమొకవో వ్యవసాయదారునకు సంభవించు నవ్త మింతింతకాదు కాబట్టి పశువుల యారోగ్యవశ్యమైతగిన శ్రీధర్మశాస్త్ర కర్తవ్యములు చేయవలెను. గ్రామములందకు చేరి గ్రామభివృద్ధి విమర్శముగా చందామూలముగా ననేక గ్రామములలో గ్రామదారునామధుడు కనుబడిచేసి గ్రామ వ్యయముక్రిందనే భిక్షువరము కొన్నాడు. పశువులు వ్యవసాయమునకు ముఖ్యాధార మగుటను వ్యవసాయదారులకు విలువైన యాత్రియగుటను వానిని ఆరోగ్యవశ్యమై మిక్కిలి శ్రీధర్మశాస్త్ర కర్తవ్యములను ఆవసరముకలది కనుకను గ్రామ స్థితినిబట్టి ప్రత్యేక మొక్కొక్క గ్రామము చొప్పున గాని 2.8 లేక 4.5 గ్రామములు కలసిగాని ఈ గ్రామపంచముల నుండి భిక్షువెట్టి యొకపశువునైద్య మెతగిన చాక్రము చేరమిచ్చి యేర్పరచుకొని పశువుల యారోగ్యమును గావించు కొనుట మిగుల మంచిది.

రాజకీయ వ్యవహారజ్ఞానము.

రాజకీయ వ్యవహారజ్ఞానము రాజ్యపద్ధతులను ప్రజలకు కృతస్థితియు దేశాభివృద్ధి కొరకు రాజ్యపద్ధతులలో చేయబడ వలసిన మార్పులను గుఱించి మనవారికి కష్టముగా తెలిసినం గాని ప్రజా సార్వభౌమ్యమును గుఱించియు అధికారలాభముల ను గుఱించియు వారు చేయవలసినప్రయత్నములను జాగరూకతతో చేసి యుండుటకు తగిన కష్ట గలిగియుండదు. మఱియు తాను కష్టము ను నియం త మ కు గావలసి నన్నయొ దొర త న ము వా రే చేసి వారి సాయము తలసనే ప్రభుకవలసినదనియు నుద్దేశించి తమ కార్యములను

[దీని తరువాయి 3-వ పేజి చూడుము.]

ఈజిప్టు

ఈజిప్టు సరిహద్దుల యుద్ధము

లండన్ మార్చి 16:— నిన్నటినివలన మేజరు జనరలు పీటర్ గార్డెన్ సౌలమునాకరిమింతుకొనిరి. సోమవారమునాడు శత్రువులు తమ మంజుగుండును ప్రేల్చివేసిరి. ఇన్నటినివలన బలముగ మాటోపోరాడరైరి. గుర్రపుశక్తులు, ఒంటెలదళము, మోటారుకారులచే వీరు వెళ్ళిడితునుబడిరి. 28వ శత్రు ప్రైంటు బండిలొకటినుబడిరి. వీరిలో ముగ్గురు ప్రైంటోవోలులు. మరఫిరంగుల మేము శత్రువులనుండిబట్టుకొంటిమి. శత్రువులను 50రుండిరి జంపితిమి. శత్రువులను మా యాక్రమణమున నున్నది. విశేషముగ ఆయుధసానుగి ధ్వంసమొనరింపబడినది అధికారుల ప్రయత్నంబిరి.

సాక్షి

రుమేనియా

రుమేనియాలోని జర్మనిరానుబారి.

బుఖారెస్టు మార్చి 17— జర్మనిరానుబారి బెర్లిన్ నగరమునకు పోవుచున్నది.

సాక్షి

ఆస్ట్రీయా

1918 సంవత్సరపు తరగతి సేవలు.

అమ్మపెర్డాను, మార్చి 18:— ఈతరగతి రిక్రూటింగు ఆస్ట్రీయానా రిక్రూట్ మెంట్ బిల్డుచుండిరి.

సాక్షి

హాలండు

టుర్పుంటియానాకు మునుగుట.

అమ్మపెర్డాను, మార్చి 18:— టుర్పుంటియా 14 వేల టన్నులకల నాకలొనివారు హాలండునాక, నాక మునిగి పోవుచున్నది. వారు రాత్రును బుడిచి. రక్షణ నిమిత్తము డిస్ట్రీయరులును సురక్షింపబడుచుండి వెళ్ళినది.

మార్చి 18 నాక సమాఖ్యను నీ నాక యుండి ననియు, టూర్పుంటి యుండినదియు, రెండు తంతివార్తలు వచ్చినవి. ఇటీవలి సమాచారము.

దక్షిణ ఆఫ్రికాకు బోవు నాకలలో నిది మాత్రమైనదియు, శీఘ్రమునకలగలదు అయియున్నది. నాకయందు 88 గును ప్రయాణికులను 294వరు సావితులను కలరు. నాక టూర్పుంటి చేరుబడినది కెప్టెన్ యొక్క నమృతము.

హేను—ఈతరగతి 8 గం. 30 నిమి. వరకు ఈ నాక తేలియేయున్నది. ప్రయాణికులు పడవలగా వెళ్ళింపబడిరి. నాక టూర్పుంటి చేరుబడినది ముందుగని తరువాతనివందో నున్నదగు తెలియదు. ఇటీవల టుర్పుంటి నాక మునిగి పోయినది. సావితులు ప్రయాణికులు తేయింపబడ్డారు.

సాక్షి

సయాము రాజుగారు.

బంకాకు. మార్చి 18:— సయామురాజుగారు నరముల బలహీనతచే బాధపడుచున్నాడు.

సాక్షి

ఫిలి

ఫిలిప్పైన్స్ లోని రంపిని లంఘిస్తూ

ఫిలిప్పైన్స్ 17:— నిన్నటినివలన రాజ్యోత్సవిగాం కీ క్రిందివార్త వేరము.

వైద్యు సమాఖ్యోద్యమము వరానువారు మరల దీని కొనిరి. జర్మనీయులు పదాతి సుద్ధ మెనరింపలేదు. వారి ఫిరంగిదళముల తీవ్రతగూడ రిగినది. వెతిన్కోర్టు సుర్మియర్సు లకు నుద్దమంతు ప్రదేశము. వరానువారు ప్రతిఘట్టకుల కొనిరి. 285 టన్నుల కుత్తులచే నాకమింపబడిన కందకముల బట్టుకొనిరి. వెతిన్కోర్టు మాటోమిండలు, మర్మిట్యు గాగ్రియు మున్న సునివి వరానువారి యధిపతియే యున్నది. మాట్టు కామైఫ్రిజేకులు యుద్ధముజరిగినది. వోఫులో మూర్త్యుకొండల పరిసరమునుండి గాగ్రియులవై ఫిరంగులు కాల్పుబడినవి. మెం వెతిలో వరానువారు ముగ్గురును దక్షిణమునందు శత్రువులను ముట్టడించి కందకము నొకదాని నాకరిమింతుకొనిరి.

విమానముద్ధమధికముగ జరిగినది అంగ్లేయులు తెలియ పరచిరి. ఈజిప్టు సరిహద్దులను సౌలులను ప్రదేశమును ది రాకరిమింతుకొనిరి.

మోషి నాకరిమింతుకొంటిమియు, జర్మనీయులను ఆ రూపకట్టునకు తోలుచుంటిమియు జనరలు నట్టుగారు తెలియపరిచిరి. అరుసా విడిచివేయబడినది వీరినమృతము.

విసాంజొరంగమున ఫిరంగిపదాతిదళ యుద్ధములు జరిగినవి ఇటాలియులు తెలియపరచిరి. తదినమున తా మాకరి మింతుకొనిన యొక స్థానమును వీరు విడిచివేసిరి.

తురుష్కులనింకను పారదోలుచుంటిమి రుమ్మనుండి ప్రవచ్చినది.

వృత్తాంతములు

ఒట్టకుల్లి జమిందారుగారు—వేదవిని గడుపుటకొకవ ఒట్టకుల్లి జమిందారుగారు నిన్నటినివలన మామారుకు విచ్చేసి టిప్పరారీ మందిరమున బసచేసి మున్నగు.

సెంటుజాను వైద్యుసహాయము:—వైద్యుల సంబంధమున మిసెను చావ్ మను, మిసెను కుద్దుండి, భానుజహద్దకు వలయుటగా ర్హిస్త్రిన సహాయములకు ఇండియా కాన్సిలుగారు నందరముల నర్పించిరి.

ఫిక్ కమిషనుగా ర్హిస్త్రిన సభ:—వోరతనమువారి మందిరమున (నాగపూరు) సభచేసి కమిషను డిక్టేటరు, రావుబహద్దరు పియ్యె, రావుసాహెబు లక్ష్మణస్వామి, రావుసాహెబు అద్వయకరు, భానుసాహెబు టిఫాజిల మున్నగుగార్లు విరుద విన్నాముల నొనగిరి.

ఇండియన్ బ్యాంకింగ్ లిమిటెడ్ మదరాసు:—ఈనెల 20వ తేదీనోమవారమునాడు ఈబ్యాంకి (పాన్డు అఫీసు మార్చి) రెండుగంటలవరకు మార్చిమే తెరువబడును. బ్యాంకి ముఖ్య నిపుణులలో వోకరులు ఎమ్. ఆదివారణయ్యగారు మృతికొనినందున సంతాపసూచకముగ నాదినము మధ్యాహ్నమున అఫీసు మూయుటకు. కావున చెక్కులను మార్చుగోరువారు వత్తములకు అవాడు రెండుగంటలకు పోవుచే తీసికొనిరావలయును.

యూద్ధనిధికి సహాయము:—గత ఆదివారమునాడు కాకినాడ అమెయ్యన్సుధియా ట్రికల్ కంపెనీవారు శ్రీ కలక్టరుగారి యాజమాన్యముకింద యూద్ధనిధిసహాయకమై ప్రవర్తనయాదన ముగ్గురు మారవ్యాదయములరంజితులను అతి కలాకాలలతో ప్రదర్శించిరి. పురమఖ్యులు తమయావంధముల తెలియజేసి నాటకుల కలావైపులమును కొనియాడి వారిని ముందుకు. ప్రోత్సహించిరి. యూద్ధనిధి కీపాటిసాయముచేయ గలిగినందులకు మే ముద్భవవంతులమని కంపెనీవారు చెప్పిరి. ముమాడు మాడు రూపాయలు వసూలైనవి.

పోస్టుటెలిగ్రాఫు యుద్ధసౌకర్యనిధి:— వివిధరంగములకు వనిచే మునున్న వివిధలాటి యావోకుల కష్టములకు సాధ్యమయినంత వఱకు తొలగించుటకు పోస్టు, టెలిగ్రాఫు యుద్ధసౌకర్యనిధి మంజురచేయుచుండినది. ఈ నిధికి డిపార్టుమెంటు 18 వేలరూపాయలు చందాసమాలయ్యెననియు, బట్టు, చక్కెర, పొగాకు, కూరపొడి, సుంకారకపువ్వు సావనమున్నగు వానిని బంపుటయందు ఈనిధియు సాగర్తగా క్షయముచేయబడుచున్నదనియు, చెప్పబడియున్నది. ఈధన మంతయు తిరిగిములుచు పోస్టు, టెలిగ్రాఫులలో వనిచేయుచున్న 2 వేలభాగశీ ములకొకరు క్షయముచేయుచున్నది. సంబంధించిన వస్తువులకు వారందుకొని తత్కృత్యతా మూలకముగు ప్రోత్సహనములకు నిధిజాముంటు వెక్కిరిలకువారి జక్, పోస్టిన్ సమగార్లుకు వాగిసియున్నాడు. ఈనిధికి తేయధన సహాయము లాహోనిశాని ఎలయప్పబ్యాంకు వారు వసూలు చేయుదురు.

మదరాసు కార్పొరేషన్ నోటిసు

1916-17 సంవత్సరమునకు వేవేరిలోని స్క్రిప్ట్ ఫిల్లు మార్కెట్టునందు బాగుగలను, చిలరయములను వసూలుపరచుకొను హక్కును, మదరాసు కార్పొరేషన్ ప్రసేదెంటువారుతన ఆఫీసునందు, ఈ నెల 27-వ తేదీ నోమవారము సాయంత్రం 2 గం. 30. నిమిషములకు, తిరిగి వేలము వేయుదురు.

పాటపాడ దలంచినవారు రు 100/. లు ధరావతు చెల్లించినపై పాటపెట్టుటకు హక్కులను గలిగియుందురు. వేలపు వరతులు మెల్తుడిపార్టు మెంటు వారివద్ద దొరకును.

మదరాసు కార్పొరేషన్ } కె. రాఘవేంద్ర రావు, హెల్తుడిపార్టు మెంటు, } వి. ఎం. బి. సి. ఎం. 18-8-16. } ఆక్టింగు హెల్తు ఆఫీసరు.

సానిక వార్తలు

కాలమానస్థితి:— నిన్నటి నివలన అధికోష్ణము 88 9 డిగ్రీలు. అధమాష్ణము 69. 8 డిగ్రీలు.

చెన్నైపురి శాసనసభా సమావేశము:—శాసనసభా సమావేశము ముగిల ఏప్రిలు 5 వ తేదీకి జరుపును.

దీపముల వెలిగించు కాలము:— 19 - 21 వ తేదీలకు సాయంత్రం 6-49 నిమిషములకు దీపములను వెలిగించెదరు.

మదరాసు ట్రాము వేలు:— తిరువార్మియూరులో జరుగు త్యాగరాజస్వామి నటక ఉత్సవమునకు బోవు యాత్రికులకొరకు ఈనెల 19-20 వ తేదీలకు రాత్రి 12 గం. వరకు ట్రామబండ్లు నడుపబడును.

నిన్ను బాత్సుద్ధారక సంఘసభ:— 19 వ తేదీ ఆదివారమునాడు 8 గంటలకు పార్టీస్టేజియన్ని సభాసభాత్రి వారకాలా మందిరమున స్వామి బ్రహ్మసంక గారు “సత్యయోగ్మ ఉత్తమ భావములు” ను గూర్చి ప్రసంగించెదరు.

దక్షిణ ఇండియా బ్రహ్మసమాజము:— అన్నాపిళ్ళేధిలో నెం 97 వ ఉపాసన మందిరము ఈ నెల 19 తేదీ ఆదివారము సాయంత్రం 6 గంటలకు కె. పున్నయ్యగారు వైఖ్యార్థమున తేసి “జీవుల ముఖాని యాచించుట” అను అంశమును గూర్చి బోధించెదరు.

మూధవపుర సంఘము:—వై సంఘమువారి యాజమాన్యము క్రింద ప్రాజెక్ట్ న్యాయవాది, ఎస్. కల్వెయూర్రిగారు తేపటి (20-8-18) ఆదివారము సాయంత్రం 4-30 గంటలకు “మదరాసులోని సంఘ సంస్కరణోద్యమ విఘ్నములు” గూర్చి ఉపన్యసించెదరు. రాత్రి బహద్దరు ఎస్. రామస్వామిఅయ్యంగారు సభాధిపత్యమునొందును.

ట్రాముబండ్ల ప్రయాణములు:—నిన్నటి ఉదయమున 10 గంటలకు “కన్వెన్సు” మందిరమున ప్రాజెక్టు బండి మెడికలు కాలేజీ ప్రక్కను తిరుగుచుండగా నొక ఎద్దుల బండి అమాంతముగా ట్రాముబండివైబడినది. టిక్కెట్టునమ్మి వానికి గాఢముగా వెబ్బుతగిలినది. వెంటనే వారిని అసురత్రికి తీసుకొనిపోయిరి. బండి నెక్కు ప్రక్కబల్లలమీద నీలు చుండుటలను డిట్టి ప్రమాదముల నేకములు కలుగగలవు.

బరోడా సంగీత విద్యార్థులు:— మద్రాసుకుండి మెల్తూరూరు నివాసులగు చిట్టిబాబుగారు మొన్నటి దినము బరోడాకు బోయిరి. వీరు బరోడాకుందు గెలుక్వారుగారి దర్శనముచేసి కాశీపురమునకు బోయి ముగిల ఏప్రిలు మొదటి వారములో తిరిగి వత్తురు. కుంజావూరు శాస్త్రులకులకు ఆబ్రి వామపండితులగారును వారి పత్నియు, శ్రీ సుబ్బిమ్మయ్య అయ్యరుగారును కుంజావూరి చంచావకేళ భాగవతరుగారును ఈనెల 20 వ తేదీకి జరుగు బరోడా సంగీత విద్యార్థులకు బోయిరి.

న్యాయస్థాన వార్తలు.

ఎక్కువ రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారి మొకుట. తూమునుండి కల్లరాయిని దొంగిలించినాడని పట్టుకొనబడిన కార్పొరేషను మేజిస్ట్రేటు కుప్పస్వామి నాయక రనుజాని కేసును రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారు ఈయము విచారించి 22వ తేదీని తీర్పుచెప్పెదమని వాంఛించినది.

నమ్మక దోహదము.

తేపేరి ప్రాజెక్టులోనున్న అల్లుభాగిత్ అనువాని సామంతున్ని బతుమెకనకు మహమ్మదీ బిల్లునాగు ఒక బాణిదారురాలైన సాంబర్లు వారసాని వెంటబోయి బాణిదాని కొనిరాక కొన్ని దినములకువచ్చి నైకముకొలు పోయినదని చెప్పెను. బాల్లని విష అమై మేజిస్ట్రేటుగారు విచారించి సంస్కరణశాసనముక్రింద వారిని కఠినముగా మంజురించి పంపిరి.

బొంబాయి శాసన సభ.

గురువారమునాటితో సభాసమావేశములు పూర్తియయ్యెను. ఆఖరునాడు ప్రభోదయోగకరముగు తీర్మానములు ప్రముఖుల 6 విమర్శింప బడినవి. ముఖ్యవిషయ సరిహద్దులలో నుండిన భూములపై దొరతనమువారు గొను సగము శిస్తును మ్యూనిసి పాలిటీకు భూముల గ నిచ్చి వేయటము, ను ఆసాక్ష్య యోగయోగించు విధానమునకును సంబంధించిన రాష్ట్ర హద్దుల సెలెగారి సూచనముపై విశేషచర్చ జరిగినది. పురపాలక సంఘముల విధులు కృద్వియగుచున్నవి గాని వీటిని తగ రీతిని నిర్వహించుటకు వాటిఆదాయములలో అభివృద్ధి చేయలేదు. అని తీర్మానోపపదము చెప్పిరి. స్థానికాదాయములలో జరుపబడ వలసిన కార్యములకు రాష్ట్రాధికారములను వినియోగకరములకు దొరతనమువారికిగ రింపలేరి. పురనిర్మాణ కాసనమును వీక్రిందకు గొనిరాతగిన రీతిని పురాభివృద్ధినికొనించిన సమాచారముచేయ తప్పక ఆలోచించుమని దొరతనమువారభయమొనగిరి.

జలైయాలకులను తిరిగి మైసూరి పాతకాలలగ మార్చు గొ॥ సమాప్త గా రొక తీర్మానముపాదించిరి. ఇటీవలన చేయబడిన ఏర్పాటు సమర్పనావశ్యకము కలదని సభ్యులు యజా పురపాలకమున తీర్మానము నవ్వమైనది.

దొరతనమువారి పాతకాలలయందు విద్యార్థిజీతముల 10 నుండి 15 కు పెంచుకలవలసినదను నొక తీర్మానమును గొ॥ మాలవిరాఫ్ ఉద్దేశము గానుపాదించిరి.

దొరతనమువారి కక్షమున చాన్ బజుగాయను, విద్యా కాళా డైరెక్టరుగారును తీర్మానము నెత్తరించిరి. వోట్లు తీసి కొన తీర్మానము నవ్వమైంది. మరియొకసారి తీర్మానముపై వోట్లు తీసికొనబడ తీర్మానము పక్షమున మరిఒక వోటు అధికముగ వచ్చి తీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

బెల్గాంబాలో కొన్ని కేసులలో అసెసరుల విచారణమును పుంపవలయు ననియు ఇదివరకు దొరతనమువారు పంపిన పరికటమును రద్దుపరచవలసినదనియు బెల్గీగాను ఒక తీర్మానమును ఈనెల 16 వ తేదీని ఉపపాదించిరి. ముఖ్యదియేదైనందు అనుభవములో నున్న ఈ హక్కును ఒక మాత్రముగ తీసి వేయుట వ్యాయము కాదనియు, దొరతనమువారు చూపిన హేతువులు అసమంజసమైన వ్యక్తికరించుచున్నవనియు వారు తీర్మానముగా జెప్పిరి.

చౌబజ గారా తీర్మానము సరికాదనుచు నటుల చెప్పిరి. అసెసరుల విచారణము యొక్క లాభములు దొరతనము వారికి తెలియక పోలేదు. దొరతనము వారి కార్యము వలన బెల్గాంబా ప్రజలు అసెసరుల వలన విచారణ చేయబడు హక్కుల కెంతమాత్రమును నష్టము కలుగజేయలేదు. హత్యలు, ఘోర్ కీలు మొదలుగాగల కేడెకేడ నేరములలో మాత్రము అసెసరుల కాయధికారము గూడదు అని నడిచిరి. తీర్మానము రద్దు పరచుకొన బడెను.

బొంబాయి హైకోర్టుకు వచ్చిన అపీలువ్యాజ్యములలో నే కాక అసలు వ్యాజ్యములలో కూడ హైకోర్టుకేర్లు వాదించ వచ్చువామన సంకల్పించి హైకోర్టు వ్యాజ్యములలో గలవి దొరతనమువారాలోచించవలసినవని పరంజిగా రపపాదించిన తీర్మానమును దొరతనమువారాలోచించెదమనిరి. సభ ముగియుటకుపూర్వము సర్ చూనీబాయి మాధవలాజుగారి మరణమునకు విచారించిరి. ఇండియాకాన్సిలులో సభ్యులుగా నెల రోజు గాని నియమింపబడినందుకు సభ వారు సంతసించిరి.

బొంబాయి సర్మన సమాకా రోద్యముము

పూనాలో కాన్సిలునుండిరమున సమాకారమున సభ యొకటిజరిగినది. క్షణసాయకాళా డైరెక్టరు కేటింగు గారుసభాధ్యక్షులుగనుండిరి. సభ అధికారికృత మైనవసతులే రిజిస్ట్రారు స్టాఫ్ అద్యోగులు బొంబాయి సెంట్రలు బ్యాంకు వర్గిధులు అదిగాగల ఉద్యోగులునున్నవారితో ఆహ్వానింపబడిరి. సెంట్రలు బ్యాంకుకు సంబంధించి వీ తీర్మానములు 5 సభలో ప్రధమమున ప్రవేశ పెట్టబడినది. ప్రైముసంఘములు తదితర సంఘములు నిర్బంధముగ బ్యాంకింగ్ వాటాను గొనునట్లు చేయుట వీటిలో ముఖ్యమైనది. ఇందుకు రిజిస్ట్రారు యూ బ్యాంకు గారు చూడుగు కారణముగావీరి. సమాకారులు గాట్టియు చందాల నొనుగునట్టిసభ్యులే బ్యాంకుయొక్క లాభములగొనచుండిరి. దీర్ఘకాల తీర్మానములు గాక స్వల్పకాలమున తీర్మానముగల యజను బ్యాంకింగ్ వారొసగుటయందు సమాకారసంఘమువారి యధికారము చెల్లదగును. బ్యాంకి డైరెక్టర్లసమాకారులు గాను సంఘముల చిక్కుల గ్రహింపబాలుకున్నాడు. సమాకా

రులు బ్యాంకి కర్తులుగాక పోవుటచే వారు దాని తటస్థభావముతో వాచుటగూడ సంభవించ వచ్చును.

సెంట్రలు బ్యాంకుకక్షమున సర్ విల్లెము గారు తీర్మానము నామోదించిరి. తీర్మానము పూర్తిచేయబడెను.

తనఖాలపై బదులిచ్చుటకు సంబంధించిన యొక తీర్మానము నామోదించబడెను.

వైకములేళ్ళ కొన్ని సంఘములు పడుచుండిన కష్టములను రిజిస్ట్రారుగారు వివరించిరి. బాండులకడతముని పోకోట్ల కద్దతి ప్రవేశ పెట్టినయెడల లాభము కలుగ గలదు. సెంట్రలు బ్యాంకులే ప్రతిజిల్లాకును ఈ విధానమును ఆమలు చేయ నక్కరలేదు. మొత్తముపై ప్రానోటుల కద్దతి ప్రవేశ పెట్టవచ్చును. తమ జిల్లాలోనున్న ప్రైమరీ సంఘమునుండి ప్రానోటుల బుచ్చుకొనుటకును, ధనమును సప్లయచేయు నిమిత్తము రాష్ట్రీయబ్యాంకులతో నేర్పాటుల చేయుటకును జిల్లా బ్యాంకుల కధికారముండవలయుననిరి. రిజిస్ట్రారుగారు నడిచిరి అనంతరమున మరొక తీర్మానములు చేయబడినవి.

(5 వ పేజీ తరువాయి)

ఉద్యోగులై యుండుటకు మారుగ నేటికరణములు వెల్లనచా రని విదేశీ యుల చే నేర్పరుపబడిన పరిపాలకవర్గమున యజమాన్య కుడియంతరమున చేరువారెరి సర్కారువారి యజ్జలసెరెర్చ భృత్యులగుటచే గ్రామీణులకు వీరియందు సమాచారము విశ్వాసముగాని లేదు.

బర్మారాష్ట్రమున గూడ కర్ణనీయమును గ్రామపరిపాలనా ఏర్పాట్లపై గురకపనగాంచినవి అర్హులపాలన విధానమున స్వాభివృద్ధి సంబంధములేదు. ఎల్లరును ఒక కుటుంబములోని సోదరులు కుటుంబ కార్యముల పంచుకొని నిర్వహించునట్లు సంఘకార్యమును సాంఘికము నిర్వహించవలయునని యే అర్హులపాలనా విధానము ఆంగ్లేయులపాలనావిధానమిట్టిదిగాదు. వారు స్వామిభృత్యభావమున పరిపాలించుచు న్నారు. ఒకయేద్యోగిపై యధికారులకు విధేయుడుగానెను. అతని క్రిందయుద్యోగుల లెక్కకి విధేయులుగావలయుననునదియే ఆంగ్లపరిపాలనావిధానము భూమివిభాగవిధానముగూడగమనింపదగి యున్నది. దేవాలయసామంతులసాధువులు, యాత్రికులు, పర్యావీవల వాదరించు నిమిత్తమును, గ్రామోద్యోగుల జీతములైదునిమిత్తమున ప్రత్యేకముగ కొంతభూమి కేటంపబడును. గ్రామములను కాపాడుచుండినందుకు గాను గ్రామములొక నాయకునకు వన్ను చెల్లించుట మరయొక ముఖ్యాంశము. పాశ్చాత్య దేశమున రైతులు రాజునకు చెల్లించు పన్నుకే గాని గొప్ప భూస్వాములుకు రైతులు చెల్లించు కిస్తునగాని పై పన్ను సరిపావదు. ఇట్టి తలపు భారతి తర్ల పరిపాలనా ప్రతిష్టాపనము కష్ట చేయును. వసించుచుండిన మానక కోటి కంతకును లోకము మొగి అస్తియని భారతీయుని యభిప్రాయము. సమాజముగ దాఖలుపడిన ఈ భూమి సాగు చేయబడక యుండుచే మనజునకుపరించునీతిలోనుండదు. అడవులున్నగు వాటిని కుభ్రీకరచి భూమిని నేవ్యానుకుల మొనరించుటలో నొకసంఘముగాని వ్యర్థుడుగాని నడిచేళు వాని నాయాప్రదేశముల హక్కుదారుని నొనర్చును.

రాయలు కమిషనువారి రిపోర్టు రి భాగమున గ్రామ స్వాతంత్ర్య చరిత్రము వివరింపబడినది.

పంచాయతీల మూలమున గ్రామ పరిపాలనమున జరుగుచున్నటుల ఇందుల క్యక్తికరింపబడినది. ఆంగ్ల పరిపాలనమున క్రిందనె గ్రామముల పరిపాలనా విధానము క్షీణించెను. అది పర కవి గలిగియుండిన పరిపాలనా విధానము నెలకొల్పుట సాధ్యము కాదు. గ్రామ వ్యాపారము పరిక్షించుకొను నిమిత్తము గ్రామపంచాయతీల నేర్పజచి వాటిని పుద్ధిచేయ యత్నింప నగు నని కమిషను వారు సూచించిరి. గాని కమిషను వారొక్కపారభా టాన్చిరి. పంచాయతీ స్థానా ఆదిగాగల కార్యములన్నియు జిల్లాఉద్యోగుల యజమాన్యముక్రింద నుండవలయుననిరి. ఇట్టిపరిస్థితులక్రింద ఆరోగ్యకరముగ అభివృద్ధి కలుగ నేరదు. తాళిదారులు, సబుడివిజ నలు ఉద్యోగుల యజమాన్యము క్షయపాలన మనపించు కొనదు. సమరులను కన్యార్థులను తటస్థులై యుండ నిమిత్తము ఉద్యోగముల మెల్లమెల్లన జేరుకొనిదేశమునకు హాకలిగింతురు. చిన్న కేసులు తీర్మానించుట నిర్మాణము మరమృత్తు మున్నగు అధికారముల గ్రామపంచాయతీలకు కమిషను వారొసగిరి. నియోజనమును మాకనవిధానముల నకునంది నియోజన పరిపాలన, నియోజన పత్రి పేటికలును ఉండవలెదను. కాని పూర్వకాలమున జరుగు కుంభనియోజనము వీనినె పోలి యున్నది.

పంచాయతీల విషయమున మదరాసు నొత్తనమువారికి ఉండేటలాడుచున్నారు. ఖండింపబడిన యూనియను పంచాయతీలను విడుదలక పలువిధములగు యత్నము లొనర్చుచుండిరి అరణ్యభూముల ఫారెస్టుపంచాయతీల యాధీన మొనర్చి సం తృప్తి క గ ముగల పర్యవసాము గా విం చిరి. ఇరిగేషను పంచాయతీ తీర్మానముని రావచంద్రారావుగారి యభిప్రాయమై యున్నది.

పంచాయతీలనుప్రజలే ఏర్పరచుకొనవలయును. తదితర పంచాయతీలు వ్యర్థములు అసంతృప్తికరములు. ఈ కతాజ్ఞాది నిదిధానము బీహారులో యత్నింపబడి జయభగద మయ్యెను.

గ్రామముల తమతమ కార్యముల జక్కబరచుకొనగల రనియు, ఇతర జోక్యము లేనియెడల తమతమ వివాదముల సతినుభువుగ బరిష్కరించు కొనగలరనియు చెంగల్పట్టు జిల్లా బోర్డు నైను పెన్సిడెంటు దివానుబహద్దరు పి. ఆర్. నారాయణయ్యగారి తలంపు గ్రామములు నీటికష్టమువిషయమై తరచుగ వివాదకడచుండు అచారమై యున్నది. నీటికష్టము దొరతనపు ఉద్యోగుల కక్షముననున్న నీటివాదములు మిన్ను నట్టును. ఇందుకు నిదర్శనముగ రంగాచారియగు రిల్లు తెలియజేసిరి.

నీరు తక్కువగనున్న పున గ్రామములందుచేరి తమతమ భూములపై కాల్వములు బట్టి ఏ వివాదమును లేకయే నీటి కుంక కపు ఏర్పాటులను చేసికొనుచు తమనల్లరి కతక్కుగాదు. 1800 సంవత్సరమున రిపోర్టుజేసిరి.

గ్రామముల సరిహద్దుల సర్వేసాధారణముగ మార్పు జేందవు. గ్రామములకే యపాయము గలిగినగాని ఔషవ్యాధి వీడిచియులే జనత్రైజ్యముగాంచినగాని వాటితాలూకు సరిహద్దులు నానుములు మున్నగునవి మార్పు జేందవు. వంకానుగలేముల చచ్చుచుండిన వెన్ను కుటుంబములు నుండుట గూడ తటస్థించును. రాజ్యములెల్లు విభజింపబడినను గ్రామములు దాఖలు పుచ్చుకొనదు. తన గ్రామ మేల్కొలుపు యధీనమున నున్న వానికి లక్ష్యము లేదు గాని తన గ్రామము నడి వాద్దులు అంతర్గత వ్యాపారములు మార్పునొందుట మాత్రమే తమకు సహించును.

మ్యూనిసిపాలిటీలలో వార్డు కమిటీల నేర్పరుచుట కష్టమైన పనిగాదు.

వాద్దపరిపాలనము మ్యూనిసిపాలిటీవారి సంఘమునకు నియమింపవచ్చును. తత్కారణమున పౌరజీవనమార్ప క్యమును గాంచును. వెట్కెభాగ తీయ సంస్థానములీవిషయమున నిదివరకానే దొరవదీసిచి విధానమెల్లు పనిచేయుచున్నది. ఈసంస్థానముల నుండి గ్రహించదగును.

పంచాయతీ, ఫీరకతాలూకా, జిల్లాలో స్వపరిపాలనా యుద్ధముజరిగి విజయముచేవారగలవి. ఉత్తరవాసాంతమున మన దృష్టిపథముని మార్గదర్శకుడు స్వరాజ్యాకాశము నెలకొల్పి తెంతయు సమంజసము

ఉన్నతస్థానమునుండి బహిష్కరింపబడి, పౌర సత్వసమాన హక్కుల నిగాకరింపబడి, స్వేచ్ఛాచీరము యధికారుల విత్తవృత్తులకు లోబరచి, జన్మభూమియందే పరగాష్ట్రీయుని వతాజీవింప ఆత్మగౌరవము గల మర్యాదస్తుడు సహించబాలుడు. ఇట్టిస్థితితో సంతృప్తి పొందియుండువాడు మానవుడనిపించుకొనదు. స్వేచ్ఛాచిహీనమగు జీవనముగాక అనుదిన మరణమే ప్రాచీ న్యాత్మ్యమును భావించి, మృతులగు పూర్వుల ప్రకాశచక్రం జ్ఞప్తివిడుకొని భారతజాతికి స్వచ్ఛంద మొనర్చి భవిష్యత్తునెత్తురి కృతజ్ఞతపడ నుండుట ప్రమే జిత సేవాదీక్షయూ, జహ్వగ్రమున నుండియే గాక మనఃపూర్వకముగ మాతృదేశమును వందేమాతరధ్వజలతో నారాధింపుడు.

LARGE TYPE EDITION! NOW READY!
THE VIRGIN'S KISS
OR THE BRONZE STATUE.
BY G. W. M. REYNOLDS.
IN 4 VOLS.] [As. 9 PER VOL.
POST FREE.

This is a masterpiece of the world-renowned Author unrivalled in fluency, plot and excellent description of nature, art love and the thousand and one varieties of the characters of people. This novel is one of the author's excellent productions. In this the author specially exposes different sorts of characters. Further, this is full of heart-thrilling facts. Numerous excellent morals are involved in this novel.
The novel will be printed in Four Volumes, one Volume every month. The 1st Volume ready for despatch from the 1st March 1916.
Other big type editions of novels by the same author now ready for sale.
Soldier's Wife, 2 Vols - - (Postage Extra.) 1 4 0
Faust (An Excellent Romance) 2 Vols do 1 8 0
N. B.- Purchasers of 3 complete sets of either of these at a time will get one set of it gratis.
SUPERIOR WATCH Co.,
Post Box, 167, G.T. MADRAS.

THE GREAT WAR.

Battle of Verdun: Final Phase Reached.

AUSTRALIAN PREMIER ON BOYCOTTING GERMANY.

Enemy Goods and India: Lord Sydenham's Affirmation.

FIGHTING AT HOHENZOLLEHN REDOUBT: VIOLENT BRITISH ATTACK.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Important Results.

LONDON, March 17. Reuter's correspondent with the British headquarters says—The brief official references to the fighting at the Hohen-zollern Redoubt do not do justice to the importance of the results attained. It was decided to destroy the German defences by mining, and the position at dusk on the 2nd instant witnessed a series of volcanic eruptions. The infantry immediately charged and occupied the immense craters practically without resistance. Then a counter-attack began, and fierce fighting with guns, rifles and bombs took place throughout the night. It is estimated that the British threw 12,000 grenades in the 24 hours following the launching of the attack. The Germans continued to counter-attack for several days, but gusts of bombardment and infantry rushes failed to recover the ground.

Entry of Enemy Goods into India.

Lord Sydenham's Affirmation—Lord Islington's Reply.

LONDON, March 17. In the House of Lords Lord Sydenham affirmed that much enemy goods were still the entering India. Lord Islington announced that a Bill would be introduced into the Legislative Council to validate the seizure of suspected goods. The real responsibility lay with the Consuls of Neutral Countries. Indian Customs were scrutinising consignments very closely and a recent publication of the black list of firms with which trade was prohibited would strengthen the powers of excluding enemy's goods.

Any cases which Lord Sydenham could produce would be given close and early attention. The Government desired to carry out in spirit and in letter the policy of checking as far as possible the entry of enemy goods into India.

The New Manchester Chamber of Commerce. Its Composition.

LONDON, March 17. Eighteen out of twenty-two of the new Directors of the Manchester Chamber of Commerce are pledged to a policy of no free trade with Germany after the war.

Silver Market Report.

LONDON, March 17. Montagu's silver report says that the tone of the silver market continues remarkably steady. Demand for the home mint has been the chief factor. The continent has been more or less consistent buyer, and there have been few orders from India. The closeness of China exchange to parity, absence of free selling from the United States, mintage by Japan on account of Russia, and the extension of area in which the rupee has to do duty as well as the readjustment of the currency in India have contributed to create great confidence in future market.

The Commonwealth Premier. Chambers of Commerce Dinner.

LONDON, March 17. Mr. Hughes, the commonwealth Premier, was the guest at a dinner of the Chambers of Commerce of the Empire. In a speech he said that victory would crown our arms only when we bent every energy to the supreme purpose of eradicating German influence from British trade and national life. The question of Britain's future trade and general policy was vital to the Dominions, and some indication of that policy ought to be disclosed without delay. It was impossible to postpone consideration of the question till after the war. Nothing less than an economic revolution would meet the position. The British Empire must be organised for trade, industry, economic justice, national defence, preservation of the world's peace, and the protection of the weak against the strong. It was to organisation that Germany owed her tremendous strength.

Mr. Herbert Samuel said the problem of imperial unity was ripe for solution. There was an intense feeling in the nation that after the war we should be unable to enter into friendly and equal trade relationships with our present enemies. Personally he believed that the motherland was ready to admit the Dominions to share the government and policy of the Empire as soon as they desired admission.

Lord Chelmsford Received by the King.

LONDON, March 17. Lord Chelmsford was received in audience by the King to-day and kissed hands on his appointment. He received the Insignia of the Grand Commander of the most eminent order of the Star of India and of the Indian Empire.

The Hyde Division By-Election.

LONDON, March 17. Mr. W. Davies will contest the Hyde Division by-election on behalf of attested married men against the Coalitionist candidate Mr. Jacobson.

The Air Service Committee.

LONDON, March 17. Lord Montague has accepted a seat on the Inter-Departmental Air-Service Committee.

Admiralty Rigid Air-Ship.

LONDON, March 17. Speaking in the House of Commons, Mr. Macnamara announced the completion of the Admiralty rigid air-ship.

General Long's Resignation.

LONDON, March 17. Major-General Long has resigned, owing to a difference of opinion on the question of administration.

A Military Appointment.

LONDON, March 17. The "Gazette" announces that Major MacMillen, of the Ludhiana Sikhs, has been appointed temporary Brigadier.

The Non-Combatant Corps.

LAHORE, March 17. LONDON, March 16th.—Mr. Tennent, in the House of Commons, said that the non-combatant corps would not be denied the opportunities of winning a hero's crown in tasks requiring physical courage.—("C. and M. Gazette".)

Professor Macdonald. The Campbell Memorial Medal.

LONDON, March 17. Presenting Professor Macdonell with the Campbell Memorial Medal on behalf of the Bombay branch of the Royal Asiatic Society, Lord Sandhurst paid a tribute to prof. Campbell's great work in the Bombay Presidency on the outbreak of plague. Professor Macdonell, replying, advocated the establishment of a school of research for Europeans at some centre of Sanskrit learning, preferably Benares, like the school of classical archaeology at Lens and the French school in Cochin China.

The Premier's Health.

LONDON, March 17th.—Mr. Asquith passed a good night.

Lord Curzon.

LONDON, March 17. Lord Curzon is making satisfactory progress.

Sir Ali Imam.

LONDON, March 17th.—Sir Ali Imam sails to-morrow for Bombay.

Obituary.

LONDON, March 17th.—The death is announced of Lord Thurlow.

Sir C. M. Watson.

The death is announced of Sir Charles Moore Watson.

France.

French Superiority.

PARIS, March 17. The opinion is growing that the battle of Verdun has reached the final phase. Everything is in favour of the French. Although their artillery attacks are more violent than ever, the Germans have hardly gained a foot of ground, and most of this has since been retaken. It is now certain that the German infantry is not equal to that engaged at the beginning of the battle. Experts anticipate another desperate onslaught on the Douaumont-Vaux front.

A semi-official statement says:—Briefly, the day was satisfactory. The Germans made no progress, and it is confidently expected that the balance of strength will be destroyed, to the detriment of the enemy, who is recklessly expending himself.

French Artillery Activity.

LONDON, March 17. PARIS.—A communique says:—Our batteries wrecked the enemy's communication trenches at Nieuport and killed a number of men. There was no infantry action

TELEGRAMS.

north of Verdun. Bombardment was feeble west of the Meuse, but more intense at Handremont and Damloz, while the French violently bombarded the enemy west of Douaumont, where they were constructing earth-works. We achieved a "Coup De Main" eastward of Apremont and inflicted losses and took prisoners. A German attack at Bernhaupt in the Vosges was defeated by our curtain of fire.

General Gallient's Successor.

LONDON, March 17. PARIS.—It is officially stated that Admiral Lacaze has temporarily taken over General Gallient's duties.

A French Liner Torpedoed. Americans Among Passengers.

LONDON, March 17. NEW YORK.—The French liner "Patria," carrying nine hundred passengers, including twenty Americans, has arrived here. The captain reports that the liner was attacked without warning by a submarine off Tunis, the torpedo passing twenty feet astern.

Holland.

The "Turbantia" Sinks.

LONDON, March 17. The liner "Turbantia" was one of the newest and fastest liners in the South American service. She carried 83 passengers and 294 crew. The captain believes that she was torpedoed.

THE HAGUE.—The "Turbantia" was still afloat at 8-30 this morning. The passengers are in boats. It is now uncertain whether she struck a mine or was torpedoed.

LATER.—The "Turbantia" has sunk. All on board are safe.

EGYPT.

Fighting on Egyptian Frontier. Enemy's Camp Captured.

LONDON, March 17. An official statement says:—Major-General Peyton occupied Sollum yesterday. The enemy blew up their ammunition stores on Monday and offered yesterday only slight resistance. They were pursued by armed motor-cars and cavalry and camel corps. Twenty-six prisoners were taken including three officers. Nine machine-guns were captured. About fifty of the enemy, including three officers, were killed. The camp is in our hands. A quantity of gun ammunition, over a quarter million rounds of rifle ammunition and a hundred rifles have been destroyed.

Persia.

The Russian Advance.

LAHORE, March 16. LONDON, March 16th.—The "Morning Post's" Petrograd correspondent says that the Russians may reach Khanikin on the Turco-Persian frontier at the end of the week. The Russians and General Townsend will then be equidistant from Baghdad. The Russians are not trying to reach the English but to take Baghdad in the rear.—("C. and M. Gazette".)

Firms in Persia. A Number Black Listed.

LONDON, March 17. This "Gazette" announces that a number of firms in Persia, including the notorious Wassmanns, have been black-listed under the Trading with the Enemy Act.

CANADA.

Munitions In Canada.

Canadian Bank's Splendid Offer.

OTTAWA, March 16. The Finance Minister has announced that Canadian banks have offered a credit of £15 millions in connection with the orders of munitions to be made in Canada in the next two months. This is a matter for great pride coming after the Dominion Government credit of £10 million.

Germany.

Von Tripitz's Successor.

Submarine Warfare to Continue.

BERLIN, March 17. A semi-official statement says that Admiral von Tripitz withdraws with all honours. The choice of his successor, who has co-operated with von Tripitz guarantees a continuity of policy, particularly in regard to submarine warfare.

German Minister in Roumania.

LONDON, March 17. BUKHAREST.—The German Minister is returning to Berlin.

Portugal.

King Manuel's Appeal to Royalists.

LONDON, March 17. Reuter's Agency is informed that, in view of the war, King Manuel has asked all Royalists to support wholeheartedly whatever Government may be established in Portugal.

Siam.

King ill.

LONDON, March 17. BANGKOK.—The King is suffering from Neurasthenia

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Delhi.

War Cable to the Viceroy.

[DELHI, March 17.] The following telegram dated yesterday has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

The French have retaken the ground near Verdun. The Germans made no fresh infantry attack and their bombardment sensibly slackened. The French made bayonet counter-attacks between Bethincourt and Gurnieres and retook a portion of the trenches occupied the enemy towards Hill 265. The French now hold Bethincourt, the heights of Morthomme southern edge of Boisducamiers and the village of Curmiers. East of the Meuse there was considerable activity in the region of Vaux and Camloup. Villages at the foot of the heights of the Meuse in the Woivre were bombarded. The French attacked the position south of Souglet in Champagne and occupied an enemy trench.

The British report considerable aerial activity. The British reoccupied Sollu northwest of the Egyptian frontier.

General smuts reports the occupation of Mosh and the pursuit of the Germans towards Arusha which is believed to be evacuated.

The Italians report great artillery activity and infantry attacks on both sides of the Isonzo front. The Italians evacuated a redoubt captured by them the previous day.

The Russians report continued pursuit of the Turks.

CROP TELEGRAM.

[DELHI, March 17.] Crop telegrams for the week ending the 10th March show that the weather was dry and rainless. The harvesting of the spring crops and the preparations of lands for the next seasons crops were in progress and the standing crops were reported to be average, the price was generally stationary with a slight tendency to rise in Central India where it was considered high. Cattle was sold in good condition.

General Lake's Telegram.

[DELHI, March 18.] The following report has been received from General Lake on the operations in Mesopotamia on the 10th March:—Information was received by the Tigris Corps that the Turks had occupied an advanced position on the Tigris and a column was sent before dawn on the 11th March to turn the enemy out. The infantry assaulted the position and bayoneted considerable numbers of Turks and the column then withdrew with two Turkish officers and fifty men as prisoners. There are no further developments to report.

1,21,47,390 Collected for War Relief Fund.
Press Communiqué.

[DELHI, March 17.] The total sum received by way of subscriptions to the Central Imperial Indian Relief Fund from the date of its inception up to the 31st January 1916 was Rs. 96,74,000. The interest upon the sums placed at fixed deposit amounted to about Rs. 2,81,000, bringing the total income of the Central Fund up to Rs. 99,55,000. The balance in hand of the Central Fund on the 31st January 1916 was Rs. 760,000.

The sums collected up to the end of January by the various Provincial and Native State branches were Rs. 12,14,390.

These figures do not take into account the Madras War Fund, nor the separate but allied Bombay Provincial Fund and the Bombay women's Branch, the accounts of which are published separately.

Out of the total collections a sum of Rs. 21,32,564, has been retained by the provincial Committees for the relief of acute local civil distress directly attributable to the war.

During January 1916 the subscriptions received by the Central Fund amounted to Rs. 26,521, while the disbursements during the same period amounted to Rs. 2,98,399.

Calcutta.

Engineer Milne Fined Rs. 150/-

[CALCUTTA, March 18.] In connection with the riot at the Howrah Jute Mills on the 9th instant two cases dropped up. The riot took place in consequence of an assault committed by Mr. Milne, Mill Engineer, on a mill hand. Mr. Milne was charged before the District Magistrate of Howrah and fined Rs. 150. The case against six mill hands on charge of rioting is proceeding.

Explosion While Experimenting.
Professor and Student Wounded.

[CALCUTTA, March 18.] A violent explosion took place in Krishnagar College chemical laboratory on Wednesday last. Professor K. C. Mitter was delivering a lecture to the B. Sc. class students and a demonstrator was preparing phosphorated hydrogen when the apparatus exploded suddenly, fragments of glass striking the professor and a student causing deep wounds and copious bleeding. The wounded men were removed to hospital.

Dacoities in Calcutta City.
Preventive Measures.

[CALCUTTA, March 18.] Appreciable progress has been made with police plans to put an end to dacoity in Calcutta. The first step taken was the arming of European Sergeants who were placed on duty in all main arteries of the city. The next was the patrolling by armed motors

TELEGRAMS.

of the areas supposed to be the resort of local dacoits, while the latest measure to be applied is the erection of drop gates which have been put up for the purpose of enabling the police to close the entire area at a moment's notice. A number of these gates are now in use. The Police can close in the whole of northern section of the town by dropping gates which have been erected on each of the bridges over the canal in that quarter. In addition to this series there is a drop gate in the Bow Bazaar street and another in the College Street near the junction with the Bow Bazaar. These gates are on pole barricade system. They are erected on the foot pavement and are pulled down by hand chains from either side of the street and a joint is effected in the centre. The gate is four feet high when in position and can be dropped and fixed in a few seconds.

Bombay.

Trial by Jury for Belgium.

BOMBAY, March 17.

On the previous day Mr. Belvi moved a resolution for revoking Government notification without withdrawing in certain cases, the privilege of trial by Jury system from the district of Belgium. Mr. Belvi characterised the notification as a masterpiece of bad arguments and the notification took away the privilege which they had enjoyed for over 30 years. He entered an emphatic protest against the action taken by the Government.

Mr. Chaubal's Reply.

Mr. Chaubal opposing the resolution said that Government recognised the educative as well as the political value of the system of trial by Jury. He asserted that the action of the Government had not deprived the public of Belgium of the right of trial by Jury. It was still there only it would not be exercised in case of murder, forgeries and other offences. The resolution was lost, 10 voting for and 26 against.

Mr. Paranjpye's Resolution Accepted.

The Government also accepted the resolution moved by Mr. Paranjpye that the Government may be pleased to consider in consultation with the Judges of the Bombay High Court, whether High Court Vakils, might be able to plead on the original side of the Court.

The Council before adjournment placed on record its sense of loss sustained by the death of Sir Chinnubhai Madhavvalal and congratulated the Hon'ble Mr. Sheppard on his new appointment in the India Council.

The Co-Operative Movement in Bombay.

A Conference of Organizers.

POONA, March 17.

The Conference of the honorary organizers and votaries of the Co-operative movement in the Bombay Presidency opened its deliberations in the Council Hall, Poona, under the Presidency of Mr. Keating, Director of Agriculture. The Conference is of a departmental nature, to which only honorary organizers, members of the Registrar's staff and representatives of the Bombay Central Bank have been invited. The first five resolutions before the Council dealt with the position of the Central Co-operative Bank and methods of making it more co-operative. The first, and perhaps the most important, on the agenda urged the desirability of primary and other societies taking shares in the Bombay Central Bank by means of which societies were compulsorily required to take shares in the Bank. Mr. Ewbank, Registrar, gave four reasons for the passing of this proposal. Firstly, the profits of the Bank were at present absorbed by the subscribing members who were not co-operators. Secondly, the co-operation should have a voice in the matter of the Bank granting short term loans instead of long term loans. Thirdly the Bank Directors, not being co-operators were unable to understand the difficulties of the societies. Fourthly there was a probability that, not being members of the Bank, the co-operators might be induced to regard it as an alien concern.

Mr. Vithaldas Thackersey, representing the Central Bank, welcomed the resolution, which after discussion was passed.

A resolution was passed regarding the need of special facilities for accepting the surplus funds for providing fluid resources and the introduction of pro-notes.

The Registrar drew an impressive picture of poor societies without cash in hand who were unable to meet the demands sometime made upon them, describing the standard set up by the Co-operative Committee in its report as impossibly high and such that no society could live up to it. He advocated the introduction of pro-notes, which were better than bonds because they were negotiable, while bonds were not. Moreover, pro-notes were preferable because they were convenient to use. He did not suggest that these conditions should apply to every district where there was no Central Bank, but generally a system of pro-notes could be introduced. District Banks should be able to take pro-notes from primary societies in their own districts, and should have power of discounting them with provincial banks for purposes of providing fluid resources. Other resolutions passed were under heads of (1) District Banks, (2) on the subject of guaranteeing Unions, and (3) Primary Societies.

Bombay Share Market.

BOMBAY, March 17.

The market was featureless to-day with little activity and rates easing off slightly at the close. Centrals declined to Rs. 2215, Standards to Rs. 1142½, Colaba Land and mill shares to Rs. 1380, Swedeshis to Rs. 465 and Madhows to Rs. 1347½. Indore Malwas were quiet at Rs. 281¼. Currimbhoyas were at Rs. 257½ and Davids at Rs. 491¼. Bank shares were unchanged. In miscellaneous shares Bombay Burmahs declined to Rs. 862½. Tata Iron and Steel (ordinary) to Rs. 133½ and (deferred) to Rs. 417½. Bombay Electric Tramways declined to Rs. 238¼. 3½ per cent Government paper stood at Rs. 81 and small pieces at Rs. 1½ for buyers.

TELEGRAMS.

Portugal and War.

Pro-War Demonstrations in India.

BOMBAY, March 18.

Senhor Alfredo Casnool, Consul General for Portugal states that the following communication has been received from Lisbon:—Telegram from Senhor Bernardino Machado, President of the Republic, addressed to the Governor-General of Goa thanking most heartily all people of Portuguese India for their warm manifestation in which they fully sympathise with the motherland, whose sons spread all over the world, give at this solemn occasion of national history the highest proof of their patriotism and requesting him to convey his best and affectionate feelings to the people of the Portuguese India.

South India.

Missionary Convention.

COONNOOR, March 17.

The annual Missionary Convention, at which several well-known Missionaries of Southern India are expected to participate, will meet in Nilgiris in the month of May. The following is the programme:—At Ooty from the 8th May to the 12th May, at Coonoor 15th May to the 19th May, at Kotagiri 22nd May to 26th May.

Punjab.

Indian Companies Act.

And Jurisdiction of the Chief Court.

LAHORE, March 17.

In the Chief Court to-day Sir Donald Johnstone and Mr. Justice Rattigan sitting in a special bench considered the question whether an appeal lay from the order of the Chief Court in exercise of its original civil jurisdiction under the Indian Companies Act of 1913. Their Lordships were of opinion that such appeals although allowed in chartered High Courts under Letters Patent was not permitted by the Punjab Courts Act, but as there was a ruling of the Chief Court which held contrary the view they referred the question to a full bench.

BRIEF TELEGRAMS.

The next homeward mail steamer "Caledonia" will sail at noon on Monday the 20th March.

Telegraphic news reached here yesterday of an American named Scott Mcleary having been shot dead last evening at Yenangaung. A Eurasian named Jones is under arrest on suspicion. No details are to hand.

The Indian Council of the St. John Ambulance Association have awarded votes of thanks for the services rendered in connection with the hospital work for the war to Mrs. Chapman, Mrs. Rustomji and Khan Bahadur Walayatullah.

At a reception held at Government House, Nagpur, the Chief Commissioner invested Mr. Dick with the insignia of C. I. E. and presented sanads and badges of titles to Rao Bahadur Sheore, Rao Sahib Laxmanswami, Rao Sahib Abhyankar and Khan Sahib Tafazzil Hussain.

In connection with the proposed Tenancy legislation for Berar it was decided at a meeting of the Behar Inamdars, held at Yeotmal on the 16th, to make a representation to the local Government protesting against the form and manner of the proposed legislation.

His Honour the Lieutenant-Governor of the United Provinces leaves for Cawnpore to-day, where he will lay the foundation stone of Merober European Hospital, formally open the King Edward Memorial Hall, and preside at the meeting of the U. P. Special War Fund. After dining with Sir Alexander Merober His Honour will motor back to Lucknow.

The United Provinces Congress Committee have, through their President, the Hon'ble Dr. Taj Bahadur Sapru, just addressed a lengthy representation to the Secretary of State for India, through the Government of India, on the subject of indentured labour. The Committee are strongly opposed to the system and advocate its abolition without any avoidable delay. The representation discusses the whole subject in considerable detail, making full use of the report of Messrs. Macneill and Chimanlal.

The Secretary of State has sanctioned the addition of the appointment of an Etomologist to the Indian Agricultural Service in the Punjab for a term of five years in the first instance. The appointment however will not be filled until the present financial stringency disappears.

Regarding the difficulty of obtaining supply of jute mill requisites from England the British Government has replied to the Government of India that the Munitions Board had promised that applications for most articles should receive as much consideration as possible.

LATEST TELEGRAMS.

LONDON, March 17th. - It is officially stated that Turkey has decided to withdraw the bulk of the forces at present in Thrace and on the coasts of the Sea of Marmora and send them to Angola with a view to the concentration of her whole strength against the Russians.

Another report state that the forces already sent to Angola have not proceeded further, effectives being insufficient and deserters numerous. (Pioneer Cable).

తెనాలి రేవల్వలైలు మార్గమును

తెలుచుట

గవర్నరుగారు తెనాలి పురప్రవేశము.

శ్రీ గవర్నరుగారు వారి ప్రైవేటు కెక్స్టెంజును ముందుగాను, ఏడికా ఆరు గార్డును గాను ఈయనయందు సుమారు బందీలతో తెనాలికి వచ్చి చేరిరి. ఆచట జిల్లా కలెక్టరును మార్షల్ బాండ్స్ గారును, మద్రాసు దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైలువేకంపై యేజంటుకు టాడుగారును వారిని స్టాటుఫారమునందు సమాహ్వముచేసి వై రైలువే మార్గము ఇంజనీరులను వైబర్లుగారిచేతను, జిల్లాబోర్డు కైనుప్రెసిడెంటుగారిచేతను ఇతరులచేతను శ్రీవారి దర్శనము చేయించిరి. ఆచట రైలువేమార్గము ఆరంభములో జరిగేకముగా సేర్వీసులను పంపిణీలను శ్రీవారు చేసెడిరి. ఆచట ఇదివఱకే జిల్లావందలి యుద్ధాగ్రుణము గొప్పవారును, తదితరులు సమావేశమై యుండిరి. పురపాలక సంఘాధ్యక్షులగు భక్తవల్లభులు వాయడగుగారు ఆహ్వాన పత్రమును జరిపి దానిలో తెనాలి రేవల్వలై రైలు మార్గమును పూర్తిచేయించినందులకు దొరతనము వారి కనేక వందనములను చెప్పిరి. అనంతరము తక్కిన సభ్యులందఱును శ్రీవారి దర్శనముచేసిరి. శ్రీవారరావు వంతులుగారు జిల్లాబోర్డువారి స్వాగతప్రత్యేకము జరిపిరి. బోర్డువారు ఇప్పుడు మొదటిరైలు మార్గమును తెలుచుటవల్ల మార్గములను తెలుచుట మార్గదర్శకముగానుండునని వారుచెప్పిరి. అటుపిమ్మట జిల్లాబోర్డు సభ్యులందఱును శ్రీవారిదర్శనము చేసిరి. రమ్యులగు పటములను దయర్పించిన జ్ఞాపక పత్రములను శ్రీవారుతీసికొని పురపాలక సభ్యులను, జిల్లాబోర్డువారికి దయ ప్రత్యుత్తరమును నడిపిరి.

శ్రీగవర్నరుగారి ప్రత్యుత్తరము.

తెనాలిజిల్లాబోర్డు, పట్టణపాలకసంఘములవారియందయమున సమర్పించిన సన్మానపత్రములకు ప్రత్యుత్తరముగా శ్రీగవర్నరుగారిట్లు చెప్పిరి.

పురపాలకసంఘమువారి సొసగి స్వాగతమునకు మీ కనేకవందనములు, మనమిచ్చుట సమావేశమై జలువరేవు పనివలన మీపట్టణమునకు నూతనైక్వర్యము లభింపగలదని తలంతురని యనుకొందుకు. దీనివలన మీ ముఖ్యోద్దేశము లన్నియు పూర్తిగా కొనసాగునని వారలంపు. జిల్లాబోర్డు సభ్యులు నన్ను కొరగా పోయిన దేశేంద్రులతోను చెప్పి పిలయిన యెడల తెనాలి రేవల్వలై రైలు మార్గమును సేవేతరమునకు మాటను సేరవేర్చు గలిగిరి. అట్లు జరిగినందులకు నాక హృదయాహ్లాదకరముగా నున్నది. మీ కష్టముల సేరములను తొలగి చేయగలిగిన యీ పనిలో పాలుగొనగలుగుట నాకమిత సంతోషమును గలిగించింది. ప్రస్తుతము గుంటూరు మండలము కారితంతమై గౌరవస్థానము నిర్వహింపడు గ్రహించుచున్నది. మండల పునర్విభజనములో చింత బడకమునకే యిట్టి గౌరవము ఈ మండలమునకు గలిగింది. 1899 నందత్తరము నవంబరు నెలలోనే పూర్వపు కృష్ణా జిల్లా బోర్డువారు గుంటూరురేవల్వలై పట్టణములను సన్నగాడిరైలుతో చేర్చుటను సూచించిరి. ఒకవర్తక సంఘమువారు దాని నిర్వాహమునకొకరు దరఖాస్తు చేసికొనిరి. కాని న్యూలభనమును సేకరింప లేకపోయిరి. ఆచట జిల్లాబోర్డు వారి భారమును దాము తీసికొని ఆహ్వానము యీ పనిని కొనసాగింపదలచిరి. గోదావరి, కృష్ణా, నెల్లూరు జిల్లాల పునర్విభజనలోచనము ఈపనికి కొంచె మాటించుట గలుగజేసెను. గుంటూరుజిల్లా స్థాపించబడిన వెనుక జిల్లాబోర్డువారికి 1½ లక్షలకు వై గా నెక్కులు ప్రాతికూల రావలసియుండెను. ఏ విధముగా గాడి యుంచినవాగుండుననునద్య కొత్తవిక్రమము చెప్పివెట్టెను. అప్పుడే పూర్వపు మద్రాసు రైల్వేకంపెనీ యెత్తివేయబడి ను. 1908-9 సం.ము ఫిబ్రవరివరకును రైల్వేబోర్డువారు పన్ను త మద్రాసు దక్షిణమహారాష్ట్రరైల్వేకంపెనీవారిని ఈ రైలు మార్గమునిషయమైన సూచనలను వరకులకు వెలుపుట యకు గలేకపోయిరి. ఎట్టిగాడివేయబడెనోర్వారించుటకష్టముగాదు. గుంటకల్లునుండి పోవుమార్గమును గూర్చియు, మద్రాసునుండి వెలువడవలసిన మార్గమును గూర్చియు విక్రమము కొన్ని గోచరము లయ్యెను. తెనాలినుండి గుంటూరుకుపోవు మార్గమును రైలువే కంపెనీవారికి సేయించి తెనాలినుండి రేవల్వలైపు మార్గమును జిల్లాబోర్డువారిచేత పునర్నిర్మించుటకు శ్రీవారింతుట వలన నీవిక్రమము తొలగినది. 1913 వ సంవత్సరము ఏప్రిల్ మాసములో రైలువేకంపెనీవారికి సేవని చేకొనుట కంగీకరించిరి. 1914 వ సంవత్సరము జనవరి నెలలో పని యుపకరిమింపబడినది.

ఆలస్యము కలుగకుండునట్లు చేయుటకు పిలువకపోయెను. ఈ యాలస్యము నిరుపయోగమై యుండలేదు. గాడిపయము నది వరకు వర్ష కలిగి చెచ్చి మంచి తీర్మానమును చేయుటకు వీలైనది. జిల్లా బోర్డు సభ్యులను చాలకాలము రైలువేమార్గమును పర్యవేక్షింపి దాని సామాన్యములను అప్పుతో నిమిత్తము లేకుండ కార్యము సాధించగలిగిరి.

రైలువే విషయమున అయిన కష్టమును మంచి పట్టుబడి యని యనుకొనవలయును. అప్పుడేసినయెడల గలుగు కొరత లేనియు లేక ఈ రైలువే, జిల్లాబోర్డు వారికి మంచి అస్తిగా నుండగలదు. మొదట అనుకొన్న దానికంటె రైలువే యొక్క ఆవశ్యకత కృద్ధియైనది. ఇదివరకు తెనాలి రేవల్వలై తాలూకాల పంటలు జనబాహుళ్య ముండుచోట్లకు పోవుట కష్టంకరముగ నున్నదని అందఱును తలంచుచుండిరి. జిల్లాబోర్డువారికికొను పట్టుబడలతోను ఈ కార్యము సాధించినందులకు వారి సభితులందుచున్నాను.

ఈ రైలుమార్గములకు సౌకర్యము లభింపకుండునట్లు చుట్ట ప్రక్కల గ్రామముల యధ్యక్షులకి బాల తోడ్పడునని యనుకొనెదఱు. గుంటూరు నుండి ఈపట్టణమునకు రైలుమార్గమును బూర్తిచేసిన మద్రాసు దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైలువే కంపెనీ వారికిని నాయభివృద్ధి నర్పించు చున్నాను. ఈ రైలుమార్గము వలన ఈ భాగములందు రాకపోకలు మండల ముఖ్యకర్తలను నకు బోవువారి కిది చాల సహాయ కాగ నుండగలదనియు నమ్ముచున్నాను. ఈ దినపు ఉత్సవమును జలుపుటకు ముందు ఇంకొక ముఖ్య విధినిజలువలసి యున్నది. దీర్ఘయోచన మీదని విషయమైన వర్షము గలుగజేసినది. ప్రోత్సహింపైన పట్టు బలయును, కైయము ఈబని పూర్తిచేయుటకు సహకార ము లైవని. ఇట్టికష్టమైన పని తర్వాత పూర్తిచేసిన ఇంజనీరు మార్గియొడుగారిని సేవేసినందుచు చున్నాను. పని గూర్చి చెప్పటకు యోగ్యులైనవారిందఱును మెక్లియోగూరు గారు దీనిని సేవతో కొనసాగించిరి చెప్పగలరు. పోయిన రెండుసంవత్సరములలో మెక్లియోగూరుగారు హిందూదేశమున కాలువలునిర్మించువారియందలి దోషములను అవివేకమున ఇంజనీరులకు జెప్పుటననుసరించి పనిచేయుచుండువారుగాగనిపెట్టిరి. తమ సేవ్యులనను, పట్టుబడలనను వారుదోషములను నివారించు కొనగలిగిరి. తోకమున కాశ్యోక్తిమైన పనులుచేయువారు ఆచుడుగా నుండురు. ఈ విషయమున ఇంజనీరుల కాభోద్యోగి గులను అనేకులు ఆనూయిలో నాయుండురు. ఇకయెప్పుడైనను మెక్లియోగూరు ఈ కార్యమును తామున్న కాలమున జ్ఞప్తికి చెచ్చికొనినను, తమకష్టము సంభవించిన చిట్కలను కష్టములను మఱు సృష్టించుకొనినను, తెనాలి రేవల్వలై రైలుమార్గమును పటంచుట దాని వివరించి, దానిని తాము నిర్మించితిమని గవర్నరుతో చెప్పగలరు.

మనభివృద్ధికి వారిలో బనిచేసిన యితకోద్యోగులకును గలవని వారు తలంచుదురు గాక. వీరిలో రాకెల్లిగారు ఘోషగాడును ముఖ్యులు. వారును వారినిబింబించితిమి యితరులును ఈపనిని కొనసాగించి మండుట మెప్పులో పాలు గొందురుగాక. దీనికొకరు పనిచేసిన కంట్రాక్టులకును నాయభివృద్ధి లభించుచున్నాను. వీరిలో సామ్యులుగారు తృప్తి కరముగా పనిచేసి కంపెనీవారి మెప్పునవడిరి. ఈరైలు మార్గములను యధాక్రమము ఇప్పుడు తెలుచుచున్నాను. ఇదిజిల్లా యొక్క సంపద నొడగూర్చి, జనుభిక్షముగా పనిచేయుగాక యని కొడుటలో మీరందఱు నాతో సేవేసినందున నమ్ముచున్నాను."

ఆచట శ్రీవారును స్థానికప్రముఖులు కొందఱును జంపా నికేయి తిరిగిచ్చి సైమలుబండిలో బంగోలుకు ప్రయాణమైరి.

హార్డింజి పుస్తకభాండాగారము.

ధిల్లినగరమున కీర్తన గార్డెన్స్లోనుండిన ఈ నూతన మందిరముల ప్రారంభోత్సవము నిన్న (16-3-16) సాయంత్రమున జరిగినది. శ్రీ పురమును ప్రేక్షకులు హార్డింజి విచ్చేరిరి. సంఘ కార్యదర్శి రిచెండు స్త్రీ వేళ్ళు భాషను గాక రిపోర్టును చదివిరి.

కంకరన్నయ్యగారి ప్రసంగము

ప్రభుత్వమున నాయుడుగారు కమిటీవారు తమ కొనసాగు గౌరవమునకు వారికి తమ కృతజ్ఞతను చెలిపి రాజప్రతినిధిగారిండియాదేశమున కొనసాగించిన మహోపకారముల వివరణను సమయము రాదేదనియుకాని ఒక్క విషయమున మాత్రమున భాషించెదలెదము. తెనుకూరుగారి సమకాలికుల యభిప్రాయమును గాట్టగూర్చి, నున క్షణింపిరి.

ఇండియాదేశమును ఇంగ్లాండుదేశమునకు మదింక దగ్గరకచ్చే భారతీయుల మనముల తమదేశ పరిపాలనమున ఆంగ్లేయుల కిష్టమును, సామర్థ్యమును గలదనియు హైందవుల లాభమునకే కాని స్వలాభమునకే ఇంగ్లాండురాజ్యము హిందూదేశమును పాలింపుచుండలేదనియు విశ్వాసభావముల హైందవుల మనముల నెలకొల్పుటయే ఇప్పుటికాలమున రాజప్రతినిధులు సామ్రాజ్యమున కొనసాగుట గొప్పసేర. ఇట్టి దేశసేవయెడల హైందవుల కట్టి యభిప్రాయమున్నచో ఇంగ్లాండుదేశ కరుణితులకు చక్కగ విదితమై వారు కలవరపరచెను. రాజప్రతినిధిగారియు, వారి భార్యయు ప్రతిమల నెలకొల్పినవజ్జనీయు కమిటీవారు రాజప్రతినిధిగారిని కొనియొందిరి. స్మరణ చిహ్నముకొంద ప్రతిమలు ధిల్లినగరమునకంత యాన శిల్పములుగావు. ధిల్లినగరమే ఒక స్మరణ చిహ్నమైయున్నది. నూతన ధిల్లినగరమును హార్డింజిభుగ్గ సామధేయము ఆశ్చర్యమొకటియైయున్నది యుండును. జ్ఞాపక సూచకముగా ప్రజోపయోగమును భవనమును నిర్మింప రాజప్రతినిధిగారు కొరకమిటీవారులకు కనుమలించి ఈ భవనముల నిర్మించిరి. కాన భవనము లొక్క హార్డింజి స్మరణ చిహ్నమునకేగాక ప్రజలయెడ హార్డింజిభువునకు మన్న యాదరణ సూచకములు గూడ నైయుండును. ధిల్లినగరమున కిట్టి పుస్తకమందిర ము త్యాకశ్యకమై యుండుటచే జ్ఞాపకచిహ్న మట్టితన వడయుట ఎంతయునుజనుజనుగనున్నది. హిందూదేశరాజధాని మున్నగు పోయముఖ్యులకు వలన ధిల్లినగర మిట్టి విశాల పుస్తకభాండాగారమున కర్హమైయున్నది. హార్డింజిపుస్తకభాండాగారమును విడచుటకు పూర్వమిట్టి పుస్తకాల జతపడుట సర్వోత్కృష్టము. ధిల్లినగరమున పుస్తకములు లేకపోలేదు. కాని అవి ప్రత్యేక విశ్వాసులనుండి ప్రజలకు పంపయోగించు రీతిని లేక పోవుటచే నీభాండాగారమునకు ధిల్లినగరరాజ్యకర్త యొకటి భర్తీ చేయబడినది.

అనంతరమున స్థలము సొసగినందులకు ముగిసినపాలిటి వారికిని, త్వరలో కట్టడముల తయారుచేయించిన సాఫ్ట్లైలు మున్నగువారికిని సభ్యుల తరపున నాయుడుగారు వందనముల నర్పించిరి. చాతలకును, శ్రీమదేవి భవనాల్లించి మందిర నిర్మాణమును పోషించిన కమిటీవారును నాయుడుగారి వందనముల బడసిరి.

ధిల్లినగరమున కార్తావర్తికలు, హైకోర్టుల మున్నగువిశేష. ఇంగ్లీషు భాషాభాషా వ్యాప్తముకాదు. కాన పుస్తకాగారమును ఉచితముగా ప్రజలకు దొరచియుండు సేర్వీసులయొక్క జ్ఞానమును. ఎవరైనను ఈమందిరములకు విచ్చేసి వార్తాపత్రికలు మున్నగువాటిని జరుపుకొనవచ్చును. ఇట్టి సౌకర్యము కలదు గాన ప్రజల చిర కాలమున నే జ్ఞానాభివృద్ధి యం దానప్రతి కావచ్చును. పుస్తకభాండాగారము వివిధభాషలవారు సమావేశమును స్థాపనై జ్ఞానోపకారముల జరుగుట కరకాళము గలదు. ధిల్లినగర జ్ఞాపకమృత్యుకాటి గూడ నీ పుస్తక కాల యువయోగ కారి కాగలదు. జ్ఞానదాయకము గుగ్గింపు ముల భాండాగారములు నెలకొల్పుటయందు కమిటీవారు విశేషపరిశ్రమ యొనర్చవలయును.

ఈ భాండాగారమును స్థాపకానంతర విద్యాభ్యసన ప్రతిష్ఠాపన మొనరింప కమిటీవారియోజన మెట్లు ప్రేక్షకుగారి వలన తెలియవచ్చుచున్నది. వీరియోజనము కొనసాగు గాక యనిన న : పూర్వ కము గ నాకీర్వ దిం చు చుం టిని. పూర్త యలోచనములు మారుచున్నవి. తమ జీవన విధానములయెడ వెక్కిరింపుకొని యున్నాను. సంకృప్తి నశించి జ్ఞాన సంబంధ ఆభిము అంతుంపినది. విదేశీయ ప్రభుత్వ కారణమున ప్రజలు తమవై నదివరలోనుండు బంధము (తెండి చేసిరి. కాన అభివృద్ధి నిమిత్తము సాంఘిక రాజకల సమగ్రుల విషయమై గలభీర జ్ఞానార్థక మత్యావశ్యకము. కలక పరిశోధనల నిమిత్తము ఇటు మీద విద్యాభ్యస శ్రీ గ్గింధాలయమున విచ్చేయుచుండురని మా విశ్వాసము. జ్ఞానార్థకము నిమిత్తము గాని సంతోషముగా గలము బుచ్చ గాని మున్నుండిటకు విచ్చేయువారుల రాజప్రతినిధిగారిని వారి భార్యను సంస్మరించుకొనగలరు. అని చెప్పెను గ్రంథభాండాగారమును కంకరన్నయ్యగారు తెరచితిమని క్షణింపిరి.

ఒక ప్రమాదము:—నిన్న మధ్యాహ్నము 1-25 గంటలకు పదిపన్నెండు ఏడై మున్నగుల శివఅమ్మకొడు పిల్ల మైలాపురం ఉత్సవమునుండి యింటికి గురవపుటకు నానగో పోవుచుండగా నెంట్రిలు స్టేషనుయొద్ద ట్రాక్కులందరిండి బుమికెడి. గాయములు తగిలెను. అక్కడనున్న పోలీసు భటుకు తక్షణమే ఆమెకు తేవెట్టి జనరలు ఆసుపత్రికి తీసికొని పోయెను. ఈమె వందసార్లు కోవెలయొద్దనున్న ఏర్పి యెత్తిను నది మృతుడు.

విలేఖకులకు సూచన

దినపత్రికా ముద్రణమునకై పంపు వ్యాసములు వృత్తాంతలేఖలు మున్నగువానిని విలేఖకులలో కొందరు, అలికినట్లు వ్రాసిపంపుచున్నారు. కొందరు కాగితమునకు రెండువైపులను వ్రాయుదురు. కొందరు వ్రాసిన దానిని చదువుటయే కష్టముగ నుంచును. తిన్నగ వ్రాసిపంపని వ్యాసములు ప్రకటించ బడజాలవు.

సంచాదకుడు.

వృత్తాంతలేఖలు

బెజవాడ వార్తలు.

(మా కృత్రిమ విలేఖనకథనంబి) నీటి యిబ్బంది.

బెజవాడ మార్చి 16:— నాలుగు దినములనుండి మా యూరిలో నీటి కరువు ప్రబలమైంది. వగల 11 గంటలు మొదలు 4 గంటలవరకు నీటి గొట్టములు మూయుచు చున్నవి. మైగా 2-వ తేదీ నుండి కాలువలకుకూడా కట్టికేయుచున్నాడు. బెజవాడ నెడ్డ రహదారి స్థలము. రైలుమార్గములకును స్థలము. వర్షక వ్యాపారములకు ఉపకరింపట్టు. అందువలన వేలకేల కరువులు ముచ్చులు ఇచ్చుట వచ్చుచున్నది. వన్నెందు గంటల సమయమున ఈ పశువులు ముచ్చులు ఈ ముచ్చువేసంగిలో దాచు మెచ్చు తిన్నకొనవలయునో ఉపాధిచూలకున్నాము. ఒక్క మానసముగొట్టకద్ద మాత్రమే ముచ్చునీ పాలిటికా రోక చలివేద్రమంద తీర్చుకొనినట్లుల తెలియుచున్నది. చలివేద్రమ కొద్ది మాడ తగినస్థలమే యెనవ్వకు అంతకంటె పెక్కున అవసరము కలిగిన ప్రదేశములలో ముందుగ వేయించవలసి యుండెను. అంతగా అవసరము లేనిచోట ముందు వేయబడినప్పుడు అత్యవసరమైన స్థలములలో అతిత్వరగ వేయించగలండులకై ముచ్చునీపల్ వాడుకొనినట్లు.

అసలు నీటిగొట్టములన్నిటిని ముచ్చునీటికి తెచ్చుట మిక్కిలి అవసరమైయున్నది. ఈ అవసరమున గ్రహించియే మా ముచ్చునీపల్ కొన్నింటిని నీటిగొట్టమున అభివృద్ధి చేయుటకై మాగ్గులను కనగొనటకు ఒకకమిటీని నియమించి రని వినుట కెంతయు సంతసముగ నున్నది. సదకు సలుకమిటి వారు త్వరలో ఈ యిబ్బందిని పోగొట్టెదరుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

జమాబంది.

బెజవాడ తాలూకా జమాబంది గుడివాడ నలుకలెక్టరుగారు ఈయూరిలో చేయుచున్నారు. గన్నకరము తాలూకా జమాబందిని ఈ డివిజన్ నలుకలెక్టరుగారు గన్నకరములో చేయుచున్నారు.

కొత్తకేరి.

ఈ డివిజన్ నలుకలెక్టరుకు పనికొన్నగానండుట వలన వారి సహాయముకై ఒక డిప్యూటీకలెక్టరును నియమించి నాడు. ప్రస్తుతమున దీనినికే. ఎ. రా. రా. పట్ట నీతారాచయ్య పంతులుగారు నియమింపబడినారు.

గుంటూరు వార్తలు.

(స్వకీయ విలేఖనకథనంబి)

తామర చంద్రవత్రిక.

వీరు దాదాపు పది దినములనుండి మా పురమున ఉపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారు. వందలకొలది విద్యార్థులు కొంత మంది యుద్వేగములు అనుభవించును ఉపన్యాసములను వినుటకు వచ్చుచున్నారు. వీరు ఈ క్రింది విషయములనుగూర్చి ఉపన్యసించిరి. 1. హిందూ సంఘముయొక్క సాంఘిక నిర్మాణము. 2. క్రీస్తు చరిత్రము. 3. దయానంద సరస్వతీస్వాముల వాదనలు. 4. కథనము. 5. విద్యార్థుల విధులు. 6. స్వాతంత్ర్యము. (వివాదము). 7. శ్రీ కృష్ణుని జీవితము. 8. ప్రస్తుత విద్యార్థిభావము. గుడుకులయొక్క విద్యార్థిభావము. వర్మగారు ఆంధ్రదేశములో కృష్ణాతీతమున పంజాబులోని గురుకులమునంటి యొక విద్యార్థుడును స్థాపించునై యున్నానని చెప్పుచు దానికి నమస్కరములు ఒకటివ్రాసెను.

రూపకములు అగత్యమునకు, అంద్రులందరు దీనికి తోడ్పడవలెననియు తాను కాకినాడలో జరుగు అంద్రమహాసభకు వచ్చి గురుకులవిద్యాలయస్థాపనవిషయమై మాచ్యటింతుననియు చెప్పి ఉపన్యాసములను ముగించిరి.

ఒక హాంకథ.

ఓకాపురవాస్తవ్యులగు శ్రీ ఆదిత్యాదేవీమహాధరాపు గారు న్యాయశాస్త్ర పాఠశాలరావుగారి గృహమందు 15వ తేదీ రాత్రి "దయానంద విజయము" అనుకథను హాంకథ రూపమున విన్నవించిరి. కథచెప్పుటలో వీరున్నప్రజ్ఞకడు క్లాసునీయును. కథవినుటకు వచ్చిన సభ్యులందఱు కథలో మగ్నులై సావధానశ్రద్ధతో సాంతముగా వినిరి.

ఆంధ్రసాహిత్య పరివత్సర.

ఈ సభ ఏప్రిల్ 22, 23 తేదీలలో నీపురమున జరుపుటకు నిశ్చయమైనది. ఈ సందర్భమున 14 తేదీన టవును హైస్కూలులో పురపాలకసభ జరిగినది. నాటిసభకు రాయసం వెంకట కృష్ణుడు. ఎం. ఏ. గారు అధ్యక్షులుగనుండిరి. ప్రధమమున జయంతి రామయ్యపంతులుగారు పరివత్సరభావిషయములనుగూర్చి మాచ్యటించిరి. తరువాత 32 మంది సభ్యులతో నొక సన్యాససంఘ మేర్పాటుకావడెను. అందు 11 మంది కార్యనిర్వాహకసభ్యులు నేనుకొనబడిరి. వీరిలో కొంద వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు అధ్యక్షులుగను, రాయసము వెంకట కృష్ణుడుగారు, ఉలిగొండ రంగారావుగారును కార్యదర్శిలుగను, జూలూరి వెంకటరత్నంగారు కోశాధ్యక్షులుగను నెన్నుకొనబడిరి.

తరువాత 200 రూపకములు సభాకార్య నిర్వహణములకుగాన చందాలువేయబడెను. ఇంక రెండువందల రూపకములు కావలసియుండనని మదింపువేయబడినది.

ఆంధ్రభాషాభివర్ధన సమాజము.

రాజ్యపౌండరము.

శ్రీ కనురాయ పుస్తకభాండాగారకాళి యకు ఈ సమాజముయొక్క ద్వితీయ వార్షికోత్సవము ఈ నెల 8 వ తేదీ బుధవారమునాడు సాయంత్రము 5 గంటలకు పురమందిరమున బ్రహ్మశ్రీ వడ్డాది మహారాయకవిగారి యధిపత్యమున జరుప బడినది. తత్సభను సుమారు 200 మంది సభికు లుంకరించిరి. మొదట దైవప్రార్థన గావించిన పిమ్మట కార్యదర్శి సువర్ణచర్యుడు జరిగెను. తర్వాత "ఆంధ్రభాషాభివర్ధనము" గూర్చి బ్రహ్మశ్రీ కవిరాజు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి కావ్యి గారు వివరించినది. అటు పిమ్మట పుల్లెల శ్రీరామకావ్యిగారు కొన్ని పద్యములను జదివిరి. తదనంతరము అధ్యక్షులు వ్యాసబహుమానమునకు భాగవతగ్రంథమును, రత్నకవి వాగ్దేవీమహాసమానకు సువర్ణ రజిత పతకముల నొసంగిరి. పిమ్మట "ప్రకృతి కావ్యము" గూర్చి డా॥ రా॥ శ్రీపాదమోకావ్యి డి. ఏ. యల్.టి. గారు వివరించిరి. అటు

వైస అధ్యక్షులు తమ మృత్యువధుర వచనములతోను, భక్తిరస పూరితములగు భక్తచింతామణి కద్యములతోను సభ్యుల నానందాన్ని నో.లాడించి తమ మంతోహృతవ్యాసమును ముగించిరి. పిమ్మట కార్యదర్శిరందనములతో సభ మిక్కిలి జను ప్రకముగా ముగిసినది.

స్వధర్మప్రకాశిని

మతవిషయములను ప్రకటించు మాసపత్రిక.

ఈ పత్రిక 8 సంవత్సరముల నుండి ప్రకటింపబడుచున్నది. ఇందలి విషయముల ప్రాశస్త్యమున గాంచి కులపురుషులరాజులు రాజసేవకులయి అదరించుచున్నారు.

సంవత్సర చందా రు 2-0-0.

ఇది గాక మా సమాజమునందు సవ్యరాంధ్ర) ప్రయోగముతో ముద్రింపబడిన నిత్య కర్మాకర్మసాధి అమ్మికగ్రంథములు, ధర్మశాస్త్రకావ్యములతోను సకలవిధ సందేహ నివారకముగ శ్రాత్తగ ముద్రించిన వైశ్యమేధిగ గ్రంథము, తొట్టివైద్యగ్రంథములు, భారత, భాగవతాది గ్రంథములు కూడ లభించును. కులమువారికి కట్టానుకు కూడ సంకలము.

మాసేజరు, స్వధర్మప్రకాశిని,

గుంటూరు అని వాగిడి.

కావలెను.

వేదశాస్త్ర ధర్మపాఠశాల, నెక్కిరాబాదు.

శ్రీ శివానంద పండిత స్వామివారి పాఠశాలను. సాం గాధ్యమునకు లై పండితకర్మాధికారు లగుచు రొకరును తర్కవ్యాకరణములలో నొక్కరొకరును సహజమై కావ్య పాఠమును చెప్పులచు రొకరును గావలసియున్నాడు కావరాదలవివరము వెంటనే యిక్కరిండి వైదికాసమునకు నుత్తరమును వ్రాసి వేతనముమొనలగు విషయములను తెలిపికొన ప్రార్థించు.

కుం. మార్కండేయ్య. శాస్త్రి,

శ్రీకండిత స్వామివారిమఠం, నెక్కిరాబాదు.

సభసంవత్సర సిద్ధాంత పంచాంగము చక్కని కాగితములమీదను ముద్రిత మై విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నది. వ్యాపారస్థులకు 100-కి రూ. 1-4-0 చొప్పున నీయబడును. వలయువారు మాఖ ను ౧గి లోపుగ సగము కిమ్మతును ముందుగ మనియూర్లకు చేసినచో మిగిలిన కిమ్మతుకు వి. పి. గ వెంటనే రైలులో వంకబడును.

ఆంధ్రపత్రికా వ్యవస్థాపకుడు,

కోట్లబాబ్స్ 212 మద్రాసు.

శ్రీ జనమునకు ముఖ్యమగు భూమము. చక్కని తలకట్టు. వట్టువలె, మెత్తనై, దట్టముగానుండు నల్లనిశిరోజములతోరని శ్రీ యందురా? కామినియా ఆయిల్ (రిజిస్టర్) ట్రేడ్

శ్రీలక్ష్మణ తప్పనిసరి. మెదడుకు పనిచెట్టుకారలకును శ్రీలక్ష్మణ, చెప్ప బయ్యేతడు. ఉష్ణాధిక్యమునకు తల చల్లబడును, నొప్పిపోవు, బట్టి తలపానబడును, అన్నిటికన్న మిన్న నువాసన లలింపను.

మైసూరు వస్తుప్రదర్శనమున బంగారు పతకము లభించి బడసినది. దీని ప్రాధాన్య విశేషముల బొగడుట కిదియేచాలును. దురక గ్యారంటీగా పూ. యి. ఇయ్యనేల, దేశమందంతటను వాడబడుచున్నది యొకటియే. ఇంతవరకు వాడి మాడకున్నచో వెంటనేవాడు. నిత్యముగ సంతోషమును గలిగింకలగ నొప్పవరము. ఒక్కసారి వాడినచో ఎల్లప్పుడును మీరే విడవడజాలరు.

వాచ్యుని:— కామినియా ఆయిల్ అడిగినప్పుడు కొందఱు మోసగాళ్లు ఏదో యొక సామాన్యపుమానె మాపి "ఇది చాలముంది. మిక్కిలి చాక" యనికెప్పి దానిని కొనుమని తెప్పుచున్నారు. అమాటలచే మోసపోకు. ఆ మానెలలో వారికి మిక్కిలి లాభము కచ్చుచుండుటకే అట్లు చేయుచున్నారు. కామినియా ఆయిల్ రిజిస్టర్ మాత్రమే చూచికోనుడు.

ఒక సీసా 1-8 రు 1-0-0. వి. పి. రు 0-4-0
8 సీసాలు రు 2-10-0. వి. పి. రు 0-7-0
సోలువజెంట్లు, అంగ్లో. ఇండియన్ డ్రగ్, అండ్ టెలికల్ కంపెనీ,
55, జమ్మనపేట్ మార్కెటు, బొంబాయి.

మదరాసు ఏజెంట్లు- మొహతాపురమోర్తీ మూర్తి, 29, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

గ్యాల్లీస్ మోటారు పాఠశాల

మోటారుబండ్లు వదులుటకు, వాటిని బాగుచేయుటకు, తరిమియు నిచ్చుటకు మోటారుబండ్లు ఎట్లు వదులుచునో యేదోభాగముల యేదోపనులచేయునో అవి చదివోయినపుడు స్వల్పముగానేయు రిపేరులను యాయంశముల నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ పాఠశాల నేర్పించుచును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి గర్వము చేయువారివద్దనుంచి లై సెన్సు యిచ్చించి వంపబడును. యిందుకు ఫీజు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

లింగ్ క్లాసులు ఏప్రిల్ 16 లేదా 17 నుండి ప్రారంభమగును. క్లాసులో చేరలచిన విద్యార్థులు నూర్చి 31 వ లేదని గాని అంతకు ముందుగాని ధరభాగము చేసికొనవలయును. పాఠశాల విద్యార్థులు కోరినచో నిగసించుటకు తావొనంగవచ్చును. ఈ క్రింద నుదాహరించువారికి వ్రాసికొనవచ్చును.

(41) గ్యాల్లీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

మదరాసు మోటారు ఇంజనీయర్లు

24 జనరల్ పీటర్సన్ రోడ్డు
హాంటురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.

మోటారుబండ్ల యంత్రనిర్మాణమును, వదులుటను, నడుపుటను, తోటాభ్యాసముల గలవలయును. ప్రత్యేక గమనిక:- పాఠశాల విద్యార్థులకు ఉచితముగవసతియు, ఫోటోగ్రాఫీయులు ఉచితముగా చేయబడును. ప్రతి నెల ప్రభుత్వమున క్లాసు ప్రారంభమగును. తయారైన వైకారికి కిఫాయతయగును. స్వల్ప సంఖ్యయే దీనికొనబడును. తుదకేజరు గారికి వ్రాసికొనవలెను.

ప్రపంచ చరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.

(గ్రంథకర్త:-) గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ. కైలినులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొనవచ్చును. బహుప్రాచీన కాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయబడును. చందాపద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. 2-0-0 అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశరుసుము లేదు. సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా వంపుచుము. ఉయ్యవారు:- ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము, (77) 145, కాలిఫోర్నియా, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

మోటారు సర్విస్ బండ్లు

10, 14 మనఃపూరిత రూపుల బండ్లు వెంటనే తయ్యకమునకు తయారుగా వచ్చును. ధరలు వెంటలైన వాటికి ఈ క్రింద నుదాహరించువారికి వ్రాయుడు:-
గ్యాల్లీ అండ్ కో, 149 బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

శృంగార నైషధము.

ఇయ్యది సంస్కృతమున భట్టహర్షుడను మహాకవి రచించెను. దీనిని తెనుగున కృష్ణాధుడను గొప్పకవి అశ్వమేధుని వృద్ధయంగములుగా కల్పించు ననుసరించియు నభిప్రాయము గుఱించియు భావంబులక్షించియు రసంబుపొందించియు నలంకారంబు భూషించియు నాచిత్యంబాదరించియు ననాదిత్యంబుఁ బరిపూరించియు మాతృకానుసారంబున రచించెను. కావ్య మూలమునకంటె రసవంతముగా నున్నది. ఇది మిక్కిలి పొగడవగుటచేత సాధారణము- పండితులకే కాని పామరులకు గోచరమగుట కన్వయము. కావున దీనికి చక్కని తేటమాటలతో బీకయు తాత్పర్యమును వ్రాయించి నుండరమైన పటములుచేర్చి అచ్చు ల్పించారము. ఇయ్యది చిన్న నైషధమేలైన కాగితములపై ముద్రితమై చక్కని కాలిగ్రాఫియందు చేయబడియున్నది. దీని వెల రూ. 3-8-0. పృష్ఠము దీనిని ఏకగ్రామానుసారముగా కొనుపారికి రూ. 2-8-0. కియ్యవచ్చును. తపాలా ఖర్చులు పక్కేకము.

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అన్ కో,
ఆనందో ముద్రాలోయోధికారులు, మద్రాసు.

ఇశాం! ఇండియామహిమ ఇశాం!
ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విశేష విశేషములను అనేకానేకములలోనుండి గ్రహించి లోకమునకు గోర ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశములో జన్మించిన ప్రతిమనుష్యుడను అవశ్యముగా జయవలయును. ఈ పుస్తకమునకు వెలలేదు. తపాలాఖర్చులేదు.
వైద్యశాస్త్రి మునీశంకర్ గోవింద్,
అతంతనిగ్రహ కోషధాలయము, 157 బ్రాడ్వే,
96 హాంటురోడ్డు, మదరాసు.

చుండుకు నూనె
వెల సీసా 1-8 0-6-0.

ఈనూనెను రాచిన చుండు, పొట్టురాటుట, జిలగోకుడుపుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెంట్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగ బెరుగ గలవు. అమృతాంజనం దీదా మదరాసు.

కుంకుమ పువ్వు
వ్యచ్చమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువారు సూర్యమాప్తును గమనింపుడు. కరస్పాండెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:-
ఎస్. నారాయణ అండ్ కంపెని.
(53) 21, హమ్మంపేడి, బొంబాయి.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము

[వద్య కావ్యము.]

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? ఏయేజనులు మల నెట్టి పరిణామములఁ బొందినది? నునుజులస్థితి మొదలు నెట్లుండె? కులభేదములేకలిగె? ధర్మము లెప్పుడెట్లు మార్పు పొందె? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాత్రో? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. వరకురావచరిత్రము, నగరచక్రవర్తి మొదలగువారి చరిత్రలు లిందు జక్కగ వర్ణితములు. ఇక్కాలపువారు బుద్ధిబలముచే బ్రవంచ నీతిగతులు ముండెట్లుండెనని యూహించి సీరపటపిత విషయము లిందనేకములు వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమునై మంచియభిప్రాయము నిచ్చియున్నాడు. శ్రేణిమిగుల గులభము. మంచికాగితములపై ముద్రింపబడి నిండు కాగితాలకై రెండుచేయించబడియున్నది. 900 పుటలు వెల 4-0-0 అత్యుత్తమపతి 5-0-0 కచ్చులు శీతే. నలుమునాది-చిరునామావ్రాయవచ్చును.
(4-12-14) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,
రెండునందెలుడు, ముగిసిపల్ హైస్కూలు, కడప.

ARMS & AMUNITION.
తుపాకులు, తుపాకి మందు, కేపు, రవలు మొదలగునవన్ని సారాయములు, స్పిరిట్సు, నానావిధోపయోగవస్తువులు మావద్ద దొరకును.
ఎస్. పి. సారధి అండ్ కంపెని
౧౦౧ చైనాబజారు రోడ్డు
మదరాసు
స్టీమ్ మోటారుబండ్లు

విశాఖపట్టణజిల్లా ఆనకాపల్లిలోనుండు రాధాకృష్ణస్టీమ్ ట్రాన్సిట్ కంపెనీవారివల్ల 1916 సం. ఏప్రిల్ నెల లగా యతు ఫ్రయానికల సౌకర్యార్థము చక్కని యేర్పాటులతో మిక్కిలి నవీకరణల ననుసరించి తయారుచేయబడిన స్టీమ్ మోటారుబండ్లు ఆనకాపల్లినుండి వోడరము మార్గముగా మాదుగులు వరకు రాకపోకలు సాగింపబడును. ఈ యిరువది రెండు మైళ్ల ఫ్రయాణము నుమారు రెండుఘంటలకాలములో పూర్తిచేయబడును. కనుక ఇక కొద్ది రోజులలో ఫ్రయాణము చేయబడు రాకపోకలు ప్రారంభించెడిలేదే, బండ్లరాకపోకల కాలములు చాట్టిలు మొదలగువాని తదితలను చూడవలసి నిశ్చించి గమనించుటకు కోరబడుచున్నది.
The Radakrishna Steam Transit Co.,
Anakapally
Proprietor:-Nagulakonda Radakrishnaiah.
GLASS MERCHANT, MADRAS. H.

మాగాణిభూములకు నీరుపారిండు
టాన్ గైరోను వింపిన నీరుతోడుయంత్రము
(పంపు) లేదు.
చేకొందిన మధ్యస్థలాపకర్షిత జలాహరణయంత్రము.
టైపు "A" పైకి 36 అడుగులవరకు.
గృహపాపయోగమునకును, తోటలయందు నీరుపారిండుకొనుటకు
చిన్న చిన్న చేయంత్రములును కావలసినచో క్రిందివివరములకు వ్రాయుడు
టక్సు అండ్ కంపెని లిమిటెడ్, ఇంజనీయర్లు, 9 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

బెస్ట్ యేస్ సి ల్లిక్.

మర్వాయు నివారణమునకు నియ్యది మిక్కిలి పొగడగాంచినది.

100 మొదలు 500 భాగము లధికమగు నీటితో

కలిపి ఉపయోగింపవగును.

రోగకారకములగు పురుగుల నడంచుటలో ప్రశస్తమయినది.

గేలనుటిన్నులలో నష్టయి చేయబడును. 5 గేలనుల ద్రవ్యములు,

30 గేలనుల పీపాలు కూడా గలవు.

ధరలకు ఇతర విషయములకు వీరికి వ్రాయవలెను.

బెస్టు అండు కో., లిమిటెడు.

పోస్టుబాక్సు 63 మదరాసు.

BEST & Co., LD., MADRAS.

తామరతైలము.

ఎటువంటి తామరయైన

ను రెండుమాడు సాగురాచిన

నయమైపోవును.

డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0 లు

మాత్రము.

జమైకా

సార్వపరిల్లా.

మంచి యారోగ్యము నిర్మలమైన

రక్తము ననుసరించి యుండును.

స్వచ్ఛమైన మా జమైకా సుగంధిపాల

ద్రావకము, రక్తములో నుండు మలిన

మును శుభ్రపరచి ఆరోగ్యమును

స్థాపించును.

బుడ్డి 1-కి రు. 2-0-0 లు.

నైమో.

ఇయ్యది హిందువులలో

న సేకులకు వ్యాపించుచుండు

చీడ, గజ్జి మున్నగువాటిని,

యొకటి రెండు పూటలలో

నడచివేయును.

డబ్బీ 1-కి రు. 0-12-0.

W. E. SMITH & Co.,
Pharmaceutical Chemists &
Druggists, Mount Road,
MADRAS.

డబ్బీయు. ఇ. స్టిత్ అండు కో.,
మందులవ్యాపారులు, హాండు రోడ్డు,
మదరాసు

మందులు గోరునప్పుడు యీ వక్రిక నుదహరించ గోరెదము.

త్రికాలదర్శన అద్దము

మీకు భూతభవిష్యత్తర్క మానముల నరుంగ
కోరికగలదేని మాకు వ్రాయండి. త్రికాలఫలవ
లరయ నిది యొక్కటియే మార్గము. ఈ అద్దపురి
మునకయి యోగ్యతాపత్రికములు మాకు వచ్చి
యున్నవి. స్త్రీలు, పురుషులు, బిడ్డలు దీనియందు
నమ్మకముగల వారందరు వారి యాహులను,
తత్ఫలితములను చెలిసికొనగలరు. దూరదేశముల
నున్న మీ బంధువుల స్నేహితుల యోగక్షేమ
ములు, యుద్ధసమాచారములు, వర్తకమున లాభ
నష్టములు, వస్తువుల ధరలు, పరిహారఫలితములు,
ఉద్యోగము యొదలగు ప్రశ్నలకు మా అద్దము
ప్రతికరముగ జవాబు ఇచ్చును.

ఇద్ద చక్కని పీచు అద్దము 8 0 0
పీచు అద్దము 4 9 0
సామాన్య అద్దము 2 9 0

* త్రికాలము అంగీకారముతో వ్రాయవలెను.

అమాభాయి వాగ్భిజీ ఫటల్,

కరంపాడే. ఆనందమార్గము గా, కైరాజీ

Ashabhai Vagbhijee Patel, Karamsadi

Via Anand Kaira District

Amrutanjani

Best Indian Pain Balm.

కల స్వల్పము!

నణి నధికము!!

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

సతివారము జేలకు నేలు విక్రయము

చక్కని డబ్బీతో సహా పీసా 1-కి కల 0-8-0.

కలనొప్పులమాన్పును, వాయువు పోట్ల బోగొట్టును

చార్మపునొప్పుల తారవోలును. పోట్లబోగొట్టును

వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

సువాసన గలిగి యుండును.

అమృతాంజనము అన్ని విధముల గణమున గలిగించును.

ప్రతిఇంట నుండదగిన చవుకవైన వైద్యసహాయము.

శంకభావ చీటి చూచికొనిన మోసము గలుగదు.

రసభగ్గులు కలము 1-కి రు. 0-10-0

కంటకు పువ్వు 2-0-0

అమృతాంజనము డిసెం, 7, కింబుకెట్టిపిథి మదరాసు.

ప్రతిఅంగడివారును తెప్పించవలసినవియు, సిగరెట్లు నువయోగించు ప్రతివారును ఉపయోగించవలసినవియు,

ఈ రెండు డబ్బీలలోని సిగరెట్టులే

పరిశుభ్రమయినవి!!

ఆనందజనకమయిన సువాసనగలవి!

చల్లగానుండును!!

విక్టోరియా

అర్థాల్
పొగకు కంపెనీ
లిమిటెడ్
లండను

గొప్పగొప్ప యూరోపియనుల పాపులర్నిటీయందున,
పేర్వదిన బజారుడుకాణములలోను దొరకును.

అర్థాల్
పొగకు కంపెనీ
లిమిటెడ్
లండను

చీఫ్ విత్